

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY BRZYSKA
— NA LATA 2025-2030 PLUS —

Zamawiający	
	Gmina Brzyska Brzyska 1 38-212 Brzyska
Wykonawca, Konsorcjum firm	
	Res Management Paweł Mentelski Armii Krajowej 2 36-200 Brzozów
	ResPublic sp. z o.o. ul. Trębacka 4 00-074 Warszawa

Spis treści

1. Wprowadzenie	6
1.1. Opis powiązań i sposobu realizacji dokumentów strategicznych gminy przez Gminny Program Rewitalizacji.....	9
2. Szczegółowa diagnoza obszarów kryzysowych.....	13
2.1. Metodyka opracowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji	13
2.2. Diagnoza zjawisk w sferze społecznej	15
2.3. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej	22
2.4. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej	23
2.5. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	24
2.6. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej	26
3. Synteza kluczowych problemów w poszczególnych sferach	28
4. Delimitacja obszaru rewitalizacji.....	36
4.1. Wybór jednostek przestrzennych/delimitacyjnych	36
4.2. Wybór wskaźników pomiaru zjawisk kryzysowych	37
5. Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji	43
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji	48
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań	51
8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	66
9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	130
9.1. Komplementarność problemowa	130
9.2. Komplementarność przestrzenna	131
9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	132
9.4. Komplementarność międzyokresowa	133
9.5. Komplementarność finansowa	134
10. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji	136
11. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji	141
12. System monitorowania i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji	143
12.1. Monitoring GPR.....	143
12.2. Ewaluacja GPR.....	149
13. Harmonogram działań	150
14. Mechanizmy włączenia interesariuszy i partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji	151
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	161
16. Specjalna Strefa Rewitalizacji	161

Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus porządkuje działania służące wyprowadzeniu części sołectwa Brzyska ze stanu kryzysowego i nadaniu temu miejscu nowej jakości społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej. Obszar rewitalizacji obejmuje ważną część centrum życia gminy, gdzie skupiają się funkcje publiczne, społeczne i usługowe, ale jednocześnie widoczne są problemy wymagające konsekwentnej i dobrze skoordynowanej odpowiedzi. Rewitalizacja nie jest jednorazowym remontem ani listą inwestycji. Jest procesem, w którym poprawa przestrzeni, infrastruktury i obiektów publicznych musi iść razem ze wzmacnianiem aktywności mieszkańców, więzi sąsiedzkich i lokalnej odpowiedzialności.

Diagnoza oparta na danych oraz rozmowach z mieszkańcami i interesariuszami wskazała najważniejsze wyzwania obszaru rewitalizacji. Dotyczą one m.in. ograniczonej oferty czasu wolnego, niskiej aktywności społecznej części mieszkańców, potrzeb dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych, a także deficytów infrastruktury technicznej, pieszej, rekreacyjnej i przestrzeni publicznych. Ważne są również bariery rozwoju przedsiębiorczości i usług lokalnych, niewykorzystany potencjał Pałacu Kotarskich, parku, Góry Liwocz i ruchu turystyczno-pielgrzymkowego oraz wyzwania związane z wodą, retencją, podtopieniami i bezpieczeństwem środowiskowym.

Program pokazuje przede wszystkim kierunek zmiany. Wizja rewitalizacji zakłada, że Brzyska będą miejscem bardziej aktywnym, lepiej zorganizowanym, bezpieczniejszym i bardziej przyjaznym do życia. Cele rewitalizacji odnoszą się do wzmacniania integracji i aktywności mieszkańców, poprawy dostępności usług, tworzenia lepszych warunków dla pracy, przedsiębiorczości i usług lokalnych, podnoszenia standardu infrastruktury oraz obiektów publicznych, porządkowania przestrzeni wspólnych i zwiększania odporności środowiskowej. Kierunki działań zostały określone tak, aby odpowiadały nie tylko na same problemy, ale także na czynniki, które je powodują lub utrwalają.

Szczególnie ważne będzie łączenie przedsięwzięć inwestycyjnych z działaniami społecznymi. Modernizacja obiektów, zagospodarowanie terenów zieleni, poprawa dostępności komunikacyjnej, rozwój miejsc rekreacji czy wykorzystanie lokalnego dziedzictwa przyniosą trwały efekt wtedy, gdy zostaną powiązane z ofertą zajęć, wydarzeniami, usługami, animacją społeczną i współpracą lokalnych partnerów. Dzięki temu Program może stać się praktycznym narzędziem poprawy jakości życia mieszkańców Brzysk i całej gminy.

Dziękuję wszystkim osobom zaangażowanym w przygotowanie Programu: Radnym Gminy Brzyska, uczestnikom warsztatów diagnostyczno-projektowych, osobom, które odpowiedziały na pytania w indywidualnych wywiadach pogłębionych, przedstawicielom instytucji i organizacji lokalnych oraz pracownikom Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych. Państwa wiedza, doświadczenie i gotowość

do dzielenia się nimi pozwoliły lepiej rozpoznać potrzeby obszaru rewitalizacji oraz wskazać działania, które mogą realnie poprawić codzienne funkcjonowanie mieszkańców.

Przed nami etap realizacji, który będzie wymagał mobilizacji, współpracy i wspólnej odpowiedzialności za rozwój Gminy Brzyska. Sprawne przeprowadzenie rewitalizacji zależy od samorządu, ale także od mieszkańców, lokalnych liderów, organizacji, przedsiębiorców i wszystkich osób, którym zależy na przyszłości gminy. Tylko wspólnym wysiłkiem obszar rewitalizacji może stać się miejscem bardziej otwartym, funkcjonalnym, bezpiecznym i inspirującym do działania.

Rewitalizacja jest procesem długofalowym, dlatego działania rozpoczęte w ramach niniejszego Programu powinny tworzyć trwałą podstawę zmian kontynuowanych także po zakończeniu jego formalnego okresu obowiązywania.

Waldemar Pięta
Wójt Gminy Brzyska

1. Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), rewitalizacja jest procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonym w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i realizowane przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne, związane z przygotowaniem, koordynowaniem i tworzeniem warunków do prowadzenia rewitalizacji, Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta **obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji**.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W Gminie Brzyska proces rewitalizacji został odniesiony do części sołectwa Brzyska, wyznaczonej po przeprowadzeniu diagnozy delimitacyjnej oraz po podjęciu uchwał dotyczących obszaru zdegradowanego, obszaru rewitalizacji i przystąpienia do sporządzania programu. Jest to obszar ważny

dla codziennego funkcjonowania mieszkańców, skupiający istotne funkcje publiczne, społeczne i usługowe, a równocześnie wymagający działań w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej.

Prace nad dokumentem Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus prowadzono jako połączenie analiz eksperckich, diagnozy wskaźnikowej i rozmowy z interesariuszami. Wykorzystano dane ilościowe, dokumenty źródłowe i materiały przygotowane przez gminę, a także opinie zebrane podczas konsultacji, warsztatów diagnostyczno-projektowych oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych. Dzięki temu możliwe było rozpoznanie nie tylko samych problemów, lecz także czynników, które je powodują lub utrwalają, oraz lokalnych potencjałów Brzysk.

Dla zachowania przejrzystości i uniknięcia powtarzania pełnej nazwy dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus”, w dalszej części opracowania stosowane będą zamiennie określenia:

1. „Program”,
2. „Program Rewitalizacji”,
3. „Gminny Program Rewitalizacji”,
4. „GPR”,
5. „GPR Gminy Brzyska”.

Wszystkie te nazwy odnoszą się wyłącznie do niniejszego dokumentu.

Opracowanie Programu stanowi kolejny etap działań Gminy Brzyska ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie aktywności społecznej, rozwój usług, lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów oraz uporządkowanie przestrzeni publicznych. Program koncentruje się na obszarze rewitalizacji w Brzyskach, jednak jego efekty powinny oddziaływać szerzej, wspierając rozwój całej gminy. Szczególne znaczenie ma tu powiązanie działań społecznych z inwestycjami w infrastrukturę, obiekty publiczne, przestrzenie wspólne, dostępność, bezpieczeństwo środowiskowe oraz warunki prowadzenia aktywności gospodarczej i lokalnych usług.

Przyjęta logika Programu zakłada, że rewitalizacja ma odpowiadać na sytuacje niepożądane odczuwane przez mieszkańców, a jednocześnie wykorzystywać atuty Brzysk: położenie, walory przyrodnicze i krajobrazowe, dziedzictwo lokalne, potencjał instytucji, organizacji i liderów oraz miejsca, które mogą stać się przestrzenią integracji, rekreacji, edukacji i rozwoju. W tym znaczeniu Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus ma być nie tylko dokumentem planistycznym, ale praktycznym narzędziem prowadzenia trwałych zmian na obszarze rewitalizacji.

Prace nad dokumentem zostały formalnie rozpoczęte na podstawie Uchwały Nr XVIII/112/2025 Rady Gminy Brzyska z dnia 29 października 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus. Uchwała ta została podjęta po

wcześniejszym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska oraz stanowiła podstawę do opracowania niniejszego Programu.

Przedmiotowy Program Rewitalizacji jest kontynuacją Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brzyska na lata 2017-2023 stanowiącego załącznik do Uchwały nr XXVII/183/17 Rady Gminy Brzyska z dnia 25 października 2017 r. (korekta Uchwały nr XXI/155/17 Rady Gminy Brzyska z dnia 29 marca 2017 r.).

Charakterystyka Gminy Brzyska

Gmina Brzyska to gmina wiejska położona w województwie podkarpackim, w powiecie jasielskim. Jej siedzibą jest miejscowość Brzyska, która pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego, społecznego i usługowego gminy. Gmina obejmuje siedem sołectw: Błażkowa, Brzyska, Dąbrówka, Kłodawa, Lipnica Dolna, Ujazd i Wróblowa. Według danych wykorzystanych w diagnozie delimitacyjnej gminę zamieszkuje 6 442 mieszkańców, a jej powierzchnia wynosi 44,8694 km².

Gmina ma charakter wiejski, z wyraźnym udziałem funkcji mieszkaniowych, rolniczych, usługowych i społecznych. Jej ważnym zasobem jest położenie w atrakcyjnym krajobrazowo otoczeniu, związanym m.in. z rejonem Góry Liwocz oraz Parkiem Krajobrazowym Pasma Brzanki. Walory przyrodnicze, ruch turystyczny i pielgrzymkowy, lokalne dziedzictwo kulturowe oraz istniejące zasoby, takie jak Pałac Kotarskich z parkiem, tworzą potencjał do rozwoju rekreacji, turystyki, usług lokalnych i aktywności społecznej.

Gospodarka gminy opiera się przede wszystkim na lokalnej przedsiębiorczości, usługach, działalności rolniczej oraz niewielkich podmiotach gospodarczych. Jednocześnie diagnoza i prace warsztatowe wskazują na potrzebę wzmocnienia miejsc pracy, lepszego wykorzystania potencjału turystycznego i przyrodniczego oraz rozwoju usług odpowiadających na potrzeby mieszkańców i osób odwiedzających gminę.

Szczególne znaczenie w strukturze gminy ma sołectwo Brzyska. To największa jednostka osadnicza i centrum życia publicznego, w którym koncentrują się funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturalne, społeczne i zdrowotne. Jednocześnie właśnie w Brzyskach stwierdzono koncentrację problemów społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych, co przesądziło o wyznaczeniu części sołectwa jako obszaru rewitalizacji. Obszar ten zamieszkują 1 923 osoby, co stanowi 29,9% mieszkańców gminy, a jego powierzchnia wynosi 888 ha, czyli 19,79% powierzchni gminy.

1.1. Opis powiązań i sposobu realizacji dokumentów strategicznych gminy przez Gminny Program Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus jest dokumentem operacyjnym, który porządkuje interwencję rewitalizacyjną na obszarze wymagającym szczególnej koncentracji działań. Jego cele i kierunki działań wynikają z diagnozy problemów oraz potencjałów obszaru rewitalizacji, a jednocześnie pozostają spójne z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego oraz lokalnego szczebla.

Powiązanie GPR z dokumentami strategicznymi jest istotne z dwóch powodów. Po pierwsze, pozwala zachować ciągłość polityki rozwoju gminy i jej zgodność z priorytetami regionalnymi oraz krajowymi. Po drugie, ułatwia przygotowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą mogły korzystać z różnych źródeł finansowania i wpisywać się w szersze działania dotyczące jakości życia, usług społecznych, aktywności mieszkańców, przestrzeni publicznych, infrastruktury, przedsiębiorczości oraz środowiska.

Poniżej przedstawiono syntetyczne powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi, które wyznaczają ramy dla działań podejmowanych w Gminie Brzyska oraz w województwie podkarpackim.

Tabela 1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Dokument strategiczny / planistyczny	Powiązanie z Gminnym Programem Rewitalizacji
STRATEGIA ROZWOJU GMINY BRZYSKA Dokument kierunkowy określający długofalowe priorytety rozwoju gminy. Jego zakres odnosi się do poprawy jakości życia mieszkańców, rozwoju infrastruktury i usług publicznych, wzmocnienia lokalnej przedsiębiorczości, wykorzystania zasobów przyrodniczych, kulturowych i przestrzennych oraz prowadzenia działań sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi gminy.	Cele rewitalizacyjne GPR są spójne z lokalną polityką rozwoju Gminy Brzyska, ponieważ koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców, wzmocnieniu aktywności społecznej, lepszym dostępie do usług, porządkowaniu przestrzeni publicznych, poprawie infrastruktury oraz wykorzystaniu lokalnych potencjałów Brzysk, w tym walorów przyrodniczych, dziedzictwa i możliwości rozwoju usług. GPR rozwija te założenia w sposób skoncentrowany terytorialnie, obejmując interwencją część sołectwa Brzyska, czyli obszar o szczególnym znaczeniu dla funkcjonowania całej gminy.
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY BRZYSKA Dokument wyznaczający kierunki działań w zakresie polityki społecznej, wsparcia rodzin, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, pomocy osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami i osobom niesamodzielnym, profilaktyki uzależnień, aktywizacji społecznej oraz poprawy dostępu do usług społecznych.	GPR wpisuje się w założenia lokalnej polityki społecznej przez cele dotyczące wzmocnienia aktywności mieszkańców, integracji społecznej i międzypokoleniowej, rozwoju usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych i profilaktycznych oraz wsparcia rodziny. Program uzupełnia działania społeczne o interwencje przestrzenne, infrastrukturalne i organizacyjne, dzięki czemu tworzy warunki do lepszego wykorzystania lokalnych instytucji, organizacji, liderów i miejsc służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

Dokument strategiczny / planistyczny	Powiązanie z Gminnym Programem Rewitalizacji
STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO 2030 (SRKS) Dokument krajowy, którego głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego. Wskazuje m.in. potrzebę zwiększania zaangażowania obywateli w życie publiczne, wzmocnienia roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich oraz rozwijania sektorów kultury i kreatywnych.	Zapisy GPR są zgodne z SRKS w zakresie wzmocnienia więzi lokalnych, aktywności obywatelskiej, współodpowiedzialności za wspólne otoczenie oraz rozwijania kultury, edukacji, integracji i lokalnego dziedzictwa. Cele rewitalizacji dotyczące aktywności społecznej, oferty czasu wolnego, współpracy organizacji i instytucji oraz wykorzystania potencjału kulturowego Brzysk odpowiadają kierunkom interwencji ukierunkowanym na kapitał społeczny i tożsamość lokalną.
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA - PODKARPACIE 2030 Najważniejszy dokument strategiczny województwa podkarpackiego, wskazujący potrzebę odpowiedzialnego wykorzystania zasobów regionu, trwałego i zrównoważonego rozwoju, wysokiej jakości życia mieszkańców, wzmocnienia kapitału ludzkiego i społecznego, rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska oraz poprawy dostępności usług publicznych.	Gminny Program Rewitalizacji jest zbieżny z priorytetami regionalnymi, ponieważ przewiduje działania na rzecz poprawy jakości życia, dostępności usług, aktywizacji społecznej i gospodarczej, rozwoju infrastruktury, porządkowania przestrzeni publicznych oraz zwiększania bezpieczeństwa środowiskowego i klimatycznego. Szczególne znaczenie ma także wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Brzysk jako elementu wzmocniającego lokalną gospodarkę, rekreację, turystykę i atrakcyjność gminy.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2 przedstawia wybrane, najistotniejsze powiązania celów dokumentu Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus z celami dwóch dokumentów gminnych: Strategii Rozwoju Gminy Brzyska oraz Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027. Zaznaczenia wskazują te cele GPR, które w największym stopniu wspierają realizację danego celu dokumentu strategicznego.

Kolorem zaznaczono powiązania, w których cele rewitalizacyjne są komplementarne z celami strategicznymi lub społecznymi gminy, a ich osiągnięcie może przyczynić się do ograniczenia wspólnych problemów i negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w dokumentach planistycznych oraz w diagnozie obszaru rewitalizacji. Tabela pokazuje, że cele rewitalizacji nie funkcjonują odrębnie od polityki rozwoju gminy, lecz stanowią jej terytorialnie ukierunkowane uzupełnienie, skoncentrowane na części sołectwa Brzyska objętej procesem rewitalizacji.

Tabela 2. Powiązania celów rewitalizacyjnych GPR z celami dokumentów strategicznych i planistycznych

Cel GPR	Pełne brzmienie celu rewitalizacji
Cel 1	Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.
Cel 2	Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.
Cel 3	Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.
Cel 4	Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.
Cel 5	Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.
Cel 6	Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.

Macierz powiązań

Dokument strategiczny	Cel dokumentu strategicznego / planistycznego	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4	Cel 5	Cel 6
Strategia Rozwoju Gminy Brzyska	Cel strategiczny 1. Powszechna dostępność wysokiej jakości usług publicznych, gwarantujących rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Cele operacyjne powiązane: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4.	X	X		X	X	
Strategia Rozwoju Gminy Brzyska	Cel strategiczny 2. Infrastruktura techniczna i społeczna o prorozwojowym efekcie dla gospodarki, gminy i mieszkańców. Cele operacyjne powiązane: 2.1., 2.2., 2.3., 2.4.			X	X	X	X
Strategia Rozwoju Gminy Brzyska	Cel strategiczny 3. Konkurencyjna gospodarka, bazująca na lokalnych zasobach i potencjałach oraz unikatowej ofercie spędzania czasu wolnego. Cele operacyjne powiązane: 3.1., 3.2.		X	X		X	X
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027	Wsparcie rodziny i dziecka: ochrona praw dzieci, pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo i przeciwdziałanie patologiom.	X	X				

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027	Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym: tworzenie warunków do aktywizacji seniorów, integracja społeczna oraz ułatwianie dostępu do usług opiekuńczych.	X	X		X	X	
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027	Przeciwdziałanie bezrobociu i wykluczeniu: wspieranie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej.		X	X			
Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027	Profilaktyka uzależnień: ograniczanie zjawiska alkoholizmu i innych nałogów wśród mieszkańców.	X	X				

Źródło: opracowanie własne na podstawie celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus, Strategii Rozwoju Gminy Brzyska oraz Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzyska na lata 2022-2027.

2. Szczegółowa diagnoza obszarów kryzysowych

2.1. Metodyka opracowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji stanowi jeden z kluczowych etapów przygotowania skutecznego programu rewitalizacji. Jej zadaniem jest dokładniejsze rozpoznanie zjawisk kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji Gminy Brzyska, obejmującym część sołectwa Brzyska, oraz określenie ich przyczyn, skali i wzajemnych powiązań. Diagnoza nie ogranicza się wyłącznie do wskazania problemów. Pozwala również zrozumieć, dlaczego określone zjawiska występują, jakie czynniki je utrwalają oraz jakie lokalne zasoby mogą zostać wykorzystane w procesie zmiany.

Szczególne znaczenie w diagnozie miała sfera społeczna, ponieważ to koncentracja negatywnych zjawisk społecznych stanowi podstawową przesłankę prowadzenia rewitalizacji. Analizę uzupełniono jednak również o sferę gospodarczą, techniczną, przestrzenno-funkcjonalną i środowiskową, tak aby działania planowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus były dopasowane do rzeczywistej specyfiki miejsca. Wyniki pogłębionej diagnozy tworzą podstawę do formułowania celów rewitalizacji, określania kierunków działań, wyboru przedsięwzięć oraz oceny ich komplementarności.

Pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych i jakościowych. Zastosowano analizę danych zastanych, analizę wskaźnikową, przegląd dokumentów i materiałów źródłowych, a także narzędzia partycypacyjne, w tym warsztaty diagnostyczno-projektowe oraz indywidualne wywiady pogłębione. Takie podejście pozwoliło połączyć obiektywne dane o sytuacji gminy z wiedzą osób, które mieszkają, pracują lub działają społecznie na obszarze rewitalizacji i w jego otoczeniu.

Analiza danych zastanych

W ramach prac diagnostycznych wykorzystano dane pozyskane z zasobów Urzędu Gminy Brzyska, jednostek organizacyjnych gminy, instytucji publicznych oraz dostępnych rejestrów i baz danych. Analizie poddano m.in. dane demograficzne, informacje dotyczące pomocy społecznej, bezrobocia, bezpieczeństwa, aktywności społecznej, przedsiębiorczości, infrastruktury technicznej, zasobów mieszkaniowych, obiektów publicznych, infrastruktury społecznej i kulturalnej oraz uwarunkowań środowiskowych.

W diagnozie uwzględniono w szczególności:

- 1) strukturę ludności, przyrost naturalny, saldo migracji oraz udział mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych,
- 2) skalę bezrobocia i długotrwałego bezrobocia, w tym informacje dotyczące osób zarejestrowanych jako bezrobotne,

- 3) korzystanie z pomocy społecznej, w tym przyczyny udzielania wsparcia, takie jak bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność,
- 4) poziom bezpieczeństwa, w tym liczbę przestępstw i wykroczeń,
- 5) aktywność społeczną mierzoną m.in. liczbą organizacji pozarządowych,
- 6) sytuację gospodarczą, w tym liczbę podmiotów zarejestrowanych, nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych,
- 7) stan i dostępność infrastruktury technicznej, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz zasobów mieszkaniowych,
- 8) wyposażenie obszaru w obiekty infrastruktury społecznej i kulturalnej oraz ocenę ich stanu technicznego,
- 9) czynniki środowiskowe, w tym występowanie wyrobów azbestowych, źródeł niskiej emisji, zagrożeń wodnych i potrzeb w zakresie retencji.

Analiza wskaźnikowa została uzupełniona o rozpoznanie jakościowe, którego celem było uchwycenie odczuć mieszkańców i interesariuszy oraz lepsze zrozumienie codziennego funkcjonowania obszaru rewitalizacji. Dzięki temu możliwe było odróżnienie samych problemów od czynników, które je powodują lub utrwalają, a także wskazanie lokalnych potencjałów możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji.

Warsztaty diagnostyczno-projektowe, konsultacje i wywiady indywidualne

Istotnym elementem pogłębionej diagnozy były warsztaty diagnostyczno-projektowe dotyczące obszaru rewitalizacji, przeprowadzone 30 lipca 2025 r. Spotkanie służyło prezentacji wyników delimitacji, pogłębieniu diagnozy, identyfikacji głównych problemów i potencjałów oraz wstępnemu określeniu potrzebnych kierunków zmian. Do udziału zaproszono mieszkańców obszaru rewitalizacji i sołectwa Brzyska, właścicieli i użytkowników nieruchomości, przedstawicieli organizacji społecznych i grup nieformalnych, podmiotów gospodarczych oraz pracowników jednostek samorządowych odpowiedzialnych za sprawy społeczne, gospodarcze, techniczne, przestrzenne i środowiskowe.

Rozpoznanie jakościowe uzupełniono indywidualnymi wywiadami pogłębionymi. Wzięły w nich udział osoby posiadające wiedzę o sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej Brzysk, w tym przedstawiciele lokalnych instytucji, samorządu i środowisk społecznych. Wywiady pozwoliły zebrać opinie dotyczące m.in. aktywności mieszkańców, dostępności usług, potrzeb dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, stanu infrastruktury, potencjału Pałacu Kotarskich, parku, Góry Liwocz oraz możliwości rozwoju lokalnych usług, rekreacji i turystyki.

Ważnym źródłem informacji były również konsultacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska. Konsultacje prowadzone były w formie spotkania otwartego,

możliwości zgłaszania uwag pisemnych i elektronicznych oraz zgłaszania uwag ustnych. Zebrane w ich toku informacje oraz pytania interesariuszy wykorzystano jako uzupełnienie diagnozy i podstawę do dalszego projektowania zapisów Programu.

Prace diagnostyczne były wspierane przez bieżącą współpracę z pracownikami Urzędu Gminy Brzyska i jednostek organizacyjnych gminy. Pozwoliło to zweryfikować dostępność danych, doprecyzować lokalne uwarunkowania oraz powiązać wyniki diagnozy z realnymi możliwościami organizacyjnymi, przestrzennymi i inwestycyjnymi gminy.

2.2. Diagnoza zjawisk w sferze społecznej

Analiza i diagnoza sytuacji społecznej jest punktem wyjścia do identyfikacji obszarów wymagających interwencji rewitalizacyjnej. Wysokie natężenie tych zjawisk może przyczyniać się do pogłębiania stanu kryzysowego oraz obniżania jakości życia i atrakcyjności obszaru. Nasilenie każdego z tych problemów na danym obszarze jasno obrazuje istnienie stanu kryzysowego.

Demografia

O sytuacji społecznej obszarów świadczy struktura wiekowa mieszkańców. W ramach analizy sfery społecznej wzięto pod uwagę wartości wskaźników:

1. Przyrost naturalny na 100 mieszkańców,
2. Saldo migracji na 100 mieszkańców,
3. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców,
4. Liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców,
5. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców,

W gminie Brzyska średni przyrost naturalny na 100 mieszkańców wynosi $-0,14$, a saldo migracji na 100 mieszkańców wynosi $0,22$. Analizując poszczególne sołectwa na tle tych wartości, można zauważyć wyraźne różnice.

Najgorszy wynik w zakresie przyrostu naturalnego odnotowano w sołectwie Dąbrówka, gdzie wskaźnik ten wynosi $-0,91$, czyli znacznie mniej niż średnia dla całej gminy. Wartość ta zdecydowanie odbiega od pozostałych sołectw i wskazuje na największy ubytek demograficzny w tej części gminy. Również saldo migracji w Dąbrówce jest najniższe – wynosi $-1,28$ i jest niższe od średniej gminnej. Tak niskie saldo migracji wskazuje na wyraźną przewagę wyjazdów nad przyjazdami oraz na poważne problemy demograficzne tego sołectwa. We wskaźniku przyrostu naturalnego na 100 mieszkańców wartości poniżej średniej gminnej osiągnęły również sołectwa Ujazd ($-0,61$), Kłodawa ($-0,29$), Brzyska ($-0,22$).

W przypadku wskaźnika salda migracji, oprócz sołectwa Dąbrówka, poniżej średniej wypadły również sołectwa Brzyska ($0,13$), Lipnica Dolna ($0,00$), Wróblowa ($0,16$).

Tabela 3. Przyrost naturalny i saldo migracji na 100 mieszkańców w Gminie Brzyska.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Przyrost naturalny na 100 mieszkańców	Saldo migracji na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	-0,13	0,25
2	Brzyska	-0,22	0,13
3	Dąbrówka	-0,91	-1,28
4	Kłodawa	-0,29	0,29
5	Lipnica Dolna	0,49	0,00
6	Ujazd	-0,61	2,44
7	Wróblowa	0,64	0,16
CAŁA GMINA		-0,14	0,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Brzyska

W gminie Brzyska analizie poddano trzy wskaźniki demograficzne dla poszczególnych sołectw: liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym na 100 mieszkańców. Dla całej gminy wartości te wynoszą odpowiednio: 19,26 (przedprodukcyjny), 61,95 (produkcyjny) oraz 18,78 (poprodukcyjny).

Najniższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano w sołectwie Dąbrówka (16,97), co stanowi wartość niższą od średniej gminnej. Równie niskie wskaźniki w tej kategorii występują także we Wróblowej (17,7), Ujeździe (18,5), Kłodawie (19,19), Błażkowej (19,09).

W przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym najniższą wartość uzyskano w Ujeździe (60,16), co oznacza odchylenie o 2,9% poniżej średniej gminnej. Wróblowa (61,24) oraz Brzyska (61,62) również wypadają nieco poniżej średniej, jednak różnice są tutaj mniejsze.

Jeśli chodzi o osoby w wieku poprodukcyjnym, najwyższy udział, a więc najgorsze odchylenie względem gminy, występuje w sołectwie Ujazd (21,34). Podobnie wysokie wartości notuje Wróblowa (21,05) oraz Dąbrówka (20,99).

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego i osobami starszymi.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców	Liczba osób w wieku produkcyjnym na 100 mieszkańców	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60+ oraz mężczyźni w wieku 65+) na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	19,09	62,83	18,08
2	Brzyska	20,44	61,62	17,94
3	Dąbrówka	16,97	62,04	20,99
4	Kłodawa	19,19	62,79	18,02
5	Lipnica Dolna	19,74	62,50	17,76
6	Ujazd	18,50	60,16	21,34
7	Wróblowa	17,70	61,24	21,05
CAŁA GMINA		19,26	61,95	18,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Brzyska

Bezrobocie

Długotrwałe bezrobocie może współwystępować z innymi zjawiskami kryzysowymi, m.in. ubóstwem, osłabieniem więzi społecznych i niższą aktywnością mieszkańców.

W całej gminie Brzyska na koniec 2023 r. zarejestrowanych było 249 osób bezrobotnych, z czego 155 osób stanowiły osoby długotrwałe bezrobotne.

W celu identyfikacji problemów związanych z bezrobociem na terenie gminy Brzyska przeanalizowano następujące wskaźniki:

1. Liczba bezrobotnych na 100 mieszkańców,
2. Liczba osób długotrwałe bezrobotnych na 100 mieszkańców.

Najgorsze wartości w liczbie osób bezrobotnych na 100 mieszkańców osiągnęły sołectwa: Lipnica Dolna (4,77), Brzyska (4,24) oraz Kłodawa (4,07). W przypadku liczby osób bezrobotnych długotrwałe ponownie wartości gorsze niż średnia dla gminy osiągnęły sołectwa Brzyska (2,54) i Lipnica Dolna (3,62).

Tabela 5. Wskaźniki opisujące poziom bezrobocia na obszarze Gminy Brzyska na koniec 2023 r.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	3,73	2,40
2	Brzyska	4,24	2,54
3	Dąbrówka	2,92	1,28
4	Kłodawa	4,07	2,03
5	Lipnica Dolna	4,77	3,62
6	Ujazd	3,05	1,83
7	Wróblowa	3,35	2,39
CAŁA GMINA		3,87	2,41

Źródło: opracowanie własne

Pomoc społeczna

Wysokie wskaźniki dotyczące pomocy społecznej są ważne przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego, ponieważ wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba czy niepełnosprawność, które są podstawą do uznania danego obszaru za znajdujący się w stanie kryzysowym.

W celu identyfikacji problemów związanych z potrzebami socjalnymi i finansowymi na terenie gminy Brzyska przeanalizowano następujące wskaźniki:

1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania bezrobocie na 100 mieszkańców
3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania bezradność, długotrwała lub ciężka choroba na 100 mieszkańców
4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania niepełnosprawność na 100 mieszkańców
5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód bezradność na 100 mieszkańców
6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - z powodu przemocy w rodzinie na 100 mieszkańców

Na podstawie przedstawionych danych dotyczących wskaźników korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach gminy Brzyska, można zauważyć istotne zróżnicowanie sytuacji społecznej w obrębie całej gminy.

Wskaźnik ogólny liczby osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców dla całej gminy wynosi 6,5. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwie Brzyska (8,17), co oznacza, że w tej jednostce odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest wyraźnie wyższy niż średnia dla gminy. Również w Błażkowej wskaźnik ten (7,46) przekracza średnią gminną. Pozostałe sołectwa, takie jak Dąbrówka (1,64), Kłodawa (5,52), Lipnica Dolna (5,43), Ujazd (5,08) oraz Wróblowa (5,1), wypadają lepiej na tle całej gminy, osiągając wartości poniżej średniej.

Analizując wskaźnik liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, średnia dla gminy wynosi 3,03. Najwyższy poziom tego wskaźnika występuje w sołectwach Brzyska (4,11), Błażkowej (3,22) oraz Kłodawie (3,78), podczas gdy w Ujeździe (0,2) i Dąbrówce (0,91) wartości te są zdecydowanie niższe od średniej gminnej.

W przypadku osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wynikającej z długotrwałej lub ciężkiej choroby, średnia gminna wynosi 3,37. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Błażkowej (4,87), a także w sołectwie Brzyska (4,19). Pozostałe sołectwa, w tym szczególnie Kłodawa (0,29) i Dąbrówka (0,55), mają znacznie niższe wartości.

Jeśli chodzi o wskaźnik dotyczący pomocy ze względu na niepełnosprawność, średnia dla gminy to 1,15. Najwyższy poziom występuje w sołectwach Lipnica Dolna (1,81) i Błażkowa (1,52) oraz Wróblowa (1,28), natomiast w Kłodawie (0) i Dąbrówce (0,18) wskaźnik ten jest znacznie poniżej średniej.

Tabela 6. Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania bezrobocia na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - powód przyznania bezradności na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	7,46	3,22	4,87	1,52	0,00	0,00
2	Brzyska	8,17	4,11	4,19	1,12	0,00	0,00
3	Dąbrówka	1,64	0,91	0,55	0,18	0,00	0,00
4	Kłodawa	5,52	3,78	0,29	0,00	29,00	0,00
5	Lipnica Dolna	5,43	2,63	2,80	1,81	0,00	0,00

6	Ujazd	5,08	0,20	2,85	1,02	0,00	0,00
7	Wróblowa	5,10	2,71	1,75	1,28	0,00	0,00
CAŁA GMINA		6,50	3,03	3,37	1,15	2,00	0,00

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczeństwo

Niski poziom bezpieczeństwa może prowadzić do degradacji obszaru na wiele sposobów, np. poprzez ograniczenie aktywności gospodarczej, dewastacje i wandalizm, erozję więzi społecznych, depopulację.

W celu identyfikacji problemów związanych z bezpieczeństwem na terenie gminy Brzyska przeanalizowano następujące wskaźniki:

7. Liczba wykroczeń na 100 mieszkańców,
8. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców.

Wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców dla całej gminy wynosi 0,45. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwie Błażkowa (1,14), które znacząco przekracza średnią gminną. Również w Dąbrówce wskaźnik ten jest wysoki i wynosi 0,91, czyli ponad dwukrotnie więcej niż średnia dla gminy. Kłodawa także przekracza średnią gminną z wynikiem 0,58. Pozostałe sołectwa – Brzyska (0,13), Wróblowa (0,16), Ujazd (0) i Lipnica Dolna (0) – notują wskaźniki niższe od średniej, przy czym w dwóch ostatnich nie odnotowano żadnych przestępstw.

Jeśli chodzi o liczbę wykroczeń na 100 mieszkańców, średnia dla gminy wynosi 1,01. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w Kłodawie (5,81), co stanowi ponad pięciokrotność średniej gminnej i jest zdecydowanie najgorszym wynikiem w tym zakresie. Wróblowa (1,28), Błażkowa (1,07) oraz Dąbrówka (0,91) również osiągają wyniki zbliżone lub nieco wyższe od średniej gminnej. Brzyska (0,54) i Ujazd (0,61) notują wartości niższe od średniej, a w Lipnicy Dolnej nie odnotowano żadnych wykroczeń.

Tabela 7. Wskaźnik dotyczący bezpieczeństwa na obszarze Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba przestępstw w poszczególnych sołectwach na 100 mieszkańców	Liczba wykroczeń w poszczególnych sołectwach na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	1,14	1,07
2	Brzyska	0,13	0,54
3	Dąbrówka	0,91	0,91

4	Kłodawa	0,58	5,81
5	Lipnica Dolna	0,00	0,00
6	Ujazd	0,00	0,61
7	Wróblowa	0,16	1,28
CAŁA GMINA		0,45	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Posterunku Policji w Kołaczycach

Kapitał społeczny

Na potrzeby niniejszej diagnozy poziom kapitału społecznego zmierzono w poszczególnych sołectwach wskaźnikiem:

1. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

Wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców w gminie Brzyska wynosi 0,33. Analizując poszczególne sołectwa, zauważalna jest istotna różnorodność wartości tego wskaźnika. Najwyższy poziom aktywności organizacji pozarządowych odnotowano w Kłodawie (0,58), Lipnicy Dolnej (0,49) oraz Ujeździe (0,41). W tych miejscowościach wskaźnik znacząco przewyższa średnią dla całej gminy, co świadczy o dużej aktywności społecznej i zaangażowaniu mieszkańców.

Nieco powyżej średniej gminnej plasuje się Dąbrówka z wynikiem 0,36, natomiast Błazkowa osiąga wartość bardzo zbliżoną do średniej (0,32). Brzyska – będące siedzibą gminy – mają wskaźnik niższy od średniej (0,27). Najniższą wartość wskaźnika odnotowano we Wróblowej (0,16), gdzie liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców jest ponad dwukrotnie niższa od średniej gminnej.

Tabela 8. Wskaźnik dotyczący kapitału społecznego Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
1	Błazkowa	0,32
2	Brzyska	0,27
3	Dąbrówka	0,36
4	Kłodawa	0,58
5	Lipnica Dolna	0,49
6	Ujazd	0,41
7	Wróblowa	0,16
CAŁA GMINA		0,33

Źródło: opracowanie własne

2.3. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

Niska liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych może świadczyć o ograniczonej aktywności przedsiębiorczej obszaru. Brak firm oznacza mniej miejsc pracy na lokalnym rynku. Mieszkańcy, nie znajdując zatrudnienia na miejscu, szukają pracy gdzie indziej lub migrują do większych miast. Niski poziom przedsiębiorczości oznacza spadek dochodów gminy, słabą ofertę usług i towarów.

W ramach sfery gospodarczej zostały przeanalizowane następujące wskaźniki:

1. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w roku 2023 na 100 osób,
2. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w REGON w roku 2023 na 100 osób,
3. Liczba wyrejestrowanych podmiotów REGON w roku 2023 na 100 osób.

Na podstawie dostępnych danych dotyczących gminy Brzyska oraz jej jednostek pomocniczych można zauważyć kilka niekorzystnych wskaźników na tle całej gminy. Najbardziej niepokojące wartości dotyczą przede wszystkim liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców oraz wskaźnika liczby wyrejestrowanych podmiotów na 100 mieszkańców.

Wskaźnik liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców dla całej gminy wynosi 4,84. Najniższe wartości tego wskaźnika odnotowano w Ujeździe (3,05), Wróblowej (3,35) oraz Kłodawie (3,49), co świadczy o relatywnie słabej aktywności gospodarczej w tych miejscowościach względem średniej gminnej. Również liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na 100 mieszkańców jest w tych jednostkach bardzo niska – w Ujeździe oraz Kłodawie wynosi ona 0, natomiast w Wróblowej 0,32, co jest nieco powyżej średniej gminnej (0,2), jednak w przypadku Ujazdu i Kłodawy może wskazywać na stagnację przedsiębiorczości.

Kolejnym niekorzystnym wskaźnikiem jest liczba wyrejestrowanych podmiotów na 100 mieszkańców. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w sołectwach Lipnica Dolna (0,33), Kłodawa (0,29), Brzyska (0,18), Dąbrówka (0,18) podczas gdy średnia dla całej gminy wynosi 0,16. Może to świadczyć o większej liczbie zamykanych działalności gospodarczych w tych sołectwach, co w dłuższej perspektywie może negatywnie wpłynąć na lokalny rynek pracy i rozwój gospodarczy.

Tabela 9. Wskaźniki opisujące sytuację gospodarczą na obszarze Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów na 100	Liczba wyrejestrowanych podmiotów na 100
1	Błażkowa	4,93	0,13	0,13
2	Brzyska	5,85	0,40	0,18

3	Dąbrówka	4,74	0,00	0,18
4	Kłodawa	3,49	0,00	0,29
5	Lipnica Dolna	4,77	0,00	0,33
6	Ujazd	3,05	0,00	0,00
7	Wróblowa	3,35	0,32	0,00
CAŁA GMINA		4,84	0,20	0,16

Źródło: opracowanie własne

2.4. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

W ramach sfery środowiskowej przeanalizowano następujące wskaźniki:

1. Waga wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach na 100 mieszkańców.
2. Liczba źródeł niskiej emisji (kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza na paliwo stałe, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa, piec kaflowy) na 100 mieszkańców

Najwyższą wagę wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców odnotowano w sołectwie Błazkowa (36 030,66 kg), co znacznie przekracza średnią dla całej gminy wynoszącą 26 612,28 kg. Równie wysoki poziom wykazuje Ujazd (33 862,8 kg). Oznacza to, że w tych miejscowościach problem wyrobów azbestowych jest najbardziej nasilony i wymaga pilnej interwencji.

Jeśli chodzi o liczbę źródeł niskiej emisji, najgorsza sytuacja występuje w Dąbrówce (29,56 na 100 mieszkańców) oraz w Ujeździe (29,47 na 100 mieszkańców) i Lipnicy Dolnej (28,78 na 100 mieszkańców) oraz Błazkowej (27,12 na 100 mieszkańców). Wskaźniki te są wyższe od średniej gminnej (27,09), co świadczy o większym udziale przestarzałych systemów grzewczych, które przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza.

Tabela 10. Wskaźniki opisujące sferę środowiskową na obszarze Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Waga wyrobów azbestowych w poszczególnych sołectwach na 100 mieszkańców	Liczba źródeł niskiej emisji (Kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza na paliwo stałe trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa, piec kaflowy) na 100 mieszkańców
1	Błazkowa	36 030,66	27,12
2	Brzyska	23 096,03	26,02
3	Dąbrówka	17 255,47	29,56

4	Kłodawa	24 034,88	27,03
5	Lipnica Dolna	26 546,05	28,78
6	Ujazd	33 862,80	29,47
7	Wróblowa	19 382,93	25,20
CAŁA GMINA		26 612,28	27,09

Źródło: opracowanie własne

2.5. Diagnoza zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano cztery wskaźniki:

1. Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców,
2. Liczba obiektów kulturalnych na 100 mieszkańców,
3. Ocena stanu technicznego obiektów kulturalnych,
4. Ocena stanu technicznego obiektów infrastruktury społecznej.

Na podstawie przedstawionych wskaźników dla gminy Brzyska, można zauważyć, że wartości dotyczące liczby obiektów kulturalnych oraz infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców różnią się w poszczególnych jednostkach pomocniczych. Analizując dane, najgorsze wartości względem całej gminy prezentuje miejscowość Błażkowa, gdzie liczba obiektów kulturalnych na 100 mieszkańców wynosi zaledwie 0,06, co jest najniższym wynikiem spośród wszystkich jednostek. Również liczba obiektów infrastruktury społecznej w Błażkowej (0,13 na 100 mieszkańców) jest niższa od średniej gminnej (0,16).

Warto także zwrócić uwagę na Kłodawę, gdzie wskaźnik liczby obiektów infrastruktury społecznej wynosi 0, co oznacza, że w tej miejscowości nie odnotowano żadnego takiego obiektu na 100 mieszkańców. Jest to zdecydowanie najgorszy wynik w tej kategorii w całej gminie.

Tabela 11. Wskaźniki dotyczące sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze Gminy Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba obiektów kulturalnych na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury społecznej na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	0,06	0,13
2	Brzyska	0,13	0,18
3	Dąbrówka	0,18	0,18
4	Kłodawa	0,29	0,00
5	Lipnica Dolna	0,16	0,16

6	Ujazd	0,20	0,20
7	Wróblowa	0,16	0,16
CAŁA GMINA		0,14	0,16

Źródło: opracowanie własne

Najniższą średnią ocenę względem wartości dla całej gminy w zakresie oceny obiektów kulturalnych i infrastruktury społecznej uzyskało sołectwo Brzyska. Średnia ocena dla Brzyska w zakresie obiektów kulturalnych wynosi 2,33 oraz 2,5 w zakresie infrastruktury społecznej, podczas gdy wartość dla całej gminy wynosi odpowiednio 3,33 i 3,1. Oznacza to, że stan zarówno obiektów kulturalnych, jak i infrastruktury społecznej w Brzyskach oceniono najniżej spośród wszystkich sołectw w gminie. Wskazuje to na konieczność podjęcia działań naprawczych lub inwestycyjnych w tym sołectwie, aby poprawić jakość i stan techniczny lokalnej infrastruktury oraz obiektów kulturalnych, a tym samym zbliżyć się do poziomu średniego w całej gminie.

Tabela 12. Ocena stanu technicznego obiektów kulturalnych i infrastruktury społecznej na terenie Gminy Brzyska.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba obiektów kulturalnych	Wykaz obiektów kulturalnych	Ocena stanu 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo zły stan techniczny, 5- bardzo dobry stan techniczny	Średnia ocena dla całego obszaru	Liczba obiektów infrastruktury społecznej	Wykaz obiektów infrastruktury społecznej	Ocena stanu 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo zły stan techniczny, 5- bardzo dobry stan techniczny	Średnia ocena dla całego obszaru
1	Błażkowa	1	Dom Ludowy	4	4	2	Boisko sportowe z zapleczem	4	3,5
							Zespół Szkolno-Przedszkolny	3	
2	Brzyska	3	Dom Ludowy	3	2,33	2	GOPS	2	2,5
							Ośrodek Zdrowia	2	
			Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	3		1	Urząd Gminy	3	
			Pałac Kotarskich – zabytek niedostępny	1		1	Zespół Szkolno-Przedszkolny	3	

			/wymaga remontu/						
3	Dąbrówka	1	Dom Ludowy	4	4	1	Park	3	3,5
4	Kłodawa	1	Dom Ludowy	4	4	1	Boisko sportowe Liwocz Arena	3	3
5	Lipnica Dolna	1	Dom strażaka	5	5	1	Spółeczny Zespół Szkolno-Przedszkolny	4	4
6	Ujazd	1	Dom Ludowy	3	3	0	brak	brak	-
7	Wróblowa	1	Dom Ludowy	3	3	1	Zespół Szkolno-Przedszkolny	4	4
CAŁA GMINA					3,33				3,1

Źródło: opracowanie własne

2.6. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej

Niskie wskaźniki dotyczące liczby przyłączy kanalizacyjnych i wodnych mogą być istotne przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego, ponieważ wskazują na problemy w sferze technicznej danego terenu.

W ramach sfery technicznej zostały przeanalizowane następujące wskaźniki:

1. Liczba działek z przyłączem do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców
2. Liczba działek z przyłączem kanalizacyjnym na 100 mieszkańców
3. Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców
4. Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. na 100 mieszkańców

Na podstawie analizy wskaźników dla gminy Brzyska można zauważyć kilka niekorzystnych wartości, które wyróżniają się na tle całej gminy. Przede wszystkim, wskaźnik liczby działek z przyłączem kanalizacyjnym na 100 mieszkańców dla całej gminy wynosi jedynie 3,52, co wskazuje na bardzo niskie skanalizowanie obszaru. W większości sołectw (Błażkowa, Brzyska, Kłodawa, Ujazd) wskaźnik ten wynosi 0 – oznacza to, że mieszkańcy tych miejscowości nie mają dostępu do kanalizacji sanitarnej, co jest poważnym problemem infrastrukturalnym i środowiskowym. Na obszarze gminy nie istnieje sieć wodociągowa.

Kolejnym niekorzystnym wskaźnikiem jest wysoki udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem. Dla całej gminy średnia wynosi 6,24 budynków na 100 mieszkańców, natomiast w poszczególnych sołectwach, takich jak Lipnica Dolna (7,73), Błażkowa (7,71), Kłodawa (7,27) czy Ujazd (7,52), wskaźnik ten jest jeszcze wyższy. Wskazuje to na relatywnie dużą liczbę budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 13. Wskaźniki infrastruktury technicznej i struktury wiekowej zabudowy w Gminie Brzyska

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba budynków mieszkalnych na 100 mieszkańców	Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 r. na 100 mieszkańców	Liczba działek z przyłączeniem do sieci wodociągowej w poszczególnych sołectwach	Liczba działek z przyłączeniem kanalizacyjnym w poszczególnych sołectwach na 100 mieszkańców
1	Błażkowa	30,15	7,71	0	0,00
2	Brzyska	22,58	4,19	0	0,00
3	Dąbrówka	28,65	6,20	0	16,97
4	Kłodawa	30,23	7,27	0	0,00
5	Lipnica Dolna	29,28	7,73	0	4,44
6	Ujazd	29,67	7,52	0	0,00
7	Wróblowa	26,32	6,86	0	17,07
CAŁA GMINA		26,90	6,24	0	3,52

Źródło: opracowanie własne

3. Synteza kluczowych problemów w poszczególnych sferach

W poniższych tabelach przedstawiono syntetyczne zestawienie kluczowych problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji Gminy Brzyska. Zestawienie obejmuje pięć sfer:

1. społeczną,
2. gospodarczą,
3. techniczną,
4. przestrzenno-funkcjonalną,
5. środowiskową.

Problemy zostały wskazane na podstawie analizy wskaźników wykorzystanych w diagnozie delimitacyjnej, służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

W Gminie Brzyska, w wyniku analizy wskaźnikowej, jako obszar zdegradowany wyznaczono jedno sołectwo: Brzyska. Jednostka ta uzyskała niekorzystne wartości w 9 spośród 16 analizowanych wskaźników społecznych, co potwierdziło koncentrację negatywnych zjawisk społecznych. Jednocześnie w Brzyskach stwierdzono występowanie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, przede wszystkim związanych z niską oceną stanu technicznego obiektów kulturalnych i infrastruktury społecznej.

Na potrzeby programu rewitalizacji, ze względu na ustawowe limity dotyczące liczby ludności i powierzchni, obszar rewitalizacji wyznaczono jako część sołectwa Brzyska, obejmującą 1 923 mieszkańców, tj. 29,9% ludności gminy, oraz powierzchnię 888 ha, tj. 19,79% powierzchni gminy.

Przedstawione tabele mają charakter porządkujący i wskazują te problemy, które w największym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców oraz funkcjonowanie obszaru rewitalizacji. W sferze społecznej uwzględniono przede wszystkim niekorzystne zjawiska związane z demografią, bezrobociem, korzystaniem z pomocy społecznej oraz poziomem kapitału społecznego. W sferze gospodarczej wskazano ograniczenia dotyczące rozwoju przedsiębiorczości i stabilności lokalnej aktywności gospodarczej. W sferze technicznej ujęto deficyty infrastrukturalne, w tym brak sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz potrzebę poprawy standardu technicznego części zasobów. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zaakcentowano problemy dotyczące jakości, dostępności i stanu obiektów pełniących funkcje społeczne i kulturalne. W sferze środowiskowej wskazano czynniki wymagające monitorowania, mimo że diagnoza delimitacyjna nie wykazała ponadprzeciętnej koncentracji problemów środowiskowych w Brzyskach na tle całej gminy.

Zestawienie problemów według sfer stanowi punkt wyjścia do dalszych części Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności do określenia lokalnych potencjałów, sformułowania celów rewitalizacji, kierunków działań oraz przygotowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki takiemu uporządkowaniu możliwe jest zachowanie logicznego powiązania pomiędzy diagnozą, potrzebami mieszkańców, planowaną interwencją oraz oczekiwanymi rezultatami rewitalizacji.

Tabela 14. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera społeczna (SP)

Kod	Problem (opis mieszkańca)	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
SP-1	Niekorzystna dynamika demograficzna i osłabienie potencjału ludnościowego.	Brzyska: przyrost naturalny -0,22 przy wartości dla gminy -0,14; saldo migracji 0,13 przy wartości dla gminy 0,22; udział osób w wieku produkcyjnym 61,62 przy wartości dla gminy 61,95.	Brzyska

Kod	Problem (opis mieszkańca)	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
SP-2	Podwyższony poziom bezrobocia mieszkańców, zwiększający ryzyko ubóstwa i wykluczenia z rynku pracy.	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców: Brzyska 4,24; gmina 3,87.	Brzyska
SP-3	Podwyższony poziom długotrwałego bezrobocia, utrudniający powrót mieszkańców do aktywności zawodowej.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców: Brzyska 2,54; gmina 2,41.	Brzyska
SP-4	Wysoka koncentracja korzystania z pomocy społecznej oraz problemów socjalnych.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców: Brzyska 8,17; gmina 6,50. Pomoc społeczna z powodu bezrobocia: Brzyska 4,11; gmina 3,03.	Brzyska
SP-5	Wysoka koncentracja problemów zdrowotnych i opiekuńczych wśród osób korzystających ze wsparcia.	Pomoc społeczna z powodu bezradności, długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców: Brzyska 4,19; gmina 3,37. Wskaźnik pomocy z powodu niepełnosprawności w Brzyskach wynosi 1,12 i jest zbliżony do średniej gminnej 1,15.	Brzyska
SP-6	Niższy poziom kapitału społecznego mierzony aktywnością organizacji pozarządowych.	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców: Brzyska 0,27; gmina 0,33.	Brzyska

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

Tabela 15. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera gospodarcza (G)

Kod	Problem	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
G-1	Podwyższona skala wyrejestrowywania działalności gospodarczych, sygnalizująca ryzyko niestabilności części lokalnych podmiotów.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów na 100 mieszkańców: Brzyska 0,18; gmina 0,16.	Brzyska
G-2	Niewystarczające przełożenie potencjału gospodarczego miejscowości na ograniczenie problemów rynku pracy.	Brzyska osiągają korzystniejsze wartości w zakresie liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców (5,85 przy wartości gminnej 4,84) oraz nowo zarejestrowanych podmiotów (0,40 przy wartości gminnej 0,20), ale równocześnie notują wyższe od średniej wskaźniki bezrobocia i długotrwałego bezrobocia.	Brzyska

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

Tabela 16. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera techniczna (T)

Kod	Problem	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
T-1	Brak dostępu do sieci wodociągowej, ograniczający standard wyposażenia technicznego obszaru.	Liczba działek z przyłączem do sieci wodociągowej: Brzyska 0. Diagnoza wskazuje, że na obszarze gminy nie istnieje sieć wodociągowa.	Brzyska
T-2	Brak przyłączy kanalizacyjnych i niski standard gospodarki ściekowej.	Liczba działek z przyłączem kanalizacyjnym na 100 mieszkańców: Brzyska 0,00; gmina 3,52.	Brzyska

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

Tabela 17. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera przestrzenno-funkcjonalna (PF)

Kod	Problem	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
PF-1	Obniżony stan techniczny obiektów kulturalnych, ograniczający możliwość pełnego wykorzystania ich funkcji społecznych i integracyjnych.	Średnia ocena stanu obiektów kulturalnych: Brzyska 2,33; gmina 3,33. Jest to najniższa średnia ocena wśród sołectw.	Brzyska
PF-2	Obniżony stan techniczny infrastruktury społecznej, wpływający na jakość i dostępność usług publicznych.	Średnia ocena stanu infrastruktury społecznej: Brzyska 2,50; gmina 3,10. W Brzyskach GOPS i Ośrodek Zdrowia oceniono na 2, a Urząd Gminy i Zespół Szkolno-Przedszkolny na 3.	Brzyska
PF-3	Niewykorzystany potencjał dziedzictwa i obiektów ważnych dla tożsamości lokalnej.	Pałac Kotarskich wskazano jako zabytek niedostępny i wymagający remontu, z oceną 1 w zestawieniu obiektów kulturalnych.	Brzyska
PF-4	Nieznacznie niższe nasycenie obiektami kulturalnymi w przeliczeniu na mieszkańców.	Liczba obiektów kulturalnych na 100 mieszkańców: Brzyska 0,13; gmina 0,14.	Brzyska

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

Tabela 18. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera środowiskowa (Ś)

Kod	Problem / czynnik wymagający monitorowania	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
Ś-1	Obecność wyrobów zawierających azbest wymagająca systematycznego usuwania, mimo braku ponadprzeciętnej koncentracji problemu w Brzyskach.	Waga wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców: Brzyska 23 096,03 kg; gmina 26 612,28 kg. Wartość dla Brzysk jest niższa od średniej gminnej, ale problem obecności azbestu pozostaje czynnikiem wymagającym monitorowania.	Brzyska

Kod	Problem / czynnik wymagający monitorowania	Dowód w danych (wskaźniki)	Obszar OR
Ś-2	Niska emisja z indywidualnych źródeł ciepła wymagająca monitorowania i działań ograniczających uciążliwości środowiskowe.	Liczba źródeł niskiej emisji na 100 mieszkańców: Brzyska 26,02; gmina 27,09. Wartość dla Brzysk jest niższa od średniej gminnej, dlatego diagnoza nie potwierdza ponadprzeciętnej koncentracji tego problemu w obszarze.	Brzyska

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

Podsumowanie kluczowych problemów obszaru rewitalizacji

Wcześniejsze etapy diagnozy oparto na analizie wskaźników zjawisk kryzysowych, co pozwoliło obiektywnie określić skalę i rozmieszczenie negatywnych zjawisk w Gminie Brzyska. W wyniku tej analizy jako obszar zdegradowany wyznaczono sołectwo Brzyska, a następnie, z uwagi na ustawowe limity dotyczące liczby ludności i powierzchni, jako obszar rewitalizacji wskazano część sołectwa Brzyska. Obszar ten obejmuje 1 923 mieszkańców, tj. 29,9% ludności gminy, oraz powierzchnię 888 ha, tj. 19,79% powierzchni gminy.

Poniższa tabela stanowi syntezę problemów wynikających zarówno z analizy wskaźnikowej, jak i z rozpoznania jakościowego przeprowadzonego w ramach warsztatów oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych. Zestawienie obejmuje problemy zgłaszane przez mieszkańców, przedstawicieli instytucji lokalnych, organizacji społecznych oraz osoby zaangażowane w życie gminy. Ujęcie jakościowe pozwala uzupełnić dane statystyczne o perspektywę codziennego funkcjonowania mieszkańców, ich odczucia, potrzeby oraz obserwacje dotyczące barier rozwojowych obszaru rewitalizacji.

Zestawienie problemów pokazuje, że w sferze społecznej szczególne znaczenie mają niedostateczna oferta czasu wolnego, brak ogólnodostępnych miejsc spotkań i rekreacji dla dzieci, młodzieży, rodzin oraz seniorów, a także ograniczona dostępność infrastruktury sportowej poza godzinami zajęć szkolnych. Mieszkańcy wskazują również na potrzebę rozwoju usług opiekuńczych i zdrowotnych, w tym opieki senioralnej, wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz opieki nad dziećmi do lat 3. Istotnym problemem jest także starzenie się społeczności, osłabianie więzi międzypokoleniowych i sąsiedzkich, niewystarczająca aktywność społeczna oraz występowanie problemów związanych z alkoholem, w tym spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych.

W sferze gospodarczej najważniejsze bariery dotyczą ograniczonej liczby miejsc pracy, w tym miejsc pracy dla kobiet, słabo rozwiniętej samodzielnej aktywności gospodarczej oraz niewielkiego zainteresowania inwestorów tworzeniem nowych miejsc zatrudnienia. Mieszkańcy i uczestnicy warsztatów wskazywali również na małą dostępność usług socjalno-bytowych, gastronomicznych i noclegowych, brak gospodarstw agroturystycznych oraz niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego i przyrodniczego obszaru, w szczególności związanego z Górą Liwocz, ruchem pielgrzymkowym, dziedzictwem kulturowym i lokalnymi atrakcjami.

W sferze technicznej kluczowe znaczenie mają deficyty infrastruktury komunalnej, w tym niewystarczająco rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna, brak sieci wodociągowej, ograniczony dostęp do sieci gazowej oraz brak kanalizacji deszczowej. Wskazywano również na obniżony standard części dróg lokalnych, niewystarczające oświetlenie uliczne i braki w infrastrukturze pieszej. Szczególnym problemem pozostaje zły stan techniczny i estetyczny Pałacu Kotarskich oraz niewykorzystanie tego obiektu i jego otoczenia jako ważnego zasobu przestrzennego, historycznego i społecznego.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej na pierwszy plan wysuwają się problemy związane z niedostatkiem uporządkowanych, dostępnych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych. Mieszkańcy zwracają uwagę na niezagospodarowane tereny przy obiektach publicznych, niedostatek miejsc parkingowych, szczególnie podczas większych wydarzeń, brak rodzinnych miejsc zabaw, brak miejsc spotkań dla młodzieży oraz potrzebę lepszego wykorzystania parku i otoczenia Pałacu Kotarskich. Istotnymi barierami są także brak ścieżek rowerowych, niepełna sieć chodników, brak terenów odrośniętych pod inwestycje oraz ograniczenia związane z dostępnością terenów cmentarza.

W sferze środowiskowej najpoważniejsze problemy dotyczą zagrożenia powodziowego i ryzyka podtopień związanego z rzeką Wisłoką i jej dopływami. Uczestnicy procesu partycypacyjnego wskazywali na niewystarczającą infrastrukturę cieków wodnych, brak polderów retencyjnych, trudności w zabezpieczeniu ludności, mienia i infrastruktury w przypadku powodzi błyskawicznych oraz nawalnych deszczy. Równolegle pojawia się problem deficytu wody związany z obniżaniem się poziomu wód gruntowych. Wymaga to uwzględnienia w działaniach rewitalizacyjnych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo środowiskowe, retencję oraz odporność obszaru na skutki zmian klimatu.

Tak uporządkowany materiał diagnostyczny tworzy podstawę do dalszych części Gminnego Programu Rewitalizacji, w szczególności do określenia lokalnych potencjałów, sformułowania celów rewitalizacji, kierunków działań oraz przygotowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Pozwala również zachować spójność między diagnozą ilościową, opiniami mieszkańców i interesariuszy oraz planowaną interwencją publiczną na obszarze rewitalizacji.

Tabela 19. Problemy na obszarze rewitalizacji – synteza jakościowa i wskaźnikowa (bez wartości liczbowych)

Sfera	Obszar rewitalizacji Brzyska
Sfera społeczna	- niska aktywność społeczna części mieszkańców oraz bardzo ograniczony udział w konsultacjach i działaniach wspólnych, co utrudnia budowanie współodpowiedzialności za proces rewitalizacji; - osłabienie więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych oraz słabnące poczucie identyfikacji części mieszkańców z lokalną wspólnotą; - niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, integracji i aktywizacji dla dzieci, młodzieży, rodzin, dorosłych i seniorów; - brak ogólnodostępnych, rodzinnych miejsc zabaw, spotkań i rekreacji oraz niewystarczająca liczba przestrzeni przyjaznych młodzieży; - ograniczone możliwości korzystania przez mieszkańców z istniejącej infrastruktury sportowej i szkolnej poza godzinami zajęć; - ograniczony dostęp do usług zdrowotnych, w tym specjalistycznych, oraz trudności mieszkańców w uzyskiwaniu skierowań i badań specjalistycznych; - rosnące potrzeby opiekuńcze osób starszych, samotnych, niesamodzielnych i osób z niepełnosprawnościami, przy jednoczesnym poczuciu niewystarczającego wsparcia w tym zakresie; - rosnące zapotrzebowanie na opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz usługi ułatwiające godzenie życia rodzinnego z aktywnością zawodową; - występowanie problemów alkoholowych, w tym spożywanie alkoholu przez część mieszkańców w miejscach publicznych, co obniża poczucie bezpieczeństwa i komfort korzystania z przestrzeni wspólnych; - utrzymywanie się problemów ubóstwa, bezrobocia, bezradności życiowej i rodzinnej oraz przemocy domowej, wpływających na funkcjonowanie części rodzin; - odpływ młodych mieszkańców oraz ryzyko niewracania osób podejmujących naukę i pracę poza gminą, co osłabia potencjał rozwojowy lokalnej społeczności; - niedostateczna dostępność mieszkań wspomaganych, chronionych, socjalnych lub komunalnych dla osób wymagających wsparcia w samodzielnym funkcjonowaniu.
Sfera gospodarcza	- ograniczone możliwości zatrudnienia na miejscu, w tym szczególnie odczuwany niedostatek miejsc pracy dla kobiet; - mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy oraz niewielkie zainteresowanie inwestorów tworzeniem nowych miejsc zatrudnienia na obszarze rewitalizacji i w jego otoczeniu; - niska samodzielna aktywność gospodarcza części mieszkańców i niewielka skala nowych inicjatyw usługowych, turystycznych i lokalnych działalności; - niewystarczająca dostępność usług codziennych i socjalno-bytowych oraz ograniczona oferta gastronomiczna, noclegowa i agroturystyczna; - słabe wykorzystanie ruchu turystycznego i pielgrzymkowego związanego z Górą Liwocz, sanktuarium, platformą widokową i walorami krajobrazowymi do rozwoju lokalnych usług;

Sfera	Obszar rewitalizacji Brzyska
	- niewystarczająca promocja lokalnych atrakcji, dziedzictwa kulturowego, przyrody oraz dorobku lokalnych twórców i artystów; - ograniczone możliwości dochodowego wykorzystania rolnictwa, w tym rozdrobnienie gospodarstw i trudność prowadzenia produkcji na większą skalę; - niski poziom wykorzystania potencjału terenów i lokalizacji, które mogłyby służyć rozwojowi przedsiębiorczości oraz funkcji usługowych.
Sfera techniczna	- obniżony komfort życia mieszkańców wynikający z niewystarczającego dostępu do podstawowej infrastruktury komunalnej, w szczególności wodociągowej i kanalizacyjnej; - trudności w zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych oraz odczuwalne braki w zakresie kanalizacji deszczowej; - ograniczenia w korzystaniu z sieci gazowej przez część gospodarstw domowych, wpływające na standard zamieszkania i możliwości modernizacji źródeł ciepła; - obniżony standard techniczny wybranych dróg lokalnych, poboczy, ciągów pieszych i oświetlenia, wpływający na bezpieczeństwo oraz codzienne przemieszczanie się mieszkańców; - zły stan techniczny i estetyczny Pałacu Kotarskich oraz niewykorzystanie tego obiektu i jego otoczenia na cele społeczne, kulturalne, edukacyjne lub turystyczne; - niewystarczający standard techniczny i funkcjonalny części obiektów oraz terenów publicznych, ograniczający ich wykorzystanie do działań społecznych i integracyjnych; - niewystarczający standard infrastruktury prowadzącej do miejsc ważnych społecznie, rekreacyjnie, religijnie i turystycznie, w tym dojść, dojazdów oraz zaplecza parkingowego.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	- niedostatek dostępnych, uporządkowanych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych służących spotkaniom, rekreacji, integracji i wypoczynkowi mieszkańców; - niewystarczające zagospodarowanie parku, otoczenia Pałacu Kotarskich oraz terenów przy obiektach publicznych w sposób odpowiadający potrzebom mieszkańców; - brak spójnej i bezpiecznej sieci powiązań pieszych oraz rowerowych, szczególnie wzdłuż ciągów drogowych na obszarach zamieszkałych i w kierunku miejsc odwiedzanych rekreacyjnie oraz religijnie; - niedostatek miejsc parkingowych, zwłaszcza podczas większych wydarzeń lokalnych, uroczystości religijnych i zwiększonego ruchu odwiedzających; - ograniczona funkcjonalność przestrzeni cmentarza w relacji do potrzeb pochówku i dalszego korzystania z tej funkcji przez mieszkańców; - ograniczone możliwości rozwoju funkcji inwestycyjnych i mieszkaniowych wynikające z niedostatecznie przygotowanych terenów oraz ograniczeń planistycznych i własnościowych;

Sfera	Obszar rewitalizacji Brzyska
	- słabe powiązanie funkcji mieszkaniowych, społecznych, rekreacyjnych, usługowych i turystycznych, przez co obszar rewitalizacji nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału lokalizacyjnego i krajobrazowego.
Sfera środowiskowa	- wysokie poczucie zagrożenia powodziowego i ryzyka podtopień związanych z rzeką Wisłoką oraz jej dopływami; - ryzyko szkód w mieniu mieszkańców, terenach publicznych i infrastrukturze w przypadku powodzi błyskawicznych oraz nawałnych deszczy; - narastające obawy dotyczące deficytu wody i obniżania się poziomu wód gruntowych; - niewystarczające wykorzystanie rozwiązań retencyjnych i przeciwpowodziowych poprawiających bezpieczeństwo środowiskowe obszaru; - uciążliwości środowiskowe związane z ruchem drogowym, zapyleniem i obniżonym standardem części nawierzchni; - niewystarczające uporządkowanie i wykorzystanie terenów zieleni, parku oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych w sposób łączący ochronę środowiska z rekreacją i edukacją; - ryzyko degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych w przypadku nieskoordynowanego rozwoju ruchu turystycznego, rekreacyjnego i pielgrzymkowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów warsztatowych z dnia 30.07.2025 r., indywidualnych wywiadów pogłębionych, raportu z konsultacji społecznych oraz diagnozy delimitacyjnej Gminy Brzyska.

4. Delimitacja obszaru rewitalizacji

4.1. Wybór jednostek przestrzennych/delimitacyjnych

W celu nadania wybranym informacjom opisującym zjawiska kryzysowe kontekstu przestrzennego, konieczne było dokonanie podziału gminy na mniejsze jednostki przestrzenne. W Gminie Brzyska zastosowano podział na sołectwa. Przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji z jednostek delimitacyjnych wyodrębniono obszary zurbanizowane, wobec których zgodnie z ustawą rewitalizacji możliwe jest prowadzenie rewitalizacji. Ostatecznie na potrzeby diagnozy delimitacyjnej Gmina Brzyska została podzielona na 7 jednostek: Błażkowa, Brzyska, Dąbrówka, Kłodawa, Lipnica Dolna, Ujazd, Wróblowa.

Tabela 20. Podział delimitacyjny Gminy Brzyska

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	% mieszkańców	Powierzchnia geodezyjna w km ²	% powierzchni	Powierzchnia zurbanizowana w km ²	% powierzchni zurbanizowanej
1	Błażkowa	1582	25%	18,8738	42%	0,83	1,9%
2	Brzyska	2241	35%	10,5623	24%	0,67	1,5%
3	Dąbrówka	548	9%	2,0072	4%	0,23	0,5%
4	Kłodawa	344	5%	2,1535	5%	0,15	0,3%
5	Lipnica Dolna	608	9%	4,4151	10%	0,28	0,6%
6	Ujazd	492	8%	3,6562	8%	0,20	0,4%
7	Wróblowa	627	10%	3,2013	7%	0,22	0,5%
Gmina Brzyska		6442	100%	44,8694	100%		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z UG Brzyska

Mapa 1. Podział Gminy Brzyska na jednostki pomocnicze

Źródło: opracowanie własne

4.2. Wybór wskaźników pomiaru zjawisk kryzysowych

W ramach obszarów (Tabela 21) przeanalizowano kluczowe dla Gminy problemy w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną.

Na podstawie zgromadzonych wskaźników dokonano oceny stopnia degradacji wyznaczonych jednostek analitycznych. Za zdegradowaną w danej sferze uznawano każdą jednostkę, w której powyżej 50% wskaźników przyjęło wartości niekorzystne względem średnich wartości dla całej Gminy.

Dlatego też, aby uznać daną jednostkę za zdegradowaną, liczba niekorzystnych wskaźników:

- W sferze społecznej musiała wynosić co najmniej 9 na 16 analizowanych,
- W sferze gospodarczej musiała wynosić co najmniej 2 na 3 analizowane,
- W sferze technicznej musiała wynosić co najmniej 3 na 4 analizowane,
- W sferze środowiskowej musiała wynosić co najmniej 2 na 2 analizowane,
- W sferze przestrzenno-funkcjonalnej musiała wynosić co najmniej 3 na 4 analizowanych.

Podsumowanie wszystkich 29 wskaźników zaprezentowano poniżej. W tabeli 21 zestawiono wszystkie wskaźniki wykorzystane w diagnozie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Kolorem czerwonym zaznaczono wartości świadczące o degradacji względem wartości dla całej gminy.

Tabela 21. Delimitacja obszaru zdegradowanego – zestawienie sum wskaźników w sferze społecznej i pozostałych sferach wraz z % ludności i powierzchni zurbanizowanej.

Lp.	Sołectwo	Podsumowanie sfery społecznej 9/ 16	Podsumowanie sfery gospodarczej 2/3	Podsumowanie sfery środowiskowej 2/2	Podsumowanie sfery przestrzenno-funkcjonalnej 3/4	Podsumowanie sfery technicznej 3/4	Podsumowanie wszystkich wskaźników	% ludności	% powierzchni geodezyjnej w km	% powierzchni zurbanizowanej
1	Błażkowa	8	1	2	2	4	17	25%	42%	1,9%
2	Brzyska	9	1	0	3	2	15	35%	24%	1,5%
3	Dąbrówka	5	3	0	0	2	10	9%	4%	0,5%
4	Kłodawa	7	3	0	1	4	15	5%	5%	0,3%
5	Lipnica Dolna	4	3	1	0	3	11	9%	10%	0,6%
6	Ujazd	4	2	2	1	4	13	8%	8%	0,4%
7	Wróblowa	7	1	0	1	3	12	10%	7%	0,5%
Suma ludności i powierzchni dla obszaru zdegradowanego								35%	24%	1,5%

Źródło: opracowanie własne

W wyniku analizy 29 wskaźników wyodrębniono jeden obszar zdegradowany: Brzyska (9/16 wskaźników w sferze społecznej świadczących o zdegradowaniu), wskazany na mapie poniżej.

Mapa 2. Obszar zdegradowany w Gminie Brzyska

Źródło: opracowanie własne

Ponieważ całe sołectwo Brzyska zamieszkuje 35% ludności całej gminy, jako obszar rewitalizacji zdecydowano się wyodrębnić obszar sołectwa, do którego zaliczają się budynki o numerach: 1 - 216B, 219 - 220C, 278 - 378, 380 - 384, 386 - 416, 418 - 419A, 421 – 425.

Tabela 22. Obszar rewitalizacji w Gminie Brzyska

Obszar rewitalizacji	Liczba mieszkańców	% mieszkańców	Powierzchnia w ha	% powierzchni gminy
Brzyska	1923	29,9%	888	19,79%

Źródło: opracowanie własne

Mapa 3. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Brzyska

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia wymogi formalne określone w ustawie o rewitalizacji: W sumie zajmuje **888,00 ha**, co stanowi **19,79%** powierzchni gminy oraz jest zamieszkiwany przez 1923 osoby, co stanowi **29,90 %** ludności Gminy.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji powinien zawierać szczegółową diagnozę, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów, występujących na wskazanym obszarze. Diagnoza ma na celu pogłębienie wiedzy o obszarze rewitalizacji, skutkujące zaplanowaniem interwencji dopasowanych do specyfiki miejsca, odpowiadających na jego realne potrzeby i rozwijających istniejące potencjały.

Wybrany obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego tych terenów, ze względu na:

1. Wskazany obszar rewitalizacji, w analizie wskaźnikowej, cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych i spełnieniem kryterium degradacji w sferze przestrzenno-funkcjonalnej; dodatkowo występują tu niekorzystne wskaźniki techniczne i gospodarcze.
2. Obszar zamieszkiwany jest przez 1923 osoby, co stanowi 29,90% wszystkich mieszkańców gminy i skoncentrowany jest na 19,79% powierzchni gminy. Tym samym ma to zasadnicze znaczenie dla rozwoju lokalnego tych terenów w aspektach: społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym.
3. Kluczową przesłanką istotnego rozwoju lokalnego tych terenów jest zaangażowanie w przygotowanie 9 przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a w następstwie tego oczekiwana realizacja tych przedsięwzięć przez jednostki organizacyjne Gminy, jednostki, dla których gmina jest organizatorem i partnerów społecznych (z sektora prywatnego i pozarządowego).

Efektywny proces rewitalizacji musi opierać się zarówno na pogłębionej analizie danych, jak i szerokiej partycypacji wszystkich zainteresowanych interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji, zarówno na etapie prac nad wypracowaniem zapisów GPR, jak i w trakcie konsultowania i realizacji zaproponowanych rozwiązań.

5. Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji

Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji należy rozumieć jako realnie istniejące zasoby, atuty i możliwości, które mogą zostać wykorzystane do ograniczania zdiagnozowanych problemów oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców. W niniejszym ujęciu analiza SWOT nie powiela listy problemów, lecz porządkuje czynniki, które mogą je powodować, utrzymywać albo przeciwnie, pomagać w ich przezwyciężaniu.

Mocne strony obejmują zasoby występujące na obszarze rewitalizacji lub w jego bezpośrednim otoczeniu gminnym. Słabe strony odnoszą się do wewnętrznych ograniczeń obszaru rewitalizacji lub gminy, które wpływają na powstawanie lub utrwalanie problemów. Szanse oznaczają korzystne czynniki zewnętrzne, które można wykorzystać w procesie rewitalizacji, natomiast zagrożenia odnoszą się do czynników zewnętrznych, pozostających poza bezpośrednią kontrolą gminy, które mogą osłabiać skuteczność planowanych działań.

Analiza została przygotowana w układzie pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej. Taki podział pozwala zachować spójność z diagnozą i dalszą częścią programu, a jednocześnie ułatwia powiązanie potencjałów z celami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

Tabela 23. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera społeczna.

- obecność instytucji i organizacji mogących współtworzyć ofertę społeczną, m.in. GCKiCz, biblioteki, szkół, KGW, OSP, Klubu Seniora, LGD Liwocz i stowarzyszeń lokalnych; - aktywni liderzy, społecznicy i lokalni twórcy, których dorobek może być wykorzystany w działaniach edukacyjnych, kulturalnych i integracyjnych; - rosnące zainteresowanie seniorów udziałem w Klubie Seniora i działaniach wspólnotowych; - dziedzictwo lokalne, tradycje i wydarzenia mogące budować tożsamość miejsca oraz relacje międzypokoleniowe; - istniejąca infrastruktura publiczna i szkolna, która może być szerzej wykorzystywana do działań społecznych po odpowiedniej organizacji dostępu.	- niewystarczająca liczba animatorów, koordynatorów i osób stale odpowiedzialnych za organizowanie aktywności społecznych; - ograniczony system zachęt, wsparcia i doceniania osób działających społecznie, także w formach innych niż finansowe; - słaba koordynacja działań instytucji, szkół, organizacji i grup nieformalnych w zakresie regularnej oferty dla mieszkańców; - niewystarczające mechanizmy włączania mieszkańców w działania gminy, GCKiCz, szkół i organizacji lokalnych; - ograniczone zasoby kadrowe i lokalowe do rozwijania usług opiekuńczych, opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wsparcia środowiskowego.
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na usługi społeczne, opiekuńcze, senioralne, żłobkowe i działania integracyjne; - rosnące znaczenie polityk publicznych związanych z aktywnym starzeniem się, deinstytucjonalizacją usług i wsparciem rodzin; - możliwość korzystania z doświadczeń organizacji pozarządowych i instytucji z regionu w animacji społecznej i wolontariacie; - rozwój narzędzi cyfrowych ułatwiających informowanie mieszkańców i angażowanie ich w sprawy lokalne.	- ogólnokrajowe starzenie się społeczeństwa i rosnące koszty usług opiekuńczych oraz zdrowotnych; - odpływ młodych do większych ośrodków edukacyjnych i rynków pracy; - niedobór specjalistów w ochronie zdrowia, pomocy społecznej, edukacji i usługach opiekuńczych; - konkurencja o środki dotacyjne oraz ryzyko niestabilności finansowania działań społecznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, konsultacji społecznych oraz analizy uzupełniającej.

Tabela 24. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera gospodarcza.

- ruch odwiedzających związany z Górą Liwocz, sanktuarium, platformą widokową i walorami krajobrazowymi; - dziedzictwo kulturowe i historyczne Brzysk, w tym Pałac Kotarskich i lokalne tradycje;	- brak spójnego produktu turystyczno-usługowego łączącego Liwocz, dziedzictwo, lokalnych twórców, gastronomię i usługi towarzyszące; - niewystarczająco przygotowana informacja gospodarcza i inwestycyjna, w tym dotycząca dostępnych terenów, lokali i zasad zagospodarowania;
--	---

- lokalni artyści, twórcy i organizacje mogące współtworzyć ofertę turystyczno-kulturalną; - istniejące zasoby lokalowe możliwe do wykorzystania na cele usługowe, noclegowe lub agroturystyczne; - korzystne powiązania drogowe gminy z otoczeniem, wspierające dostępność usług i ruch odwiedzających.	- ograniczone uzbrojenie i przygotowanie terenów mogących pełnić funkcje gospodarcze lub usługowe; - niska skala współpracy między przedsiębiorcami, organizacjami, instytucjami kultury i gminą w rozwijaniu oferty lokalnej; - mała dywersyfikacja lokalnej bazy gospodarczej oraz ograniczone zaplecze usługowe dla turystów, pielgrzymów i mieszkańców.
- rosnące zainteresowanie turystyką weekendową, bliską, pielgrzymkową, krajobrazową i aktywną; - możliwość pozyskiwania funduszy na rozwój mikroprzedsiębiorczości, turystyki, produktów lokalnych i usług społecznych; - współpraca z LGD, powiatem, regionem i sąsiednimi gminami przy promocji oferty turystycznej; - zwiększający się popyt na krótkie pobyty, lokalną gastronomię, agroturystykę i wydarzenia oparte na dziedzictwie.	- konkurencja bardziej rozpoznawalnych ośrodków turystycznych i pielgrzymkowych w regionie; - wysokie koszty prowadzenia działalności i niepewność gospodarcza ograniczające gotowość do inwestowania; - preferencje inwestorów dla większych ośrodków z lepiej przygotowaną infrastrukturą; - odpływ osób w wieku produkcyjnym, zmniejszający zasób kadr i lokalny popyt na usługi.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, konsultacji społecznych oraz analizy uzupełniającej.

Tabela 25. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera techniczna.

- realizowana lub planowana rozbudowa kanalizacji sanitarnej, stanowiąca punkt wyjścia do poprawy standardu komunalnego; - istniejąca sieć dróg i powiązań komunikacyjnych możliwa do dalszego usprawniania; - zasoby obiektów i terenów publicznych możliwe do modernizacji i wykorzystania na funkcje społeczne oraz usługowe; - Pałac Kotarskich i park jako zasób techniczno-przestrzenny możliwy do stopniowego przywracania do funkcji publicznych; - doświadczenie gminy w przygotowywaniu i realizacji inwestycji infrastrukturalnych.	- brak pełnego systemu wodociągowego oraz ograniczone rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w wodę; - niewystarczający zasięg kanalizacji sanitarnej, kanalizacji deszczowej i infrastruktury odprowadzania wód opadowych; - ograniczone możliwości przyłączeń do sieci gazowej wynikające z decyzji operatora i uwarunkowań technicznych; - zły stan techniczny Pałacu Kotarskich i kosztowny charakter prac niezbędnych do przywrócenia obiektowi funkcji użytkowych; - niewystarczające nakłady na utrzymanie i modernizację części dróg, chodników, oświetlenia oraz zaplecza parkingowego.
--	---

- dostępność programów zewnętrznych wspierających inwestycje wodno-kanalizacyjne, retencyjne i drogowe; - możliwość łączenia modernizacji obiektów publicznych z poprawą efektywności energetycznej i dostępności; - rozwój technologii lokalnych i rozproszonych w zakresie gospodarki wodnej, energetyki oraz zarządzania wodami opadowymi; - możliwość etapowania inwestycji technicznych i łączenia ich z projektami społecznymi oraz przestrzennymi.	- wzrost kosztów robót budowlanych, materiałów i usług projektowych; - długotrwałe procedury uzgodnieniowe, środowiskowe, konserwatorskie i własnościowe; - konkurencja samorządów o środki na inwestycje infrastrukturalne; - nasilenie zjawisk pogodowych zwiększających koszty utrzymania i odporności infrastruktury.
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, konsultacji społecznych oraz analizy uzupełniającej.

Tabela 26. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera przestrzenno-funkcjonalna.

- centralnie położone tereny i obiekty publiczne, które mogą pełnić funkcje integracyjne, usługowe i rekreacyjne; - park oraz otoczenie Pałacu Kotarskich jako potencjalna przestrzeń reprezentacyjna, rekreacyjna i edukacyjna; - walory krajobrazowe oraz bliskość miejsc odwiedzanych, w tym Góry Liwocz i przestrzeni o znaczeniu religijnym oraz turystycznym; - istniejące miejsca aktywności społecznej i publicznej, które mogą zostać powiązane w bardziej czytelny układ funkcjonalny; - dostępność terenów i lokalizacji wskazywanych przez interesariuszy jako możliwe do wykorzystania pod funkcje publiczne lub gospodarcze.	- niepełne uporządkowanie funkcji i standardów zagospodarowania w otoczeniu kluczowych obiektów publicznych; - brak spójnego systemu powiązań pieszych, rowerowych, parkingowych i rekreacyjnych; - ograniczenia planistyczne, własnościowe i formalne w przygotowaniu terenów pod funkcje inwestycyjne oraz mieszkaniowe; - niewystarczające wyposażenie przestrzeni publicznych w małą architekturę, oznakowanie, zieleni urządzoną i elementy bezpieczeństwa; - ograniczona rezerwa przestrzenna wybranych funkcji, w tym cmentarza i parkingów przy miejscach koncentracji użytkowników.
- możliwość wykorzystania narzędzi planistycznych do porządkowania funkcji, ładu przestrzennego i terenów inwestycyjnych; - zewnętrzne środki na rewitalizację przestrzeni publicznych, infrastrukturę pieszko-rowerową i tereny rekreacyjne; - rosnące znaczenie jakości przestrzeni publicznych jako czynnika atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej; - możliwość powiązania oferty rekreacyjnej Brzysk z trasami i atrakcjami ponadlokalnymi.	- postępująca presja rozproszonej zabudowy i utrwalanie niekorzystnych układów przestrzennych; - wzrost cen gruntów i kosztów inwestycji w przestrzeń publiczną; - dominacja transportu samochodowego i rosnące oczekiwania parkingowe użytkowników; - ryzyko przedłużania procedur planistycznych, własnościowych i uzgodnieniowych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, konsultacji społecznych oraz analizy uzupełniającej.

Tabela 27. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera środowiskowa.

- wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe Brzysk i okolic Góry Liwocz, istotne dla rekreacji, edukacji i turystyki; - obecność terenów zieleni, parku oraz krajobrazu doliny Wisłoki jako zasobów do działań prośrodowiskowych; - lokalne źródło wody siarkowej i inne elementy środowiska mogące wspierać edukację przyrodniczą oraz ofertę spacerową; - świadomość mieszkańców i władz dotycząca znaczenia zagrożeń wodnych, retencji i ochrony mienia; - możliwość łączenia działań środowiskowych z rozwojem rekreacji, turystyki i edukacji lokalnej.	- niewystarczająco rozwinięta lokalna infrastruktura retencyjna i przeciwpodtopieniowa; - ograniczone uporządkowanie cieków, rowów i systemów odprowadzania wód opadowych; - niewystarczające zagospodarowanie terenów zieleni i parku w sposób wzmacniający retencję, edukację i rekreację; - niewystarczające oznakowanie i infrastruktura kierująca ruch turystyczny w sposób bezpieczny dla środowiska; - ograniczona skala działań edukacyjnych dotyczących wody, retencji, odpowiedzialnej turystyki i ochrony krajobrazu.
- zewnętrzne programy wspierające adaptację do zmian klimatu, retencję, błękitno-zieloną infrastrukturę i ochronę przeciwpowodziową; - rosnące zainteresowanie turystyką przyrodniczą, edukacją terenową i rekreacją blisko natury; - możliwość współpracy z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną oraz z samorządami sąsiednimi; - upowszechnianie rozwiązań małej retencji, ogrodów deszczowych i naturalnych metod spowalniania odpływu wód.	- nasilanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym nawałnych deszczy, powodzi błyskawicznych i susz; - ograniczony wpływ gminy na część decyzji dotyczących rzek, cieków i infrastruktury zarządzanej przez podmioty zewnętrzne; - wzrost kosztów inwestycji środowiskowych i przeciwpowodziowych; - ryzyko degradacji walorów przyrodniczych w wyniku niekontrolowanego ruchu turystycznego lub chaotycznego zagospodarowania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, konsultacji społecznych oraz analizy uzupełniającej.

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji

Rewitalizacja to wieloaspektowy proces przemian, który obejmuje poprawę jakości życia mieszkańców, wspieranie lokalnego rozwoju gospodarczego oraz zwiększanie atrakcyjności i jakości przestrzeni publicznych, bazując na dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym.

Wizja obszaru powinna określać pożądany stan po przeprowadzonej interwencji i wyjściu z kryzysu, do którego dąży cała społeczność lokalna, w tym władze samorządowe, mieszkańcy, organizacje pozarządowe oraz partnerzy prywatni. Stanowi ona cel, do którego zmierza Gmina, wyznaczając kierunek realizowanych działań.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzonej rewitalizacji określa pożądany obraz Brzysk po zakończeniu działań zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji. Nie jest ona listą pojedynczych inwestycji, lecz syntetycznym opisem zmiany, do której dąży gmina wraz z mieszkańcami, instytucjami lokalnymi, organizacjami społecznymi i partnerami gospodarczymi.

W przypadku Gminy Brzyska proces rewitalizacji koncentruje się na jednym obszarze rewitalizacji, obejmującym część sołectwa Brzyska. Oznacza to potrzebę takiego planowania działań, aby z jednej strony odpowiadały one na problemy najbardziej odczuwane przez mieszkańców tego obszaru, a z drugiej wzmacniały funkcje ważne dla całej gminy, w tym usługi społeczne, przestrzeń publiczną, lokalną przedsiębiorczość, wykorzystanie dziedzictwa i bezpieczeństwo środowiskowe.

Wizja została sformułowana na podstawie diagnozy ilościowej, rozpoznania jakościowego przeprowadzonego w ramach warsztatów i indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy lokalnych potencjałów. Jej istotą jest połączenie działań społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych w jeden spójny proces zmiany. Dzięki temu modernizacja infrastruktury i przestrzeni ma tworzyć warunki do większej aktywności społecznej, a działania społeczne i gospodarcze mają korzystać z istniejących zasobów miejsca.

WIZJA - docelowy obraz obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w Brzyskach jest miejscem bardziej zintegrowanym, bezpiecznym i przyjaznym do życia, w którym mieszkańcy mają lepszy dostęp do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, kulturalnych i rekreacyjnych, a przestrzeń publiczna sprzyja spotkaniom, aktywności i budowaniu więzi lokalnych.

Mieszkańcy, w tym dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami i osoby aktywne zawodowo, korzystają z bardziej różnorodnej oferty czasu wolnego oraz z miejsc dostosowanych do ich

potrzeb. Lokalne instytucje, szkoły, organizacje, Klub Seniora, OSP, KGW, liderzy i twórcy współpracują przy organizowaniu działań integracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i międzypokoleniowych.

Brzyska lepiej wykorzystują swoje zasoby gospodarcze, przyrodnicze i kulturowe. Ruch odwiedzających związany z Górą Liwocz, walorami krajobrazowymi, lokalnym dziedzictwem i Pałacem Kotarskich staje się impulsem do rozwoju usług, drobnej przedsiębiorczości, gastronomii, turystyki, agroturystyki oraz inicjatyw opartych na lokalnych produktach i aktywności mieszkańców.

Poprawia się standard infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych. Rozwijana infrastruktura wodno-kanalizacyjna, bezpieczniejsze drogi, chodniki, oświetlenie, miejsca parkingowe oraz zagospodarowane tereny przy obiektach publicznych podnoszą komfort codziennego funkcjonowania. Park, otoczenie Pałacu Kotarskich i inne ważne przestrzenie wspólne zyskują nowe funkcje społeczne, rekreacyjne, edukacyjne i wizerunkowe.

*Obszar rewitalizacji jest bardziej odporny na skutki gwałtownych zjawisk pogodowych, podtopień i deficytu wody. Rozwiązania retencyjne, uporządkowane gospodarowanie wodami opadowymi oraz większa świadomość ekologiczna mieszkańców wzmacniają bezpieczeństwo środowiskowe i pozwalają lepiej chronić lokalne walory przyrodniczo-krajobrazowe.**

**opracowanie własne na podstawie diagnozy, materiałów warsztatowych, IDI oraz analizy SWOT.*

Schemat 1. Kanwa wizji stanu obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska po przeprowadzeniu rewitalizacji.

PUNKT WYJŚCIA		SPOSÓB DZIAŁANIA	DOCELOWY OBRAZ
Problemy odczuwane przez mieszkańców		Zintegrowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Brzyska 2030Plus
1.	ograniczona aktywność społeczna i słabsze więzi	1. działania społeczne, integracyjne i międzypokoleniowe	1. miejscowość aktywna społecznie i bardziej zintegrowana
2.	niedostatek miejsc spotkań, rekreacji i oferty czasu wolnego	2. rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych i wsparcia rodzin	2. przestrzenie publiczne dostępne, bezpieczne i przyjazne
3.	niewystarczająca dostępność usług zdrowotnych i opiekuńczych	3. aktywizacja gospodarcza i wykorzystanie turystyki	3. lepszy dostęp do usług i infrastruktury
4.	mała liczba miejsc pracy i lokalnych usług	4. modernizacja infrastruktury i obiektów publicznych	4. silniejsza lokalna przedsiębiorczość i oferta turystyczna
5.	deficyty infrastruktury i zagrożenia środowiskowe	5. porządkowanie przestrzeni i zwiększanie odporności środowiskowej	5. większe bezpieczeństwo środowiskowe i lepsze gospodarowanie wodą
Zasada zmiany: infrastruktura tworzy warunki dla aktywności mieszkańców, a aktywność społeczna i gospodarcza ożywia zrewitalizowane miejsca.			
Efekt dla gminy: obszar rewitalizacji staje się lokalnym centrum usług, integracji, rekreacji, dziedzictwa i odporności środowiskowej, oddziałując pozytywnie także na pozostałe miejscowości Gminy Brzyska.			

Źródło: opracowanie własne.

Tak określona wizja porządkuje dalszą część Programu. Cele rewitalizacji, kierunki działań i przedsięwzięcia powinny prowadzić do stopniowego osiągnięcia opisanego stanu docelowego, przy zachowaniu koncentracji interwencji na obszarze rewitalizacji oraz przy wykorzystaniu potencjałów ważnych dla całej Gminy Brzyska.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Wizja obszaru rewitalizacji w perspektywie 2030Plus zostanie osiągnięta poprzez realizację celów rewitalizacji oraz powiązanych z nimi kierunków działań. Programowa część dokumentu została opracowana na podstawie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, a także podczas spotkań, konsultacji i warsztatów rewitalizacyjnych, włączających w planowanie procesu rewitalizacji zróżnicowane grupy interesariuszy.

Wskazane poniżej cele i kierunki działań stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby. Będą służyły ograniczaniu na obszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Część programowa Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska opiera się na powiązaniu wizji, celów rewitalizacji, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wizja wskazuje docelowy obraz obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu procesu zmian, natomiast cele określają pożądany stan, który ma zostać osiągnięty w perspektywie obowiązywania Programu. Kierunki działań porządkują sposób dochodzenia do tych celów i pokazują, jakie typy interwencji powinny być prowadzone przez gminę oraz partnerów lokalnych.

Przyjęte cele i kierunki działań wynikają z diagnozy ilościowej, opartej na wskaźnikach, oraz z diagnozy jakościowej, obejmującej głosy mieszkańców, przedstawicieli instytucji, organizacji społecznych i innych interesariuszy. Szczególne znaczenie ma fakt, że obszar rewitalizacji w Gminie Brzyska obejmuje część sołectwa Brzyska, czyli przestrzeń skupiającą najważniejsze funkcje publiczne, społeczne i usługowe, ale jednocześnie obciążoną problemami społecznymi, gospodarczymi, technicznymi, przestrzenno-funkcjonalnymi i środowiskowymi. Dlatego cele rewitalizacji zostały sformułowane jako odpowiedź na sytuacje niepożądane odczuwane przez mieszkańców, a kierunki działań odnoszą się do czynników, które te problemy powodują lub utrwalają.

Założeniem Programu jest prowadzenie działań zintegrowanych. Oznacza to, że inwestycje w infrastrukturę, przestrzeń publiczną, obiekty i tereny gminne powinny być łączone z działaniami społecznymi, animacyjnymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i gospodarczymi. Modernizacja przestrzeni i obiektów będzie miała sens tylko wtedy, gdy zostanie powiązana z ich rzeczywistym wykorzystaniem przez mieszkańców, organizacje, instytucje i lokalnych liderów. Podobnie działania społeczne wymagają odpowiedniej bazy lokalowej, dostępnych miejsc spotkań, bezpiecznej przestrzeni i sprawnej infrastruktury.

Cele rewitalizacji stanowią podstawę do przygotowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które w dalszej części Programu zostaną opisane w kartach przedsięwzięć. Każde przedsięwzięcie powinno wynikać z

diagnozy, odpowiadać na konkretne problemy obszaru rewitalizacji, wykorzystywać lokalne potencjały Brzysk oraz prowadzić do mierzalnych rezultatów. Dzięki temu Program nie będzie wyłącznie listą inwestycji, ale spójnym planem zmiany, w którym działania społeczne, przestrzenne, techniczne, gospodarcze i środowiskowe wzajemnie się wzmacniają. Cele rewitalizacyjne i kierunki działań będą realizowane poprzez konkretne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Schemat 2. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.

Źródło: opracowanie własne

Cele rewitalizacji wyznaczają pożądany stan, do którego Gmina Brzyska będzie dążyć poprzez realizację Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich konstrukcja wynika bezpośrednio z diagnozy obszaru rewitalizacji, w tym z analizy ilościowej, rozpoznania jakościowego, warsztatów, indywidualnych wywiadów pogłębionych oraz analizy SWOT.

Przyjęta logika interwencji opiera się na rozróżnieniu problemów, celów, kierunków działań i rezultatów. Problem oznacza sytuację niepożądaną i odczuwaną przez mieszkańców. Cel opisuje stan pożądany, możliwy do osiągnięcia w przyszłości. Kierunki działań wynikają z rozpoznanych czynników, w szczególności słabych stron i zagrożeń, a także z możliwości wykorzystania mocnych stron i szans. Rezultaty wskazują, po czym będzie można ocenić, że zmiana rzeczywiście następuje.

Poniższa tabela przedstawia cele rewitalizacji, odpowiadające im kierunki działań oraz oczekiwane rezultaty w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Układ ten zachowuje spójność z wcześniejszą diagnozą i tworzy podstawę do programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 28. Cele rewitalizacji, kierunki działań i rezultaty.

Cel rewitalizacyjny	Kierunki działań	Rezultaty po rewitalizacji
Sfera społeczna		
Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.	1.1 Zwiększanie dostępności usług zdrowotnych, profilaktycznych i specjalistycznych poprzez lepszą koordynację informacji, współpracę z podmiotami ochrony zdrowia oraz działania mobilne lub okresowe. 1.2 Rozwijanie usług opiekuńczych, asystenckich, senioralnych i wytchnieniowych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. 1.3 Wspieranie rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 i usług ułatwiających godzenie życia rodzinnego, zawodowego i społecznego. 1.4 Wzmacnianie współpracy instytucji, organizacji i służb w zakresie profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałania uzależnieniom oraz reagowania na zachowania uciążliwe w przestrzeni publicznej.	R1. Wzrost liczby mieszkańców mających łatwiejszy dostęp do usług zdrowotnych, opiekuńczych i profilaktycznych. R2. Wzrost liczby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin i opiekunów objętych usługami wsparcia. R3. Wzrost możliwości zapewnienia opieki nad małymi dziećmi oraz usług wspierających rodziny. R4. Poprawa poczucia bezpieczeństwa i porządku w miejscach publicznych oraz w otoczeniu punktów usługowych i handlowych. R5. Rosnąca liczba wspólnych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych prowadzonych przez instytucje i partnerów lokalnych.

Cel rewitalizacyjny	Kierunki działań	Rezultaty po rewitalizacji
Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.	2.1 Rozwijanie stałej animacji lokalnej oraz wzmacnianie liderów, organizacji, szkół, GCKiCz, biblioteki, KGW, OSP, Klubu Seniora i grup nieformalnych jako partnerów działań społecznych. 2.2 Tworzenie warunków do regularnych zajęć, wydarzeń i inicjatyw dla dzieci, młodzieży, rodzin, dorosłych, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. 2.3 Zwiększanie dostępności istniejącej infrastruktury sportowej, edukacyjnej i kulturalnej poza podstawowymi godzinami jej funkcjonowania, przy zapewnieniu zasad bezpieczeństwa i organizacji. 2.4 Rozwijanie wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych opartych na dziedzictwie, lokalnych tradycjach, twórczości mieszkańców oraz potencjale Góry Liwocz. 2.5 Wzmacnianie partycypacji mieszkańców poprzez konsultacje, inicjatywy oddolne, wolontariat oraz system doceniania osób działających społecznie.	R1. Wzrost udziału mieszkańców w działaniach społecznych, konsultacjach i inicjatywach lokalnych. R2. Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. R3. Wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej. R4. Wzmocnienie się więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem. R5. Utrwalona sieć współpracy organizacji, instytucji i lokalnych liderów działających na rzecz mieszkańców.
Sfera gospodarcza		
Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	3.1 Wspieranie mikroprzedsiębiorczości, samozatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców, w tym kobiet, osób młodych oraz osób powracających na rynek pracy. 3.2 Rozwijanie informacji, doradztwa i współpracy dla osób planujących działalność gospodarczą oraz dla istniejących mikro i małych firm. 3.3 Przygotowywanie i promowanie terenów, lokali oraz zasobów możliwych do wykorzystania na działalność usługową, turystyczną, gastronomiczną, noclegową i społeczną. 3.4 Wzmacnianie oferty turystyczno-kulturowej opartej na Górze Liwocz, sanktuarium, Pałacu Kotarskich, parku, lokalnych artystach, tradycjach oraz walorach krajobrazowych. 3.5 Rozwijanie współpracy z LGD, powiatem, regionem, organizacjami i przedsiębiorcami w zakresie promocji lokalnej	R1. Wzrost liczby mieszkańców korzystających z doradztwa, informacji, szkoleń i innych form wsparcia w zakresie pracy oraz przedsiębiorczości. R2. Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców, w tym kobiet, osób młodych i osób powracających na rynek pracy. R3. Poprawa warunków do zakładania, prowadzenia i rozwijania mikro oraz małych działalności gospodarczych. R4. Wzrost dostępności lokalnych usług, w tym usług socjalno-bytowych, gastronomicznych, noclegowych i turystycznych. R5. Wzrost wykorzystania potencjału Góry Liwocz, dziedzictwa kulturowego, lokalnych atrakcji i walorów przyrodniczych w ofercie gospodarczej oraz turystycznej. R6. Wzrost zainteresowania prowadzeniem działalności gospodarczej i inwestowaniem na obszarze rewitalizacji lub w jego bezpośrednim otoczeniu.

Cel rewitalizacyjny	Kierunki działań	Rezultaty po rewitalizacji
	oferty oraz tworzenia produktów i usług związanych z odwiedzającymi.	
Sfera techniczna		
Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.	4.1 Rozwijanie i uzupełnianie infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej oraz rozwiązań odprowadzania wód opadowych i roztopowych. 4.2 Poprawianie dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej, w tym poprzez współpracę z operatorami sieci oraz etapowanie inwestycji komunalnych. 4.3 Modernizowanie i dostosowywanie obiektów publicznych do funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, opiekuńczych i administracyjnych, z uwzględnieniem dostępności i efektywności energetycznej. 4.4 Podnoszenie standardu dróg lokalnych, chodników, oświetlenia ulicznego i elementów bezpieczeństwa ruchu w miejscach istotnych dla codziennego funkcjonowania mieszkańców. 4.5 Zabezpieczanie i przygotowywanie obiektów o wartości historycznej, w tym Pałacu Kotarskich, do stopniowego nadawania im nowych funkcji publicznych, społecznych lub turystycznych.	R1. Wzrost dostępności i niezawodności podstawowej infrastruktury technicznej służącej mieszkańcom, instytucjom i podmiotom działającym na obszarze rewitalizacji. R2. Wzrost liczby gospodarstw domowych, obiektów publicznych i użytkowników korzystających z lepszej infrastruktury komunalnej. R3. Poprawa stanu technicznego, funkcjonalności i dostępności obiektów publicznych wykorzystywanych na cele społeczne, usługowe i administracyjne. R4. Poprawa bezpieczeństwa i komfortu poruszania się po obszarze rewitalizacji dzięki lepszemu standardowi dróg, chodników, oświetlenia i infrastruktury towarzyszącej. R5. Ograniczenie uciążliwości wynikających z niedostatecznego odwodnienia, braków kanalizacji deszczowej oraz niewystarczającego wyposażenia technicznego terenów zabudowanych.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	5.1 Zagospodarowywanie terenów zieleni, parku, otoczenia Pałacu Kotarskich i terenów przy obiektach publicznych poprzez zielen, małą architekturę, oświetlenie, miejsca odpoczynku, elementy edukacyjne i rozwiązania poprawiające retencję. 5.2 Tworzenie i porządkowanie ogólnodostępnych miejsc spotkań, zabaw, rekreacji i aktywności rodzinnej, międzypokoleniowej oraz młodzieżowej.	R1. Wzrost liczby i jakości dostępnych miejsc spotkań, rekreacji, wypoczynku oraz aktywności mieszkańców. R2. Poprawa funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa parku, otoczenia Pałacu Kotarskich oraz terenów przy obiektach publicznych. R3. Wzrost wykorzystania przestrzeni publicznych przez dzieci, młodzież, rodziny, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i odwiedzających. R4. Poprawa dostępności pieszej i rowerowej oraz lepsze powiązanie najważniejszych funkcji publicznych, społecznych, usługowych i rekreacyjnych.

Cel rewitalizacyjny	Kierunki działań	Rezultaty po rewitalizacji
	5.3 Rozwijanie spójnych powiązań pieszych i rowerowych, w tym chodników, przejść, ciągów komunikacyjnych, ścieżek oraz infrastruktury towarzyszącej. 5.4 Porządkowanie organizacji ruchu i parkowania, szczególnie przy obiektach publicznych, terenach wydarzeń, cmentarzu i miejscach odwiedzanych przez mieszkańców oraz gości. 5.5 Wykorzystywanie narzędzi planistycznych i organizacyjnych do przygotowywania terenów pod funkcje społeczne, usługowe, inwestycyjne i turystyczne. 5.6 Poprawianie czytelności przestrzeni poprzez informację terenową, oznakowanie, elementy identyfikacji lokalnej i powiązanie kluczowych miejsc obszaru rewitalizacji.	R5. Zmniejszenie uciążliwości związanych z parkowaniem i organizacją ruchu, szczególnie podczas wydarzeń gromadzących większą liczbę uczestników. R6. Poprawa przygotowania terenów i przestrzeni do pełnienia funkcji społecznych, rekreacyjnych, usługowych i inwestycyjnych.
Sfera środowiskowa		
Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	6.1 Wzmacnianie odporności na powódzie, podtopienia i skutki nawałnych deszczy poprzez rozwijanie retencji, błękitno-zielonej infrastruktury i rozwiązań spowalniających odpływ wód. 6.2 Porządkowanie lokalnych systemów odwodnienia, cieków, rowów i terenów narażonych na okresowe zalewanie, we współpracy z właściwymi instytucjami zarządzającymi wodami. 6.3 Racjonalne gospodarowanie wodą i przeciwdziałanie skutkom obniżania się poziomu wód gruntowych poprzez działania oszczędzające wodę, edukacyjne i retencyjne. 6.4 Wykorzystywanie terenów zieleni, parku i walorów krajobrazowych do edukacji ekologicznej, rekreacji oraz budowania odpowiedzialności za środowisko. 6.5 Ograniczanie presji środowiskowych poprzez działania informacyjne, porządkowe, proekologiczne i promujące odpowiedzialne korzystanie z terenów atrakcyjnych przyrodniczo.	R1. Wzrost odporności obszaru rewitalizacji na podtopienia, powódzie błyskawiczne i skutki nawałnych deszczy. R2. Zwiększenie zdolności obszaru rewitalizacji do zatrzymywania, rozsączania i bezpiecznego odprowadzania wód opadowych. R3. Ograniczenie ryzyka szkód w mieniu, infrastrukturze, przestrzeniach publicznych i terenach zabudowanych. R4. Wzrost liczby lub powierzchni rozwiązań retencyjnych, błękitno-zielonej infrastruktury oraz terenów zieleni pełniących funkcje środowiskowe i rekreacyjne. R5. Poprawa gospodarowania wodą oraz ograniczanie skutków deficytu wody i obniżania się poziomu wód gruntowych. R6. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz odpowiedzialnego korzystania z walorów przyrodniczych obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, tabeli problemów jakościowych oraz analizy SWOT.

Mapa powiązań celów rewitalizacyjnych z grupami docelowymi działań

Poniższa tabela przedstawia powiązania między celami rewitalizacyjnymi a grupami docelowymi działań na obszarze rewitalizacji w Gminie Brzyska. Zestawienie pokazuje, do kogo kierowane są działania w poszczególnych sferach oraz jakie potrzeby i formy oddziaływania wynikają z przyjętych kierunków działań.

Tabela 29. Mapa powiązań celów rewitalizacyjnych z grupami docelowymi działań

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
Sfera społeczna		
Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.	- mieszkańcy korzystający z usług społecznych, zdrowotnych, profilaktycznych i opiekuńczych; - osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby niesamodzielne oraz ich opiekunowie; - rodziny z dziećmi, w tym rodzice potrzebujący wsparcia w opiece nad dziećmi do lat 3; - osoby i rodziny w trudniejszej sytuacji życiowej, zagrożone wykluczeniem lub wymagające koordynacji wsparcia; - instytucje i podmioty świadczące lub organizujące usługi społeczne, zdrowotne, profilaktyczne i opiekuńcze, w tym GOPS, placówki	- Zwiększanie dostępności usług zdrowotnych, profilaktycznych i specjalistycznych poprzez lepszą koordynację informacji, współpracę z podmiotami ochrony zdrowia oraz działania mobilne lub okresowe. - Rozwijanie usług opiekuńczych, asystenckich, senioralnych i wytchnieniowych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów. - Wspieranie rozwoju opieki nad dziećmi do lat 3 i usług ułatwiających godzenie życia rodzinnego, zawodowego i społecznego. - Wzmacnianie współpracy instytucji, organizacji i służb w zakresie profilaktyki zdrowotnej, przeciwdziałania uzależnieniom oraz reagowania na zachowania uciążliwe w przestrzeni publicznej.

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
	ochrony zdrowia, szkoły, organizacje społeczne i służby.	
Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.	- wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jako uczestnicy życia społecznego i użytkownicy lokalnej oferty; - dzieci, młodzież i rodziny z dziećmi, korzystające z zajęć, wydarzeń, miejsc spotkań, rekreacji i infrastruktury sportowej; - seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami, wymagające oferty dostępnej, regularnej i sprzyjającej integracji; - mieszkańcy o niskim poziomie aktywności społecznej, wymagający zachęty do udziału w inicjatywach lokalnych; - organizacje, instytucje i liderzy lokalni, w tym GCKiCz, biblioteka, szkoły, KGW, OSP, Klub Seniora i grupy nieformalne.	2.1 Rozwijanie stałej animacji lokalnej oraz wzmacnianie liderów, organizacji, szkół, GCKiCz, biblioteki, KGW, OSP, Klubu Seniora i grup nieformalnych jako partnerów działań społecznych. 2.2 Tworzenie warunków do regularnych zajęć, wydarzeń i inicjatyw dla dzieci, młodzieży, rodzin, dorosłych, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. 2.3 Zwiększanie dostępności istniejącej infrastruktury sportowej, edukacyjnej i kulturalnej poza podstawowymi godzinami jej funkcjonowania, przy zapewnieniu zasad bezpieczeństwa i organizacji. 2.4 Rozwijanie wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych opartych na dziedzictwie, lokalnych tradycjach, twórczości mieszkańców oraz potencjale Góry Liwocz. 2.5 Wzmacnianie partycypacji mieszkańców poprzez konsultacje, inicjatywy oddolne, wolontariat oraz system doceniania osób działających społecznie.
Sfera gospodarcza		
Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki	osoby bezrobotne, poszukujące pracy oraz mieszkańcy chcący	3.1 Wspieranie mikroprzedsiębiorczości, samozatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców, w tym kobiet, osób młodych oraz osób powracających na rynek pracy.

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	podnieść aktywność zawodową; 2. kobiety, osoby młode i osoby powracające na rynek pracy; 3. mieszkańcy planujący rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz osoby zainteresowane samozatrudnieniem; 4. mikro i mali przedsiębiorcy, usługodawcy, rolnicy oraz podmioty mogące rozwijać usługi lokalne, turystyczne, gastronomiczne, noclegowe i społeczne; 5. organizacje, LGD, lokalni artyści, twórcy, partnerzy promocyjni, odwiedzający, turyści i pielgrzymi korzystający z potencjału Góry Liwocz i dziedzictwa Brzysk.	3.2 Rozwijanie informacji, doradztwa i współpracy dla osób planujących działalność gospodarczą oraz dla istniejących mikro i małych firm. 3.3 Przygotowywanie i promowanie terenów, lokali oraz zasobów możliwych do wykorzystania na działalność usługową, turystyczną, gastronomiczną, noclegową i społeczną. 3.4 Wzmacnianie oferty turystyczno-kulturowej opartej na Górze Liwocz, sanktuarium, Pałacu Kotarskich, parku, lokalnych artystach, tradycjach oraz walorach krajobrazowych. 3.5 Rozwijanie współpracy z LGD, powiatem, regionem, organizacjami i przedsiębiorcami w zakresie promocji lokalnej oferty oraz tworzenia produktów i usług związanych z odwiedzającymi.
Sfera techniczna		
Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.	1. wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jako użytkownicy infrastruktury technicznej, dróg, chodników i obiektów publicznych;	4.1 Rozwijanie i uzupełnianie infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej oraz rozwiązań odprowadzania wód opadowych i roztopowych. 4.2 Poprawianie dostępności do podstawowej infrastruktury technicznej, w tym poprzez współpracę z operatorami sieci oraz etapowanie inwestycji komunalnych. 4.3 Modernizowanie i dostosowywanie obiektów publicznych do funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, opiekuńczych i administracyjnych, z uwzględnieniem dostępności i efektywności energetycznej.

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
	- gospodarstwa domowe, w tym rodziny, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami, szczególnie wrażliwe na bariery techniczne i komunikacyjne; - instytucje publiczne i jednostki organizacyjne gminy prowadzące usługi społeczne, edukacyjne, administracyjne i kulturalne; - organizacje społeczne, lokalni liderzy i grupy mieszkańców korzystające z obiektów publicznych na potrzeby działań wspólnotowych; - lokalni przedsiębiorcy, usługodawcy, odwiedzający oraz operatorzy i zarządcy infrastruktury technicznej.	4.4 Podnoszenie standardu dróg lokalnych, chodników, oświetlenia ulicznego i elementów bezpieczeństwa ruchu w miejscach istotnych dla codziennego funkcjonowania mieszkańców. 4.5 Zabezpieczanie i przygotowywanie obiektów o wartości historycznej, w tym Pałacu Kotarskich, do stopniowego nadawania im nowych funkcji publicznych, społecznych lub turystycznych.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	- mieszkańcy korzystający z przestrzeni publicznych, terenów zieleni, parku, otoczenia Pałacu Kotarskich i obiektów publicznych; - dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami	5.1 Zagospodarowywanie terenów zieleni, parku, otoczenia Pałacu Kotarskich i terenów przy obiektach publicznych poprzez zieleń, małą architekturę, oświetlenie, miejsca odpoczynku, elementy edukacyjne i rozwiązania poprawiające retencję. 5.2 Tworzenie i porządkowanie ogólnodostępnych miejsc spotkań, zabaw, rekreacji i aktywności rodzinnej, międzypokoleniowej oraz młodzieżowej. 5.3 Rozwijanie spójnych powiązań pieszych i rowerowych, w tym chodników, przejść, ciągów komunikacyjnych, ścieżek oraz infrastruktury towarzyszącej. 5.4 Porządkowanie organizacji ruchu i parkowania, szczególnie przy obiektach publicznych, terenach wydarzeń, cmentarzu i miejscach odwiedzanych przez mieszkańców oraz gości. 5.5 Wykorzystywanie narzędzi planistycznych i organizacyjnych do przygotowywania

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
	potrzebujące dostępnych, bezpiecznych i atrakcyjnych miejsc spotkań, zabaw, rekreacji i wypoczynku; 3. piesi, rowerzyści, kierowcy oraz osoby dojeżdżające do usług publicznych, wydarzeń, cmentarza i punktów handlowo-usługowych; 4. organizacje społeczne, instytucje, lokalni liderzy i uczestnicy wydarzeń korzystający z uporządkowanych przestrzeni wspólnych; 5. przedsiębiorcy, odwiedzający, turyści i pielgrzymi, dla których jakość przestrzeni wpływa na wizerunek i funkcjonalność Brzysk.	terenów pod funkcje społeczne, usługowe, inwestycyjne i turystyczne. 5.6 Poprawianie czytelności przestrzeni poprzez informację terenową, oznakowanie, elementy identyfikacji lokalnej i powiązanie kluczowych miejsc obszaru rewitalizacji.
Sfera środowiskowa		
Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym właściciele nieruchomości i użytkownicy terenów narażonych na podtopienia, powodzie błyskawiczne i skutki nawałnych deszczy;	6.1 Wzmacnianie odporności na powodzie, podtopienia i skutki nawałnych deszczy poprzez rozwijanie retencji, błękitno-zielonej infrastruktury i rozwiązań spowalniających odpływ wód. 6.2 Porządkowanie lokalnych systemów odwodnienia, cieków, rowów i terenów narażonych na okresowe zalewanie, we współpracy z właściwymi instytucjami zarządzającymi wodami. 6.3 Racjonalne gospodarowanie wodą i przeciwdziałanie skutkom obniżania się poziomu wód gruntowych poprzez działania oszczędzające wodę, edukacyjne i retencyjne. 6.4 Wykorzystywanie terenów zieleni, parku i walorów krajobrazowych do edukacji ekologicznej, rekreacji oraz budowania odpowiedzialności za środowisko.

Sfera / Cel rewitalizacyjny	Grupa docelowa objęta działaniami	Zakres oddziaływania / uwzględnienie potrzeb
	2. dzieci, młodzież, rodziny i seniorzy korzystający z terenów zieleni, parku, tras spacerowych, rekreacyjnych i edukacyjnych; 3. instytucje publiczne, zarządcy infrastruktury, służby i podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo oraz utrzymanie przestrzeni; 4. rolnicy, przedsiębiorcy i użytkownicy terenów, dla których ważne jest racjonalne gospodarowanie wodą i ograniczanie ryzyk środowiskowych; 5. organizacje, szkoły, lokalni liderzy, odwiedzający i użytkownicy walorów przyrodniczych Brzysk.	6.5 Ograniczanie presji środowiskowych poprzez działania informacyjne, porządkowe, proekologiczne i promujące odpowiedzialne korzystanie z terenów atrakcyjnych przyrodniczo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej, materiałów warsztatowych, indywidualnych wywiadów pogłębionych, tabeli problemów jakościowych, analizy SWOT oraz przyjętych celów i kierunków działań GPR Gminy Brzyska.

Założenia celów rewitalizacyjnych

Poniższa tabela doprecyzowuje założenia celów rewitalizacji przyjętych dla obszaru rewitalizacji w Gminie Brzyska. Jej zadaniem jest pokazanie, w jaki sposób cele odnoszą się do problemów rozpoznanych w diagnozie, jakie typy działań powinny być prowadzone w ich ramach oraz jaką zmianę mają uruchomić na obszarze rewitalizacji. Opisy nie zastępują tabeli celów, kierunków działań i rezultatów, lecz stanowią jej rozwinięcie i uzasadnienie w kontekście lokalnym Brzysk.

Tabela 30. Założenia celów rewitalizacyjnych GPR Gminy Brzyska

Cel rewitalizacyjny 1: Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.	Cel 1 odpowiada na potrzeby związane z bezpieczeństwem społecznym, zdrowiem i opieką. W Brzyskach wyraźnie wskazywano ograniczony dostęp do specjalistów, trudności w korzystaniu z badań specjalistycznych, rosnące potrzeby seniorów, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów oraz wzrastające zapotrzebowanie na opiekę nad dziećmi do lat 3. Założeniem celu jest lepsze organizowanie i przybliżanie usług do mieszkańców. Chodzi zarówno o usługi zdrowotne i profilaktyczne, jak i opiekuńcze, asystenckie, senioralne, wytnieniowe oraz rodzinne. Ważnym elementem jest także współpraca instytucji, organizacji i służb w zakresie profilaktyki uzależnień oraz reagowania na zachowania uciążliwe w przestrzeni publicznej. Realizacja celu ma prowadzić do zmniejszenia barier w korzystaniu z usług, poprawy poczucia bezpieczeństwa zdrowotnego i opiekuńczego oraz zwiększenia liczby mieszkańców objętych wsparciem adekwatnym do wieku, stanu zdrowia i sytuacji rodzinnej.
Cel rewitalizacyjny 2: Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.	Cel 2 porządkuje działania dotyczące codziennego życia społecznego w Brzyskach. Punktem wyjścia są problemy zgłaszane przez mieszkańców: niewystarczająca oferta czasu wolnego, słabszy udział części mieszkańców w życiu lokalnym, potrzeba miejsc spotkań dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów oraz niska frekwencja w konsultacjach społecznych. Założeniem celu jest stopniowe tworzenie stałego systemu animacji i współpracy lokalnej. Kluczowe znaczenie mają organizacje, szkoły, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, biblioteka, OSP, KGW, Klub Seniora, lokalni liderzy i grupy nieformalne. Ich rola nie powinna ograniczać się do pojedynczych wydarzeń, lecz prowadzić do regularnej oferty zajęć, spotkań, inicjatyw międzypokoleniowych i działań opartych na lokalnym dziedzictwie. Oczekiwanym efektem jest większe uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym, częstsze korzystanie z lokalnej infrastruktury, wzmocnienie więzi sąsiedzkich oraz utrwalenie współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
	Cel 3 wynika z potrzeby wzmocnienia lokalnej gospodarki i ograniczenia zależności mieszkańców od pracy poza miejscem zamieszkania. W diagnozie jakościowej szczególnie mocno wybrzmiewały kwestie niedostatku miejsc pracy, w tym miejsc

Cel rewitalizacyjny 3: Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	pracy dla kobiet, słabszej samodzielnej aktywności gospodarczej oraz niewystarczającej oferty usługowej, gastronomicznej, noclegowej i turystycznej. Założeniem celu jest łączenie aktywizacji zawodowej mieszkańców z lepszym wykorzystaniem zasobów Brzysk. Istotne są: Góra Liwocz, ruch pielgrzymkowy, walory krajobrazowe, lokalne dziedzictwo, Pałac Kotarskich, park, twórczość mieszkańców oraz istniejące zasoby lokalowe i tereny możliwe do wykorzystania gospodarczo. Działania powinny wspierać mikroprzedsiębiorczość, samozatrudnienie, doradztwo, promocję lokalnej oferty oraz współpracę z partnerami ponadlokalnymi. Rezultatem ma być większa gotowość mieszkańców do podejmowania aktywności gospodarczej, lepsza dostępność usług na miejscu oraz bardziej rozpoznawalna oferta turystyczno-kulturowa, która będzie wzmacniać zarówno lokalny rynek pracy, jak i atrakcyjność obszaru rewitalizacji.
Cel rewitalizacyjny 4: Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.	Cel 4 dotyczy podstawowych warunków funkcjonowania mieszkańców, instytucji i podmiotów lokalnych. Na obszarze rewitalizacji problemy społeczne i gospodarcze są wzmacniane przez braki w infrastrukturze technicznej, ograniczenia w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej, dostępności sieci, stanu części dróg, chodników, oświetlenia oraz standardu wybranych obiektów publicznych. Założeniem celu jest etapowe podnoszenie standardu infrastruktury, przy zachowaniu powiązania inwestycji z rzeczywistymi potrzebami mieszkańców i funkcjami obszaru rewitalizacji. Szczególne znaczenie mają obiekty służące usługom społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, opiekuńczym i administracyjnym, a także zasoby o wartości historycznej, w tym Pałac Kotarskich, które wymagają zabezpieczenia i przygotowania do przyszłego wykorzystania. Osiągnięcie celu powinno przełożyć się na poprawę komfortu życia, większe bezpieczeństwo przemieszczania się, mniejsze uciążliwości związane z wodami opadowymi oraz lepsze warunki prowadzenia usług, spotkań, zajęć i aktywności społecznych.
Cel rewitalizacyjny 5: Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Cel 5 koncentruje się na tym, jak mieszkańcy korzystają z przestrzeni Brzysk na co dzień. Problemy wskazywane w diagnozie dotyczą m.in. niewystarczającej liczby i jakości miejsc spotkań, zabaw, rekreacji i odpoczynku, niedostatku parkingów, ograniczeń pieszych i rowerowych, słabego uporządkowania terenów przy obiektach publicznych oraz niewykorzystanego potencjału parku i otoczenia Pałacu Kotarskich. Założeniem celu jest tworzenie przestrzeni bardziej przyjaznej, czytelnej i użytecznej. Obejmuje to porządkowanie terenów zieleni, rozwijanie małej architektury, oświetlenia, miejsc odpoczynku, elementów edukacyjnych, infrastruktury pieszej i rowerowej oraz rozwiązań poprawiających retencję. Ważne jest również lepsze organizowanie ruchu i parkowania oraz

	przygotowywanie terenów do funkcji społecznych, usługowych, inwestycyjnych i turystycznych. Rezultatem ma być przestrzeń, która zachęca do spotkań, rekreacji i korzystania z usług, a jednocześnie wzmacnia lokalną tożsamość i lepiej eksponuje dziedzictwo Brzysk. Poprawa funkcjonalności przestrzeni powinna być odczuwalna zarówno dla mieszkańców, jak i osób odwiedzających.
Cel rewitalizacyjny 6: Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Cel 6 odpowiada na problemy związane z wodą, bezpieczeństwem środowiskowym i odpornością obszaru rewitalizacji na skutki zmian klimatu. W materiałach diagnostycznych i warsztatowych wskazywano zagrożenie powodziami, podtopieniami, skutkami nawałnych deszczy, niewystarczającą retencję oraz deficyt wody wynikający z obniżania się poziomu wód gruntowych. Założeniem celu jest wzmacnianie odporności Brzysk poprzez rozwiązania retencyjne, błękitno-zieloną infrastrukturę, porządkowanie odwodnienia, cieków i rowów oraz współpracę z instytucjami odpowiedzialnymi za gospodarkę wodną. Jednocześnie tereny zieleni, park i walory krajobrazowe powinny być wykorzystywane do rekreacji i edukacji ekologicznej w sposób uporządkowany i bezpieczny. Efektom ma być ograniczenie ryzyka szkód, lepsze zatrzymywanie i odprowadzanie wód opadowych, większa świadomość ekologiczna mieszkańców oraz odpowiedzialne korzystanie z zasobów przyrodniczych, które są jednym z ważnych atutów Brzysk.

Źródło: opracowanie własne

8. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia ujęte w niniejszym rozdziale stanowią kompleksową odpowiedź na problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji. Wynikają one bezpośrednio z przyjętych w Programie celów rewitalizacji i są ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, wzmocnienie integracji społecznej, modernizację infrastruktury publicznej i podniesienie atrakcyjności przestrzeni lokalnych. Proponowane projekty – zarówno inwestycyjne, jak i społeczne – zostały przygotowane w oparciu o rzeczywiste potrzeby społeczności, zgłoszenia mieszkańców oraz analizy przeprowadzone w trakcie prac nad Programem. Rewitalizacja w Gminie Brzyska jest procesem długofalowym, kontynuowanym po doświadczeniach poprzedniego Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brzyska na lata 2017–2023, którego działania stworzyły podstawę do dalszego rozwoju funkcji społecznych, infrastrukturalnych i gospodarczych.

Nowy Gminny Program Rewitalizacji obejmuje perspektywę do roku 2030, lecz jego horyzont został rozszerzony zapisaniem formuły „2030Plus”, podkreślającej ciągłość i otwartość procesu oraz możliwość dalszej realizacji projektów w kolejnych latach. Przedsięwzięcia zaplanowane w tabeli obejmują zarówno modernizację kluczowych obiektów publicznych, jak i działania społeczne wzmacniające więzi międzypokoleniowe, aktywizację mieszkańców oraz rozwój lokalnych inicjatyw. Ich wdrażanie będzie realizowane z udziałem partnerów lokalnych – instytucji, organizacji społecznych, OSP, KGW oraz mieszkańców, co wzmocni trwałość i skuteczność podejmowanych interwencji.

Wspólnie tworzą one spójny zestaw działań, które odpowiadają na problemy społeczne, techniczne, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i gospodarcze obszaru rewitalizacji, a jednocześnie wzmacniają potencjały Gminy Brzyska. Poniższa tabela syntetycznie prezentuje wszystkie przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach GPR 2025-2030Plus, stanowiąc punkt wyjścia do ich szczegółowego omówienia w dalszych częściach dokumentu – w Kartach przedsięwzięć.

Zgodnie z „Zasadami i trybem naboru przedsięwzięć do Gminnego Programu Rewitalizacji (załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 102/2025 Wójta Gminy Brzyska z dnia 01 grudnia 2025 r.), propozycje przedsięwzięć można było składać wyłącznie na formularzu „Karty Przedsięwzięcia”. Propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszone po terminie, niekompletne lub złożone na formularzu innym niż „Karta Przedsięwzięcia”, nie były rozpatrywane.

Weryfikację przedsięwzięć złożonych w ramach naboru przeprowadził Zespół do weryfikacji przedsięwzięć powołany Zarządzeniem Nr 102/2025 Wójta Gminy Brzyska z dnia 01 grudnia 2025 r. Weryfikacja dokonywana była we współpracy z Wykonawcą, zaangażowanym w tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Nabór miał charakter otwarty i prowadzony był od dnia 01.12.2025 r. do dnia 22.12.2025 r. na gruncie przepisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Na kolejnym etapie zgłoszone przedsięwzięcia poddano weryfikacji pod kątem ich zgodności z celami programu, wpływu na ograniczanie lub eliminowanie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji oraz możliwości ich realizacji.

Po przeprowadzeniu tej oceny, a także po uporządkowaniu i pogrupowaniu kart odnoszących się do zbliżonych problemów i zakresów interwencji, do Gminnego Programu Rewitalizacji wpisano łącznie 5 podstawowych inwestycyjnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które odpowiadają na zdiagnozowane problemy oraz służą realizacji celów i kierunków działań określonych w programie. Ujęto również 4 komplementarne przedsięwzięcia rewitalizacyjne społeczne.

Powyższe przedsięwzięcia zostały zbiorczo ujęte w poniższej tabeli, natomiast w dalszej części rozdziału przedstawiono szczegółowe karty przedsięwzięć podstawowych. Wykaz obejmuje przedsięwzięcia z lokalizacjami, w których będą one realizowane. Niektóre przedsięwzięcia, mimo że są punktowo zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji, oddziałują na mieszkańców obszaru objętego interwencją i z tego względu zostały uwzględnione w programie. Zakres i uzasadnienie tego oddziaływania przedstawiono szczegółowo w dalszej części rozdziału.

Tabela 31. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Przedsięwzięcia inwestycyjne								
Brzyska	1	Odnova przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Gmina Brzyska	Brzyska - centrum miejscowości, obszar rewitalizacji; działki ewid. nr 1025/5 i 1025/4.	• niedostatek dostępnych, estetycznych i bezpiecznych przestrzeni publicznych • ograniczona oferta miejsc spotkań, wypoczynku, rekreacji i wydarzeń lokalnych • niewystarczające wyposażenie w małą architekturę, oświetlenie, monitoring, zieleni i odwodnienie • niska aktywność części mieszkańców oraz słabsza integracja dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów • niewystarczające wykorzystanie potencjału centrum Brzysk dla usług i lokalnej aktywności	2 800 000,00	2027-2030

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	2	Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Gmina Brzyska	Brzyska - park przy Pałacu Kotarskich, obszar rewitalizacji; działka ewid. nr 925 oraz bezpośrednio sąsiadującą działkę ewid. nr 926.	- niewystarczające zagospodarowanie parku i otoczenia Pałacu Kotarskich - brak czytelnych stref użytkowania, miejsc odpoczynku i wyposażenia rekreacyjnego - ograniczona możliwość organizacji wydarzeń plenerowych, edukacyjnych i integracyjnych - niedostateczne wykorzystanie dziedzictwa, zieleni i potencjału krajobrazowego Brzysk - deficyt dostępnych przestrzeni rekreacji, spotkań i integracji międzypokoleniowej	2 400 000,00	2027-2030

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	5	Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Gmina Brzyska	Brzyska 348, Zespół Szkolno-Przedszkolny / Szkoła Podstawowa w Brzyskach; działka ewid. nr 1062.	• brak pełnowartościowej, całorocznej sali gimnastycznej przy szkole • ograniczona dostępność infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dla dzieci, młodzieży i mieszkańców • niewystarczająca oferta aktywnego spędzania czasu wolnego • niższy standard warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i zajęć pozalekcyjnych • potrzeba wzmacniania zdrowych nawyków, integracji i aktywności społecznej	8 000 000,00	2027-2030Plus

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	8	Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Gmina Brzyska	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - działka ewid. nr 1025/5; Dom Ludowy w Ujeździe - działka ewid. nr 384. Część dotycząca Ujazdu znajduje się poza obszarem rewitalizacji, jednak jest wskazana jako oddziałująca na mieszkańców obszaru rewitalizacji.	• obniżony standard techniczny i funkcjonalny infrastruktury kultury • ograniczone możliwości prowadzenia regularnych zajęć, warsztatów, spotkań i wydarzeń • niedostosowanie części pomieszczeń do współczesnych potrzeb użytkowników i standardów dostępności • niewystarczające wykorzystanie lokalnych instytucji kultury, twórców i organizacji społecznych • potrzeba poprawy efektywności energetycznej oraz warunków korzystania z obiektów kultury	2 612 944,71	2025-2028

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	9	Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Gmina Brzyska	Brzyska - Pałac Kotarskich wraz z bezpośrednim otoczeniem; działka ewid. nr 925.	• znaczna degradacja techniczna i estetyczna Pałacu Kotarskich • niewykorzystanie ważnego zasobu dziedzictwa lokalnego i tożsamości Brzysk • brak odpowiednich pomieszczeń i warunków do rozwijania oferty kulturalnej, edukacyjnej, wystawienniczej i turystycznej • ograniczona atrakcyjność centrum miejscowości oraz słabe wykorzystanie potencjału turystycznego i gospodarczego • brak usług i funkcji towarzyszących, w tym gastronomicznych lub noclegowych	30 000 000,00	2026-2030Plus
Przedsięwzięcia społeczne nieinwestycyjne								

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	3	Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji	Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny. Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	Gmina Brzyska / Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach	Brzyska - obszar rewitalizacji; m.in. Klub Seniora w Brzyskach, Brzyska 2; GOPS Brzyska 11a; Klub Dziecięcy Krasnale w Brzyskach; inne dostępne obiekty publiczne.	• ograniczona dostępność usług wsparcia dla rodzin • niewystarczająca skala poradnictwa specjalistycznego, profilaktyki i informacji o pomocy • trudności opiekuńczo-wychowawcze, kryzysy rodzinne, przemoc, uzależnienia i osamotnienie części mieszkańców • ryzyko wykluczenia społecznego rodzin oraz obniżone poczucie bezpieczeństwa socjalnego • potrzeba lepszej współpracy instytucji, organizacji i lokalnych liderów w pracy z rodzinami	550 000,00	2027-2030
Brzyska	4	Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach / Gmina Brzyska	Brzyska - obszar rewitalizacji; m.in. Szkoła Podstawowa w Brzyskach, Brzyska 348; Klub Seniora i Klub Dziecięcy Krasnale, Brzyska 2; GCKiCz; Dom Ludowy w Brzyskach, Brzyska 1; zrewitalizowane przestrzenie publiczne i park przy Pałacu Kotarskich.	• ograniczona liczba atrakcyjnych i regularnych form spędzania czasu wolnego • niska aktywność części mieszkańców i słabsze relacje sąsiedzkie oraz międzypokoleniowe • bariery ekonomiczne, organizacyjne i transportowe w dostępie do kultury, edukacji i sportu • niewystarczające wykorzystanie lokalnych obiektów, przestrzeni publicznych, organizacji i twórców • potrzeba realnego ożywienia społecznego przestrzeni objętych rewitalizacją	670 000,00	2027-2030Plus

Obszar rewitalizacji	Nr przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Cele rewitalizacji	Podmiot zgłaszający	Lokalizacja	Problemy, na które odpowiada przedsięwzięcie	Szacowana wartość przedsięwzięcia	Okres realizacji
Brzyska	6	Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców	Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny. Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Ludowy Klub Sportowy "Liwocz" / Klub Sportowy "Wisłoka" / Gmina Brzyska	Brzyska - obszar rewitalizacji; Zespół Szkolno-Przedszkolny / Szkoła Podstawowa w Brzyskach, Brzyska 348, dz. ewid. nr 1062; sala gimnastyczna po wybudowaniu; Klub Seniora; park przy Pałacu Kotarskich.	• obniżający się poziom aktywności ruchowej mieszkańców, zwłaszcza dzieci i młodzieży • niewystarczająca liczba regularnych, lokalnych i bezpłatnych zajęć sportowo-rekreacyjnych • bierność, izolacja i ograniczone kontakty społeczne części mieszkańców • potrzeba promocji zdrowego stylu życia, profilaktyki i aktywnej integracji międzypokoleniowej • niewystarczające wykorzystanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej po godzinach podstawowego użytkowania	200 000,00	2027-2030
Brzyska	7	Kultura dla każdego	Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach / Gmina Brzyska	Brzyska - obszar rewitalizacji; przede wszystkim GCKiCz w Brzyskach oraz inne dostępne miejsca: Klub Seniora, Szkoła Podstawowa, Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny, Dom Ludowy w Brzyskach, Pałac Kotarskich i park przy Pałacu Kotarskich po udostępnieniu.	• niewystarczająca regularna oferta kulturalna, edukacyjna i integracyjna dostępna lokalnie • społeczna izolacja części mieszkańców, szczególnie seniorów • słabsze więzi lokalne i ograniczona liczba okazji do spotkań oraz wspólnego działania • zanikanie kontaktu młodszych pokoleń z lokalnym dziedzictwem, rękodziełem i twórczością ludową • niewystarczające wykorzystanie potencjału lokalnych twórców, artystów, Pałacu Kotarskich, parku i instytucji kultury	100 000,00	2027-2030

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych inwestycyjnych i komplementarnych społecznych.

Tabela 32. Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus – przedsięwzięcia podstawowe inwestycyjne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Odnowa przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Obszar rewitalizacji w miejscowości Brzyska. Przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie ogólnodostępnej przestrzeni publicznej w centrum Brzysk na działkach ewid. nr 1025/5 i 1025/4. Zakres przestrzenny dotyczy terenu przeznaczonego na funkcje integracyjne, rekreacyjne, usługowe i wypoczynkowe, w tym miejsca przyjaznego rodzinom z dziećmi, seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, mieszkańcom obszaru rewitalizacji oraz osobom odwiedzającym centrum miejscowości.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	Gmina Brzyska
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	– Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - jako podmiot wykorzystujący przestrzeń do działań kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych. – Organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne i lokalni liderzy - jako partnerzy działań społecznych i wydarzeń organizowanych w zrewitalizowanej przestrzeni. – Lokalni przedsiębiorcy, w szczególności podmiot prowadzący działalność gastronomiczną lub usługi towarzyszące, jeśli taki model wykorzystania obiektu zostanie przyjęty przez gminę.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Teren objęty przedsięwzięciem położony jest w centrum miejscowości Brzyska, w obszarze rewitalizacji. Jest to przestrzeń ważna dla codziennego funkcjonowania mieszkańców, ponieważ skupia lub uzupełnia funkcje publiczne, usługowe, społeczne i komunikacyjne. Obecnie nie pełni jednak w wystarczającym stopniu roli czytelnego, uporządkowanego i atrakcyjnego miejsca spotkań, wypoczynku oraz aktywności mieszkańców. W stanie istniejącym widoczne są problemy przestrzenno-funkcjonalne wskazywane w diagnozie GPR: – niedostatek dostępnych i estetycznych przestrzeni publicznych, – niewystarczające wyposażenie w małą architekturę, brak miejsc odpoczynku i rodzinnej rekreacji, – ograniczona funkcjonalność terenu po rozebranym budynku, – niedostateczne oświetlenie i monitoring, – niewystarczające uporządkowanie zieleni i odwodnienia. Problemy te obniżają komfort korzystania z centrum Brzysk i ograniczają jego społeczną funkcję. Brak atrakcyjnej, bezpiecznej i ogólnodostępnej przestrzeni sprzyja utrwalaniu problemów społecznych zdiagnozowanych w GPR, w tym: – niewystarczającą i mało atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego, – niską aktywność części mieszkańców, – ograniczoną integrację dzieci, młodzieży, rodzin, osób samotnych (seniorów), – osłabienie więzi sąsiedzkich.

	Niedostatek miejsc do bezpłatnego spędzania czasu na świeżym powietrzu sprzyja izolacji, ogranicza aktywność ruchową i nie tworzy wystarczających warunków do organizacji wydarzeń lokalnych. Stan przestrzeni wpływa również na sferę gospodarczą i wizerunkową. Nieuporządkowane centrum nie wykorzystuje w pełni potencjału lokalizacyjnego Brzysk, przez co w ograniczonym stopniu wspiera rozwój lokalnych usług, drobnej przedsiębiorczości oraz przyciąganie mieszkańców i odwiedzających do korzystania z oferty miejscowości. Realizacja przedsięwzięcia ma umożliwić przekształcenie tego miejsca w dostępną, bezpieczną i funkcjonalną przestrzeń publiczną, która będzie łączyć funkcje rekreacyjne, integracyjne, usługowe i reprezentacyjne.
Cele przedsięwzięcia.	Celem ogólnym przedsięwzięcia jest odnowa i uporządkowanie przestrzeni publicznej w centrum Brzysk w sposób poprawiający jakość życia mieszkańców, dostępność miejsca, bezpieczeństwo, estetykę oraz możliwości prowadzenia działań społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych i usługowych. Cele szczegółowe przedsięwzięcia: – stworzenie dostępnego miejsca spotkań, wypoczynku, rekreacji i integracji dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów i osób z niepełnosprawnościami; – poprawa funkcjonalności i estetyki centrum miejscowości poprzez zagospodarowanie terenu, wprowadzenie małej architektury, oświetlenia, zieleni i elementów bezpieczeństwa; – stworzenie warunków do rozwoju oferty czasu wolnego, wydarzeń lokalnych, działań edukacyjnych i kulturalnych oraz inicjatyw integrujących mieszkańców; – zwiększenie atrakcyjności centrum Brzysk dla mieszkańców i odwiedzających oraz wsparcie lokalnych usług, w tym funkcji gastronomicznej i usług towarzyszących; – poprawa dostępności przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz zastosowanie rozwiązań zgodnych z zasadą projektowania uniwersalnego; – wprowadzenie elementów zieleni i rozwiązań sprzyjających lepszemu gospodarowaniu wodami opadowymi oraz podnoszących jakość środowiska w centrum miejscowości. Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące cele GPR: – Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. – Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. – Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. – Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. – Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.

Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację działań inwestycyjnych i technicznych służących uporządkowaniu oraz nadaniu nowych funkcji przestrzeni publicznej w centrum Brzysk. Zakres działań obejmuje w szczególności: – opracowanie dokumentacji projektowej, uzyskanie wymaganych uzgodnień oraz prowadzenie nadzoru inwestorskiego; – budowę jednokondygnacyjnego budynku gastronomiczno-sanitarnego wraz z niezbędnymi instalacjami, przyłączyami i wyposażeniem podstawowym; – wykonanie dojazdów, utwardzeń, placów i elementów porządkujących ruch pieszego oraz umożliwiających bezpieczne korzystanie z terenu; – wykonanie miejsca umożliwiającego organizację niewielkich wydarzeń, spotkań lokalnych i działań integracyjnych; – montaż małej architektury, w tym ławek, koszy, elementów odpoczynku i wyposażenia przestrzeni publicznej; – montaż urządzeń zabawowo-rekreacyjnych dla dzieci i rodzin oraz elementów sprzyjających aktywnemu spędzaniu czasu wolnego; – budowę lub modernizację oświetlenia terenu, elementów monitoringu oraz rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo użytkowników; – wykonanie kanalizacji deszczowej, odwodnienia lub innych rozwiązań służących zagospodarowaniu wód opadowych; – zagospodarowanie zieleni, w tym nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych, łąki kwietne, trawniki oraz elementy wzmacniające estetykę i mikroklimat przestrzeni; – wprowadzenie oznakowania i elementów informacji przestrzennej ułatwiających korzystanie z terenu.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 4. Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji. Bogata oferta przyczyni się do zwiększenia aktywności społecznej i integracji mieszkańców przez organizację cyklicznych wydarzeń, zajęć, warsztatów i działań animacyjnych w Brzyskach.
Odbiorcy przedsięwzięcia.	Bezpośrednimi odbiorcami przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Brzyskach, korzystający z odnowionej przestrzeni publicznej na co dzień oraz podczas wydarzeń lokalnych. Szczegółne grupy odbiorców: – dzieci, młodzież i rodziny z dziećmi, korzystające z miejsc zabawy, rekreacji, odpoczynku i integracji; – seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami, wymagające dostępnej, bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni publicznej; – mieszkańcy o niższym poziomie aktywności społecznej, dla których odnowiona przestrzeń może być zachętą do udziału w wydarzeniach i inicjatywach lokalnych; – organizacje społeczne, KGW, OSP, grupy nieformalne, lokalni liderzy i instytucje kultury organizujące działania społeczne, edukacyjne, rekreacyjne i integracyjne; – lokalni przedsiębiorcy i usługodawcy, w tym podmioty mogące rozwijać usługi towarzyszące w centrum miejscowości; – wszyscy mieszkańcy gminy, osoby odwiedzające Brzyska, turyści i pielgrzymi, dla których jakość centrum wpływa na wizerunek miejscowości. Pośrednimi odbiorcami będą również pracownicy instytucji publicznych oraz użytkownicy usług zlokalizowanych w centrum Brzysk.

Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	W ramach realizacji przedsięwzięcia zostaną zastosowane rozwiązania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej i organizacyjnej, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna: – zapewnienie dojazdów i ciągów pieszych o parametrach umożliwiających korzystanie przez osoby z ograniczoną mobilnością, osoby starsze, osoby poruszające się z pomocą sprzętu wspomagającego oraz rodziców z wózkami dziecięcymi; – bezprogowy lub możliwie bezbarierowy dostęp do budynku gastronomiczno-sanitarnego oraz dostosowanie strefy wejściowej do poziomu terenu urządzonego; – wykonanie toalety dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z odpowiednią przestrzenią manewrową i wyposażeniem; – stosowanie równych, stabilnych, antypoślizgowych nawierzchni oraz odpowiedniej szerokości przejść; – lokalizacja elementów małej architektury i urządzeń rekreacyjnych w sposób niepowodujący barier w poruszaniu się; – zastosowanie rozwiązań zgodnych z zasadą projektowania uniwersalnego. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: – wprowadzenie czytelnego i kontrastowego oznakowania przestrzeni, budynku oraz podstawowych funkcji terenu; – zastosowanie piktogramów i informacji ułatwiających orientację przestrzenną; – zapewnienie możliwości uzyskania pomocy organizacyjnej podczas wydarzeń odbywających się w przestrzeni objętej przedsięwzięciem; – uwzględnianie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i rodzin z dziećmi przy organizacji wydarzeń i korzystaniu z terenu. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna: – publikowanie informacji o dostępności przestrzeni, wydarzeń i sposobach korzystania z terenu w kanałach cyfrowych gminy lub instytucji organizujących działania; – umożliwienie wcześniejszego zgłoszenia potrzeby wsparcia przez osoby ze szczególnymi potrzebami; – stosowanie zasad równego i niedyskryminującego dostępu do przestrzeni publicznej oraz wydarzeń organizowanych w jej obrębie. Efekt działań: Zastosowane rozwiązania umożliwią samodzielne, bezpieczne i komfortowe korzystanie z odnowionej przestrzeni publicznej osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom czasowo o ograniczonej sprawności, rodzinom z dziećmi oraz innym osobom ze szczególnymi potrzebami. W efekcie przedsięwzięcie będzie sprzyjać większej integracji społecznej, poprawie jakości życia i pełniejszemu uczestnictwu mieszkańców w działaniach organizowanych na obszarze rewitalizacji.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary

	Rezultaty twarde: – liczba odnowionych przestrzeni publicznych w centrum Brzysk - 1; – liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów służących obsłudze użytkowników przestrzeni publicznej - 1 budynek gastronomiczno-sanitarny; – liczba użytkowników przestrzeni objętej przedsięwzięciem - 1300 osób rocznie; – liczba zestawów urządzeń zabawowo-rekreacyjnych lub elementów aktywności rodzinnej - 1; – liczba rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo i czytelność przestrzeni - min. 1 system lub zestaw rozwiązań, obejmujący oświetlenie, monitoring lub oznakowanie; – liczba rozwiązań poprawiających estetykę, zielen i gospodarowanie wodami opadowymi - min. 1 zespół działań obejmujący nasadzenia, zieleni urządzoną lub odwodnienie. Rezultaty miękkie: – wzrost liczby i jakości dostępnych miejsc spotkań, rekreacji, wypoczynku oraz aktywności mieszkańców; – wzrost wykorzystania przestrzeni publicznej przez dzieci, młodzież, rodziny, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i odwiedzających; – poprawa funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa centrum Brzysk; – wzrost liczby i regularności wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego możliwych do organizacji w przestrzeni publicznej; – wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem; – poprawa warunków do rozwoju lokalnych usług, w tym usług gastronomicznych i towarzyszących; – poprawa jakości środowiska lokalnego dzięki uporządkowaniu zieleni i zagospodarowaniu wód opadowych.	Podstawą oceny rezultatów twardych będą: – protokoły odbioru robót budowlanych, dostaw i usług; – dokumentacja projektowa, powykonawcza i kosztorysowa; – dokumentacja fotograficzna przed i po realizacji przedsięwzięcia; – inwentaryzacja wykonanych elementów infrastruktury, małej architektury, zieleni, oświetlenia, monitoringu i urządzeń rekreacyjnych; – ewidencja lub szacunki liczby użytkowników przestrzeni, prowadzone przez gminę, zarządcę terenu lub organizatorów wydarzeń; – sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia i rozliczenia finansowe. Rezultaty miękkie będą oceniane na podstawie: – obserwacji sposobu wykorzystania przestrzeni po realizacji przedsięwzięcia; – list obecności, programów i sprawozdań z wydarzeń realizowanych w ramach przedsięwzięcia komplementarnego; – opinii użytkowników, ankiet lub rozmów z mieszkańcami; – informacji GCKiCz, organizacji społecznych, szkół i innych partnerów o wykorzystaniu przestrzeni do działań społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych; – analizy zgłaszanych uwag dotyczących bezpieczeństwa, dostępności i
--	---	---

		funkcjonalności przestrzeni.			
HARMONOGRAM					
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027				
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030				
BUDŻET					
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.					
Nazwa wydatku		Wartość			
1. Dokumentacja projektowa, kosztorysowa, uzgodnienia, nadzór inwestorski i odbiory techniczne		200 000,00			
2. Budowa budynku gastronomiczno-sanitarnego wraz z instalacjami, przyłączami i podstawowym wyposażeniem		1 100 000,00			
3. Zagospodarowanie terenu, w tym utwardzenia, dojścia, mała architektura, urządzenia zabawowo-rekreacyjne i miejsce wydarzeń		800 000,00			
4. Oświetlenie, monitoring, oznakowanie i elementy poprawiające bezpieczeństwo przestrzeni publicznej		300 000,00			
5. Zieleń urządzona, nasadzenia drzew i krzewów, łąki kwietne oraz rozwiązania odwodnienia i retencji		400 000,00			
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia
-	140 000,00	280 000,00	2 380 000,00	-	2 800 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 2

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Obszar rewitalizacji w miejscowości Brzyska. Przedsięwzięcie obejmuje rewitalizację zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach, zlokalizowanego na działce ewid. nr 925 oraz bezpośrednio sąsiadującej działce ewid. Nr. 926 niebędącej zabytkiem. Zakres przestrzenny dotyczy parku jako ogólnodostępnej przestrzeni zieleni, rekreacji, integracji, edukacji i wydarzeń lokalnych, powiązanej funkcjonalnie z Pałacem Kotarskich. Budynek pałacu stanowi przedmiot odrębnego przedsięwzięcia inwestycyjnego.
Podmiot realizujący przedsięwzięcie.	Gmina Brzyska
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	- Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - jako podmiot wykorzystujący park do działań kulturalnych, edukacyjnych, integracyjnych i wydarzeń lokalnych. - Organizacje pozarządowe, KGW, OSP, lokalni liderzy, grupy nieformalne i twórcy lokalni - jako partnerzy działań społecznych i animacyjnych realizowanych w zrewitalizowanej przestrzeni. - Lokalni przedsiębiorcy i usługodawcy - jako podmioty mogące korzystać z większego ruchu odwiedzających oraz rozwijać usługi towarzyszące wydarzeniom i rekreacji.

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Park przy Pałacu Kotarskich jest jednym z najważniejszych zasobów przestrzennych, historycznych i krajobrazowych Brzysk. Położenie w centrum miejscowości oraz sąsiedztwo zabytkowego pałacu nadają mu znaczenie wykraczające poza funkcję zieleni urządzonej. Obecnie potencjał parku nie jest jednak w pełni wykorzystany na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy, organizacji lokalnych, instytucji kultury i osób odwiedzających Brzyska. W stanie istniejącym park wymaga uporządkowania, pielęgnacji i doposażenia. Widoczne są problemy związane z niewystarczającą funkcjonalnością przestrzeni, brakiem czytelnych stref użytkowania, niedostateczną liczbą miejsc odpoczynku, słabym dostosowaniem do organizacji wydarzeń plenerowych, ograniczonym wyposażeniem rekreacyjnym oraz potrzebą poprawy oświetlenia, bezpieczeństwa, dostępności i orientacji przestrzennej. W diagnozie GPR wskazano m.in.: – niedostatek uporządkowanych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, – niewystarczające zagospodarowanie parku oraz otoczenia Pałacu Kotarskich, – niewykorzystany potencjał dziedzictwa i miejsc ważnych dla tożsamości lokalnej. Taki stan ogranicza możliwość codziennego korzystania z parku przez dzieci, młodzież, rodziny, seniorów i osoby z niepełnosprawnościami. Brak w pełni funkcjonalnych miejsc spotkań, rekreacji i odpoczynku sprzyja utrwalaniu problemów społecznych zdiagnozowanych w GPR: – niewystarczającą ofertę czasu wolnego, – ograniczoną aktywność części mieszkańców, – słabsze więzi sąsiedzkie i międzypokoleniowe, – deficyt przestrzeni sprzyjających naturalnej integracji. Niewykorzystanie parku osłabia również potencjał gospodarczy i wizerunkowy Brzysk. Miejsce, które mogłoby wspierać lokalną ofertę kulturalną, turystyczną, rekreacyjną i usługową, nie przyciąga w wystarczającym stopniu mieszkańców ani odwiedzających. Rewitalizacja parku stworzy warunki do organizacji wydarzeń plenerowych, edukacji lokalnej, aktywności rekreacyjnej, spotkań międzypokoleniowych oraz wzmacniania rozpoznawalności dziedzictwa związanego z Pałacem Kotarskich.
Cele przedsięwzięcia.	Celem ogólnym przedsięwzięcia jest rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach i nadanie mu funkcji dostępnej, bezpiecznej, atrakcyjnej i wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej służącej integracji mieszkańców, rekreacji, edukacji, kulturze, wypoczynkowi oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cele szczegółowe przedsięwzięcia: – uporządkowanie i odnowa parku jako przestrzeni zieleni o znaczeniu historycznym, społecznym, rekreacyjnym i wizerunkowym; – zwiększenie dostępności parku dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i osób odwiedzających Brzyska;

	– stworzenie warunków do organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, integracyjnych i plenerowych, w tym wydarzeń opartych na lokalnym dziedzictwie i potencjale Pałacu Kotarskich; – poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznej oraz zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników poprzez odpowiednie oświetlenie, monitoring, oznakowanie i czytelne strefowanie terenu; – wzmocnienie funkcji rekreacyjnej i wypoczynkowej parku przez wykonanie miejsc odpoczynku, stref zieleni, strefy otwartej oraz elementów umożliwiających aktywność i integrację mieszkańców; – ochrona i właściwe wyeksponowanie wartości przyrodniczych, krajobrazowych oraz historycznych parku, z uwzględnieniem rozwiązań sprzyjających retencji i poprawie mikroklimatu; – wsparcie lokalnej gospodarki i usług przez zwiększenie atrakcyjności miejsca dla mieszkańców, odwiedzających, uczestników wydarzeń oraz turystów. Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące cele GPR: – Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. – Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. – Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. – Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. – Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację działań inwestycyjnych, konserwacyjno-porządkujących i technicznych, których celem będzie przywrócenie parkowi funkcji dostępnej przestrzeni publicznej, rekreacyjnej, edukacyjnej i kulturalnej. Zakres działań obejmie w szczególności: – opracowanie dokumentacji technicznej, uzyskanie wymaganych uzgodnień oraz prowadzenie nadzoru nad realizacją przedsięwzięcia; – uporządkowanie i rewitalizację zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich, z poszanowaniem jego wartości historycznych, przyrodniczych i krajobrazowych; – wykonanie lub odtworzenie ciągów pieszych, alejek spacerowych, dojść i powiązań funkcjonalnych wewnątrz parku; – utworzenie czytelnych stref użytkowania, w tym strefy zieleni, strefy otwartej dla wydarzeń i spotkań oraz strefy rekreacyjno-integracyjnej; – montaż małej architektury, w tym ławek, koszy, elementów odpoczynku, informacji terenowej i wyposażenia ułatwiającego korzystanie z przestrzeni; – wykonanie oświetlenia parkowego, elementów monitoringu lub innych rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo użytkowników; – zagospodarowanie zieleni, w tym pielęgnację istniejącego drzewostanu, nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych,

	uporządkowanie trawników, łąk kwietnych i innych elementów zieleni urządzonej; - wprowadzenie elementów edukacyjnych i informacyjnych dotyczących historii miejsca, dziedzictwa Pałacu Kotarskich oraz walorów przyrodniczych parku; - zastosowanie rozwiązań poprawiających dostępność, retencję, komfort użytkowania i odporność przestrzeni na skutki intensywnych opadów.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 4. Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji. Będzie ono uzupełniać rewitalizację parku poprzez wykorzystanie odnowionej przestrzeni jako miejsca wydarzeń plenerowych, spotkań, rekreacji, edukacji regionalnej, działań międzypokoleniowych i integracji mieszkańców.
Odbiorcy przedsięwzięcia.	Bezpośrednimi odbiorcami przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji w Brzyskach, którzy zyskają dostępną, uporządkowaną i atrakcyjną przestrzeń zieleni, rekreacji, wypoczynku, spotkań oraz wydarzeń lokalnych. Kluczowe grupy odbiorców: - dzieci, młodzież i rodziny z dziećmi, korzystające z przestrzeni rekreacyjnej, edukacyjnej i integracyjnej; - seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami, dla których dostępna przestrzeń parku może stać się miejscem bezpiecznego wypoczynku, kontaktu z zielenią i udziału w wydarzeniach; - mieszkańcy o niższym poziomie aktywności społecznej, wymagający zachęty do uczestnictwa w życiu lokalnym i inicjatywach wspólnotowych; - organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne, lokalni liderzy, artyści i twórcy wykorzystujący park do działań społecznych, kulturalnych i edukacyjnych; - Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz inne instytucje lokalne organizujące wydarzenia i działania animacyjne; - lokalni przedsiębiorcy i usługodawcy, którzy mogą korzystać z większej atrakcyjności miejsca i ruchu odwiedzających; - wszyscy mieszkańcy gminy, turyści, pielgrzymi, uczestnicy „Dni Liwocza”, odwiedzający okolice Pałacu Kotarskich oraz osoby korzystające z oferty rekreacyjnej i kulturalnej Brzysk. Pośrednimi odbiorcami będą również pracownicy instytucji publicznych, organizatorzy wydarzeń oraz cała społeczność lokalna, dla której park stanowi ważny element tożsamości i wizerunku miejscowości.
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	W ramach realizacji przedsięwzięcia zostaną zastosowane rozwiązania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej i organizacyjnej, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna: - wykonanie alejek i dojazdów o parametrach umożliwiających poruszanie się osobom o ograniczonej mobilności, osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami oraz rodzicom z wózkami dziecięcymi;

	– stosowanie równych, stabilnych i możliwie antypoślizgowych nawierzchni, bez barier utrudniających przemieszczanie się; – rozmieszczenie ławek i miejsc odpoczynku w sposób umożliwiający korzystanie z parku osobom starszym i osobom szybciej odczuwającym zmęczenie; – lokalizacja małej architektury, elementów wyposażenia i urządzeń rekreacyjnych w sposób nieutrudniający poruszania się po głównych ciągach komunikacyjnych; – zapewnienie odpowiedniego oświetlenia głównych tras i miejsc użytkowania, poprawiającego bezpieczeństwo i komfort korzystania z parku; – stosowanie rozwiązań zgodnych z zasadą projektowania uniwersalnego. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: – wprowadzenie czytelnego, kontrastowego oznakowania głównych wejść, alejek, stref użytkowania i miejsc odpoczynku; – zastosowanie piktogramów i prostych komunikatów ułatwiających orientację przestrzenną; – zapewnienie informacji o funkcjach parku, historii miejsca i wydarzeniach w formie zrozumiałej dla różnych grup użytkowników; – organizowanie wydarzeń w parku z możliwością uzyskania pomocy organizacyjnej przez osoby wymagające wsparcia. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna: – publikowanie informacji o dostępności parku, organizowanych wydarzeniach i sposobie korzystania z przestrzeni w kanałach cyfrowych gminy lub instytucji kultury; – umożliwienie wcześniejszego zgłoszenia potrzeby wsparcia przy udziale w wydarzeniach plenerowych; – uwzględnianie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi i innych osób ze szczególnymi potrzebami przy planowaniu wydarzeń i czasowej organizacji przestrzeni; – stosowanie zasad równego i niedyskryminującego dostępu do parku oraz działań organizowanych w jego obrębie. Efekt działań: Zastosowane rozwiązania umożliwią bezpieczne, samodzielne i komfortowe korzystanie z parku osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, osobom czasowo o ograniczonej sprawności, rodzinom z dziećmi oraz innym osobom ze szczególnymi potrzebami. Dzięki temu park stanie się przestrzenią bardziej otwartą, integrującą i dostępną dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz odwiedzających.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa) Rezultaty twarde: – liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych / terenów zieleni - 1 park; – powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej - ok. 2,3 ha; – liczba użytkowników zrewitalizowanej przestrzeni - ok. 3 000 osób rocznie;	Sposób oceny i miary Podstawą oceny rezultatów twardych będą: – protokoły odbioru robót budowlanych, dostaw i usług; – dokumentacja projektowa, powykonawcza i kosztorysowa;

	– liczba wyodrębnionych lub uporządkowanych stref funkcjonalnych parku - min. 3, obejmujące strefę zieleni, strefę otwartą oraz strefę rekreacyjno-integracyjną; – liczba rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo i dostępność użytkowników - min. 1 zespół rozwiązań obejmujący oświetlenie, monitoring, oznakowanie lub dostosowane ciągi piesze; – liczba rozwiązań wzmacniających walory przyrodnicze i środowiskowe - min. 1 zespół działań obejmujący pielęgnację zieleni, nasadzenia lub rozwiązania retencyjne. Rezultaty miękkie/jakościowe: – wzrost liczby i jakości dostępnych miejsc spotkań, rekreacji, wypoczynku oraz aktywności mieszkańców; – poprawa funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa parku oraz otoczenia Pałacu Kotarskich; – wzrost wykorzystania przestrzeni publicznej przez dzieci, młodzież, rodziny, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami i odwiedzających; – wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego możliwych do organizacji w parku; – wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem; – pełniejsze wykorzystanie potencjału Pałacu Kotarskich, parku, lokalnego dziedzictwa i walorów krajobrazowych w ofercie społecznej, kulturalnej i turystycznej; – większa świadomość ekologiczna mieszkańców oraz odpowiedzialne korzystanie z walorów przyrodniczych obszaru rewitalizacji.	– dokumentacja fotograficzna przed i po realizacji przedsięwzięcia; – inwentaryzacja wykonanych alejek, elementów małej architektury, oświetlenia, monitoringu, oznakowania, zieleni i wyposażenia; – szacunki lub rejestry użytkowników parku, prowadzone przez gminę, GCKiCz lub organizatorów wydarzeń; – sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia i rozliczenia finansowe. Rezultaty miękkie będą oceniane na podstawie: – programów, harmonogramów i sprawozdań z wydarzeń organizowanych w parku; – list obecności lub szacunków frekwencji podczas wydarzeń plenerowych; – opinii mieszkańców, ankiet, rozmów z użytkownikami lub zgłaszanych uwag; – informacji GCKiCz, organizacji społecznych, szkół i partnerów lokalnych o wykorzystaniu parku do działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych; – obserwacji sposobu korzystania z parku po realizacji przedsięwzięcia, w tym przez grupy wskazane w mapie grup docelowych GPR.
HARMONOGRAM		

Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027				
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030				
BUDŻET					
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.					
Nazwa wydatku				Wartość	
1. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach				2 090 000,00	
2. Dokumentacja techniczna i nadzór inwestorski				310 000,00	
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia
	160 000,00	200 000,00	2 040 000,00	-	2 400 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 5

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska 348, 38-212 Brzyska Działka ewidencyjna nr 1062, obręb Brzyska. Obiekt zlokalizowany na obszarze rewitalizacji.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	Gmina Brzyska
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzyskach
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji w Brzyskach występuje niedostatek dostępnych i dobrze wyposażonych miejsc do regularnej aktywności sportowej, rekreacyjnej i integracyjnej. Problem ten jest szczególnie odczuwalny przez dzieci, młodzież oraz rodziny, a także przez mieszkańców, którzy nie mają możliwości korzystania z bezpłatnej, lokalnej i całorocznej infrastruktury sportowej. Szkola w Brzyskach nie dysponuje odpowiednią salą gimnastyczną spełniającą współczesne wymogi prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, aktywności pozalekcyjnych oraz działań sportowo-integracyjnych. Brak pełnowartościowej sali wymusza prowadzenie części zajęć w warunkach zastępczych, m.in. w pomieszczeniach niedostosowanych do intensywnego ruchu. Ogranicza to jakość edukacji sportowej, obniża bezpieczeństwo ćwiczących i zmniejsza atrakcyjność oferty dla uczniów. Problemy te zostały wskazane w diagnozie GPR: – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, – ograniczone możliwości korzystania z infrastruktury sportowej poza podstawowymi godzinami jej funkcjonowania,

	– niedostatek miejsc sprzyjających integracji mieszkańców oraz obniżony standard wybranych obiektów i terenów publicznych. Konsekwencją braku obiektu sportowego jest to, że część dzieci i młodzieży spędza czas głównie w domu, przy urządzeniach cyfrowych, co ogranicza rozwój sprawności fizycznej, kontakty rówieśnicze, współpracę w grupie i budowanie zdrowych nawyków. Budowa sali gimnastycznej stworzy warunki do prowadzenia zajęć szkolnych, pozalekcyjnych, sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych dla różnych grup mieszkańców. Będzie to inwestycja wzmacniająca funkcję szkoły jako lokalnego miejsca aktywności, a jednocześnie infrastrukturalna podstawa do realizacji przedsięwzięcia społecznego związanego z organizacją zajęć sportowych dla mieszkańców.
Cele przedsięwzięcia.	Celem ogólnym przedsięwzięcia jest stworzenie nowoczesnej, bezpiecznej, dostępnej i całorocznej bazy sportowo-edukacyjnej przy szkole w Brzyskach, służącej rozwojowi psychofizycznemu dzieci i młodzieży oraz aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – poprawę warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów; – zwiększenie dostępności lokalnej infrastruktury sportowej dla dzieci, młodzieży, rodzin, dorosłych, seniorów i osób z niepełnosprawnościami; – rozwijanie zdrowych nawyków, sprawności fizycznej, współpracy w grupie, zasad fair play oraz aktywnych form spędzania czasu wolnego; – stworzenie miejsca dla zajęć pozalekcyjnych, treningów, wydarzeń sportowych, integracyjnych i środowiskowych; – wzmocnienie funkcji szkoły jako ważnego centrum aktywności społecznej i edukacyjnej na obszarze rewitalizacji; – poprawę standardu infrastruktury publicznej oraz możliwości realizacji działań społecznych i sportowych w Brzyskach. Przedsięwzięcie realizuje w szczególności następujące cele GPR: Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	Zakres przedsięwzięcia obejmuje przygotowanie i realizację inwestycji polegającej na budowie sali sportowej z zapleczem oraz powiązaniu jej z istniejącym budynkiem szkoły. Działania zostaną uporządkowane tak, aby obiekt mógł pełnić funkcje edukacyjne, sportowe, rekreacyjne i integracyjne. Obejmą one:

	1. Przygotowanie lub aktualizacja dokumentacji projektowej, kosztorysowej i formalnoprawnej, wraz z uzyskaniem wymaganych uzgodnień i decyzji. 2. Budowę budynku sali sportowej z zapleczem szatniowo-sanitarnym oraz połączeniem komunikacyjnym z budynkiem szkoły. 3. Wykonanie niezbędnej infrastruktury technicznej i towarzyszącej, w tym przyłączy, odwodnienia, oświetlenia, dojazdów i rozwiązań bezpieczeństwa. 4. Zagospodarowanie terenu wokół obiektu, w tym uporządkowanie nawierzchni, zieleni oraz elementów ułatwiających bezpieczne dojście do obiektu. 5. Wykonanie rozwiązań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym dostępnego wejścia, ciągów komunikacyjnych, toalety i miejsca postojowego. 6. Zakup i montaż wyposażenia sportowego, użytkowego i technicznego niezbędnego do prowadzenia zajęć oraz udostępniania sali mieszkańcom i organizacjom. 7. Prowadzenie nadzoru inwestorskiego, odbiorów technicznych, dokumentacji powykonawczej i czynności związanych z dopuszczeniem obiektu do użytkowania.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 6. Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi wzbogacenie oferty czasu wolnego skierowanej do różnych grup mieszkańców, poprawę kondycji fizycznej i aktywności sportowej oraz wzmacnianie integracji społecznej poprzez regularne, dostępne lokalnie zajęcia sportowo-rekreacyjne.
Odbiorcy przedsięwzięcia.	Odbiorcami przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji i całej gminy, którzy bezpośrednio lub pośrednio skorzystają z poprawy dostępności infrastruktury sportowej i edukacyjnej. Kluczowe grupy odbiorców: – dzieci i młodzież uczęszczające do szkoły w Brzyskach, korzystające z lepszych warunków prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i zajęć pozalekcyjnych; – rodziny z dziećmi, które zyskają dostęp do lokalnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego; – mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym osoby dorosłe, seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami, uczestniczący w zajęciach i wydarzeniach sportowo-integracyjnych; – lokalne kluby sportowe, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i instytucje prowadzące działania na rzecz aktywności mieszkańców; – nauczyciele, pracownicy szkoły oraz podmioty współpracujące przy organizacji zajęć, treningów, turniejów i wydarzeń środowiskowych; – cała społeczność lokalna, dla której sala będzie miejscem wzmacniającym integrację, zdrowe nawyki i aktywność społeczną.
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o	W ramach realizacji przedsięwzięcia zostaną zastosowane rozwiązania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi

których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	potrzebami, zgodnie z zasadami dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej i organizacyjnej, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna: – zapewnienie dostępnego dojścia do budynku oraz wejścia z poziomu terenu urządzonego lub z zastosowaniem rozwiązań niwelujących różnice poziomów; – wykonanie ciągów pieszych o odpowiedniej szerokości, równej i bezpiecznej nawierzchni oraz parametrach umożliwiających korzystanie przez osoby o ograniczonej mobilności; – zapewnienie co najmniej jednego miejsca postojowego dla osób z niepełnosprawnościami w powiązaniu z wejściem do obiektu; – wykonanie bezprogowych przejść, drzwi o odpowiedniej szerokości oraz dostępnych ciągów komunikacyjnych w części ogólnodostępnej; – wyposażenie obiektu w toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, pełniącą także funkcję zaplecza dla osób wymagających wsparcia; – zastosowanie antypoślizgowych, bezpiecznych i łatwych do utrzymania nawierzchni w przestrzeniach ogólnodostępnych. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: – wprowadzenie czytelnego oznakowania wejść, kierunków poruszania się, sanitariatów, szatni i stref użytkowych; – stosowanie oznaczeń kontrastowych, piktogramów i informacji ułatwiających orientację w obiekcie; – zapewnienie możliwości uzyskania pomocy pracownika lub osoby odpowiedzialnej za organizację zajęć w przypadku potrzeby wsparcia; – przekazywanie informacji o zasadach korzystania z obiektu w sposób prosty, czytelny i dostępny dla różnych grup użytkowników. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna: – publikowanie informacji o dostępności obiektu, godzinach udostępnienia i zasadach korzystania w formie cyfrowej dostępnej dla mieszkańców; – umożliwienie wcześniejszego zgłoszenia potrzeby wsparcia przez osoby ze szczególnymi potrzebami; – organizowanie zajęć i wydarzeń z uwzględnieniem wieku, poziomu sprawności, potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin z dziećmi; – uwzględnianie zasad bezpieczeństwa, równego traktowania i niedyskryminacji w regulaminach oraz harmonogramach korzystania z obiektu. Efekt działań:
--	---

	Zastosowane rozwiązania umożliwią bezpieczne, samodzielne i komfortowe korzystanie z sali gimnastycznej oraz jej zaplecza dzieciom, młodzieży, seniorom, osobom z niepełnosprawnościami, osobom czasowo o ograniczonej mobilności, rodzinom z dziećmi oraz innym osobom ze szczególnymi potrzebami. Dzięki temu obiekt będzie nie tylko infrastrukturą szkolną, lecz także dostępnym miejscem aktywności i integracji mieszkańców obszaru rewitalizacji.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – liczba wybudowanych obiektów infrastruktury sportowej - 1 szt.; – liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury sportowej - 2000 osób rocznie; – liczba uczniów objętych ulepszoną infrastrukturą edukacyjną i sportową - 300 osób; – liczba udostępnień obiektu podmiotom zewnętrznym - 50 szt. rocznie; – liczba obiektów publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami - 1 szt. Rezultaty miękkie / jakościowe: – wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji; – wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej; – poprawa stanu technicznego, funkcjonalności i dostępności obiektów publicznych wykorzystywanych na cele społeczne, usługowe i administracyjne; – wzrost liczby i jakości dostępnych miejsc spotkań, rekreacji, wypoczynku oraz aktywności mieszkańców;	Podstawą oceny rezultatów twardych będą: – protokół końcowego odbioru robót; – dokumentacja powykonawcza i dokumentacja techniczna; – pozwolenie na użytkowanie lub dokument równoważny, jeżeli będzie wymagany; – ewidencja korzystania z sali, harmonogramy zajęć i rejestry udostępnień; – dokumentacja fotograficzna oraz sprawozdania szkoły lub gminy. Podstawą oceny rezultatów miękkich / jakościowych będą: – analiza frekwencji na zajęciach i wydarzeniach; – listy obecności uczestników zajęć sportowych i rekreacyjnych; – harmonogramy udostępniania obiektu po godzinach zajęć szkolnych; – sprawozdania z działalności szkoły, klubów sportowych i organizatorów zajęć;

	– poprawa kondycji fizycznej, zdrowych nawyków i bezpieczeństwa prowadzenia zajęć sportowych; – wzmocnienie integracji mieszkańców, współpracy szkoły, klubów sportowych, organizacji i lokalnych liderów.	– ankiety lub opinie użytkowników dotyczące jakości i dostępności obiektu; – dokumentacja zdjęciowa oraz informacje publikowane przez gminę i szkołę.			
HARMONOGRAM					
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027				
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030Plus				
BUDŻET					
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.					
Nazwa wydatku		Wartość			
1. Opracowanie lub aktualizacja dokumentacji projektowej, kosztorysowej i formalnoprawnej		250 000,00			
2. Roboty budowlane związane z budową sali sportowej, zaplecza szatniowo-sanitarnego i połączenia z budynkiem szkoły		6 400 000,00			
3. Infrastruktura techniczna i zagospodarowanie terenu, w tym dojścia, dojazdy, odwodnienie, oświetlenie i zieleń		600 000,00			
4. Zakup i montaż wyposażenia sportowego, użytkowego i technicznego sali oraz zaplecza		500 000,00			
5. Nadzór inwestorski, odbiory techniczne, dokumentacja powykonawcza i koszty zarządzania przedsięwzięciem		250 000,00			
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W ZŁ)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia
-	800 000,00	800 000,00	6 400 000,00	-	8 000 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 8

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Zakres wskazany w karcie źródłowej obejmuje: Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - Brzyska, działka ewidencyjna nr 1025/5; • Dom Ludowy w Ujeździe - Ujazd, działka ewidencyjna nr 384. Część przedsięwzięcia zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji, jednak obiekt pełni funkcję ponadlokalną i istotnie oddziałuje na mieszkańców obszaru rewitalizacji; uzasadnienie przedstawiono na końcu karty przedsięwzięcia.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	– Gmina Brzyska - wnioskodawca i lider przedsięwzięcia.

	– Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach (GCKiCz) - partner przedsięwzięcia w części dotyczącej funkcjonowania i wykorzystania infrastruktury kultury.
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - partner przedsięwzięcia. Wykorzystanie zmodernizowanej infrastruktury będzie powiązane ze współpracą z organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi, lokalnymi twórcami, animatorami kultury, szkołami, KGW, OSP i innymi partnerami społecznymi.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji w Brzyskach występuje potrzeba poprawy standardu technicznego i funkcjonalnego infrastruktury kultury, tak aby mogła ona skuteczniej odpowiadać na problemy społeczne zdiagnozowane w GPR. Diagnoza wskazuje m.in.: – niewystarczającą ofertę czasu wolnego, – potrzebę inicjowania i wzmacniania aktywności społecznej, – ograniczoną dostępność miejsc spotkań, – obniżony stan techniczny obiektów kulturalnych. Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach pełni ważną rolę w życiu społecznym i kulturalnym miejscowości, jednak obecny standard obiektu i jego wyposażenia ogranicza możliwość prowadzenia regularnych zajęć, warsztatów, wydarzeń, spotkań międzypokoleniowych oraz działań opartych na lokalnym dziedzictwie. GCKiCz wskazuje problemy techniczne i funkcjonalne, w tym zużycie wynikające z wieloletniej eksploatacji, spękania ścian, zawilgocenia, nieszczelności dachu, przestarzałe instalacje, niewystarczającą efektywność energetyczną oraz niedostosowanie pomieszczeń do współczesnych standardów prowadzenia działalności kulturalnej. Skutkiem tego jest ograniczona dostępność oferty kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, dzieci i młodzieży, rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, lokalnych organizacji oraz twórców. Obniżony standard obiektu utrudnia też pełniejsze wykorzystanie potencjału lokalnych instytucji, liderów, artystów i grup społecznych, a tym samym osłabia możliwości budowania więzi lokalnych, integracji i poczucia identyfikacji z miejscem.
Cele przedsięwzięcia.	Celem przedsięwzięcia jest rozwój instytucji kultury w Gminie Brzyska poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków wykorzystywanych na cele kulturalne, edukacyjne, animacyjne i integracyjne. Przedsięwzięcie ma stworzyć lepsze warunki do prowadzenia regularnej oferty zajęć, wydarzeń, warsztatów i inicjatyw społecznych, a także do aktywizacji mieszkańców wokół lokalnego dziedzictwa, twórczości i współpracy międzypokoleniowej. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – poprawę stanu technicznego, bezpieczeństwa, funkcjonalności i efektywności energetycznej obiektów kultury; – dostosowanie pomieszczeń do prowadzenia zajęć, warsztatów, spotkań, wydarzeń kulturalnych i działań edukacyjnych;

	– poprawę dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej i organizacyjnej oferty instytucji kultury; – wzmocnienie roli GCKiCz jako miejsca integracji społecznej, współpracy organizacji, lokalnych twórców, liderów i mieszkańców; – zwiększenie możliwości wykorzystania lokalnego dziedzictwa, tradycji i aktywności kulturalnej do budowania tożsamości Brzysk oraz atrakcyjności gminy. Przedsięwzięcie realizuje w szczególności następujące cele GPR: Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	Zakres przedsięwzięcia obejmuje uporządkowany pakiet działań inwestycyjnych i wyposażeniowych służących poprawie funkcjonowania instytucji kultury. Działania zostaną opracowane na etapie tworzenia dokumentacji technicznej, z zachowaniem zasad dostępności i racjonalnego wykorzystania obiektów. Obejmą one: – opracowanie lub aktualizacja dokumentacji technicznej oraz niezbędnych uzgodnień; – przebudowa, adaptacja i dostosowanie pomieszczeń Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach do funkcji kulturalnych, edukacyjnych, warsztatowych i społecznych; – przebudowa, adaptacja i wyposażenie Domu Ludowego w Ujeździe; – modernizacja elementów technicznych obiektów, w tym instalacji, rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo użytkowników, komfort korzystania i efektywność energetyczną; – zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia działalności kulturalnej, edukacyjnej, warsztatowej, animacyjnej i wydarzeń plenerowych; – poprawa dostępności obiektów i usług dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym zakup schodofazu oraz rozwiązania organizacyjne ułatwiające korzystanie z oferty;

	– modernizacja strony internetowej GCKiCz i sposobu publikowania treści, tak aby informacje o ofercie i dostępności były czytelne, aktualne i zgodne ze standardami dostępności; – nadzór inwestorski, odbiory techniczne, rozliczenie i dokumentacja powykonawcza.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 3. Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia poprawi dostępność i jakość wsparcia społecznego dla rodzin mieszkających na obszarze rewitalizacji, w szczególności rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, kryzysów, przemocy, problemów ekonomicznych, bezrobocia, uzależnień, osamotnienia lub zagrożenia wykluczeniem społecznym.
Odbiorcy przedsięwzięcia.	Odbiorcami przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej Gminy Brzyska, którzy korzystają lub będą korzystać z oferty instytucji kultury, wydarzeń, warsztatów, spotkań i inicjatyw lokalnych. Kluczowe grupy odbiorców: – dzieci, młodzież i rodziny z dziećmi, potrzebujące dostępnej oferty edukacyjnej, kulturalnej i czasu wolnego; – seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami, dla których ważna jest dostępna, regularna i bezpieczna oferta aktywności; – mieszkańcy o niższym poziomie aktywności społecznej, wymagający zachęty do udziału w inicjatywach lokalnych; – organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne, lokalni liderzy, artyści, twórcy i animatorzy kultury; – pracownicy GCKiCz oraz osoby prowadzące zajęcia, warsztaty i wydarzenia; – turyści, odwiedzający oraz uczestnicy wydarzeń lokalnych i ponadlokalnych; – lokalni przedsiębiorcy i usługodawcy współpracujący przy organizacji wydarzeń, obsłudze technicznej, gastronomii, rękodziele i innych usługach towarzyszących.
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	W ramach realizacji przedsięwzięcia zostaną zastosowane rozwiązania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, cyfrowej i organizacyjnej. 1. Dostępność architektoniczna: – poprawa dostępności wejść, dojść, ciągów komunikacyjnych i pomieszczeń przeznaczonych dla użytkowników; – ograniczanie barier poziomych i pionowych w zakresie możliwym technicznie i konserwatorsko; – zakup schodofazu jako rozwiązania wspierającego dostępność osobom o ograniczonej mobilności; – zapewnienie bezpiecznych, czytelnych i możliwie bezprogowych przejść w strefach dostępnych dla użytkowników; – uwzględnienie potrzeb seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób czasowo o ograniczonej sprawności oraz opiekunów z dziećmi.

	2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: – czytelne i kontrastowe oznakowanie pomieszczeń, wejść i najważniejszych funkcji; – stosowanie piktogramów, prostych komunikatów oraz informacji ułatwiających orientację w obiekcie; – możliwość uzyskania pomocy pracownika lub organizatora wydarzenia przy korzystaniu z obiektu i oferty; – publikowanie informacji o dostępności obiektu, wydarzeń i sposobie zgłaszania potrzeb uczestników. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna: – modernizacja strony internetowej GCKiCz w sposób ułatwiający korzystanie z informacji o ofercie, wydarzeniach i dostępności; – umożliwienie wcześniejszego zgłoszenia potrzeby wsparcia organizacyjnego lub dostosowania udziału w wydarzeniu; – szkolenie kadry w zakresie przygotowywania dostępnej informacji i obsługi osób ze szczególnymi potrzebami; – organizowanie wydarzeń i zajęć w sposób uwzględniający potrzeby różnych grup wiekowych i osób z ograniczeniami mobilności lub percepcji. Efekt działań: Zastosowane rozwiązania zwiększą samodzielność, bezpieczeństwo i komfort korzystania z oferty instytucji kultury przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, dzieci, rodziny, opiekunów oraz inne osoby ze szczególnymi potrzebami. Dzięki temu zmodernizowana infrastruktura będzie realnie wspierać integrację społeczną, uczestnictwo w kulturze i dostęp do usług publicznych na obszarze rewitalizacji.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – liczba instytucji kultury objętych wsparciem - 1; – liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.; – liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem - 2 szt.; – liczba wspartych obiektów o charakterze niezabytkowym - 2 szt.; – liczba wspieranych strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1; – liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1500 osób rocznie. Rezultaty miękkie / jakościowe:	Podstawą oceny rezultatów będą: – protokoły odbioru robót budowlanych, dostaw i usług; – dokumentacja powykonawcza i dokumentacja techniczna; – dowody zakupu, faktury, protokoły odbioru wyposażenia; – ewidencja wypożyczeń, listy uczestników konkursów, warsztatów, zajęć i wydarzeń organizowanych przez GCKiCz; – rejestr użytkowników i odwiedzających obiekty;

	– Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. – Wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej. – Wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem. – Utrwalona sieć współpracy organizacji, instytucji i lokalnych liderów działających na rzecz mieszkańców. – Poprawa stanu technicznego, funkcjonalności i dostępności obiektów publicznych wykorzystywanych na cele społeczne, usługowe i administracyjne. – Wzrost wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego, lokalnych atrakcji i walorów przyrodniczych w ofercie gospodarczej oraz turystycznej.	– dokumentacja fotograficzna; – analiza frekwencji na zajęciach, warsztatach, wydarzeniach i spotkaniach; – sprawozdania GCKiCz z realizacji działań kulturalnych i animacyjnych; – listy obecności, programy wydarzeń i harmonogramy zajęć; – ankiety lub opinie użytkowników i uczestników wydarzeń; – analiza liczby inicjatyw realizowanych z udziałem organizacji, grup nieformalnych i lokalnych twórców; – ocena dostępności obiektu i oferty przed oraz po realizacji przedsięwzięcia.
HARMONOGRAM		
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia - przedsięwzięcie zostało rozpoczęte przed przyjęciem GPR i będzie kontynuowane w okresie obowiązywania programu	2025	
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2028	
BUDŻET		
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia		
Nazwa wydatku		Wartość
1. Przebudowa, adaptacja i wyposażenie budynku Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach		900 000,00
2. Przebudowa, adaptacja i wyposażenie budynku Domu Ludowego w Ujeździe		1 394 235,30
3. Opracowanie dokumentacji		63 000,00
4. Nadzór inwestorski		40 000,00
5. Wyposażenie instytucji kultury		145 500,00
6. Warsztaty i wydarzenia animacyjne		70 209,41
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)		

Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość przedsięwzięcia
-	766 061,07	102 604,64	1 744 279,00	-	2 612 944,71
Uzasadnienie realizacji części przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji					
Część przedsięwzięcia dotycząca Domu Ludowego w Ujeździe realizowana jest poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji ze względu na specyfikę przedsięwzięcia, którego przedmiotem jest rozwój infrastruktury i oferty instytucji kultury funkcjonujących jako element wspólnego systemu obsługi mieszkańców Gminy Brzyska. Dom Ludowy w Ujeździe stanowi istniejący zasób infrastrukturalny wykorzystywany do prowadzenia działalności kulturalnej, edukacyjnej, integracyjnej i społecznej, a jego funkcja nie jest ograniczona wyłącznie do mieszkańców miejscowości Ujazd. Obiekt może służyć również mieszkańcom obszaru rewitalizacji jako miejsce realizacji zajęć, warsztatów, wydarzeń i inicjatyw prowadzonych w ramach wspólnej oferty kulturalnej i społecznej gminy. Ujęcie Domu Ludowego w Ujeździe w przedsięwzięciu nr 8 wynika zatem z funkcjonalnego charakteru przedsięwzięcia, obejmującego rozwój wzajemnie uzupełniających się infrastruktury służącej prowadzeniu działalności kulturalnej i społecznej, a nie z zamiaru prowadzenia odrębnej interwencji rozwojowej na terenie Ujazdu. Efekty tej części przedsięwzięcia będą dostępne również dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą wzmacniały działania realizowane bezpośrednio w Brzyskach. Część przedsięwzięcia realizowana w Ujeździe służy w szczególności realizacji Celu 2 GPR, w tym kierunków 2.1, 2.2 i 2.4, dotyczących rozwoju animacji lokalnej, regularnej oferty zajęć i wydarzeń oraz działań kulturalnych i integracyjnych, a także Celu 4, kierunku 4.3, dotyczącego modernizacji i dostosowania obiektów publicznych do funkcji społecznych, kulturalnych i edukacyjnych. Tym samym spełnia przesłanki określone w art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji.					

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 9

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska, działka nr ewid. 925 - Pałac Kotarskich wraz z bezpośrednim otoczeniem.
Podmiot realizujący przedsięwzięcie.	Gmina Brzyska - Lider
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach (GCKiCz), organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy, lokalni twórcy i artyści, grupy nieformalne, mieszkańcy oraz inni partnerzy zaangażowani w działania kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Pałac Kotarskich w Brzyskach jest jednym z najważniejszych zasobów dziedzictwa lokalnego i elementem tożsamości obszaru rewitalizacji. Jego właścicielem jest Gmina Brzyska. Obiekt ma potencjał do pełnienia funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i promocyjnych, jednak obecnie nie jest wykorzystywany w sposób odpowiadający jego znaczeniu historycznemu i przestrzennemu. Lata zaniedbań oraz akty wandalizmu doprowadziły do znacznej degradacji technicznej i

	estetycznej pałacu. Obiekt jest zdewastowany, wymaga gruntownego remontu, zabezpieczenia, renowacji i dostosowania do przyszłych funkcji publicznych. Aktualny stan pałacu potwierdza problemy zidentyfikowane w GPR, w szczególności: – zły stan techniczny i estetyczny obiektów ważnych dla dziedzictwa lokalnego, – niewykorzystanie potencjału Pałacu Kotarskich i jego otoczenia, – ograniczoną dostępność atrakcyjnych miejsc spotkań, edukacji i kultury, – słabe wykorzystanie lokalnego dziedzictwa w ofercie społecznej, turystycznej i gospodarczej Brzysk. Problemy i zjawiska kryzysowe ściśle związane z Pałacem: – niewystarczająca liczba pomieszczeń w GCKiCz / pracowni do prowadzenia zajęć tanecznych oraz warsztatów rozwijających talenty manualne, pasje i kultywujących tradycje, – brak usług gastronomicznych i noclegowych. Niezagospodarowany i niedostępny obiekt nie wspiera aktywności mieszkańców, nie tworzy warunków do rozwoju oferty wydarzeń kulturalnych i międzypokoleniowych oraz nie przyczynia się do budowania pozytywnego wizerunku centrum miejscowości. Realizacja przedsięwzięcia jest potrzebna, aby przekształcić zdegradowany zabytek w zasób służący mieszkańcom Brzysk i całej gminy oraz odwiedzającym spoza gminy. Rewitalizacja pałacu stanie się impulsem do rozwoju lokalnej oferty kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej, wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miejscem, aktywizacji organizacji społecznych i twórców oraz zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznej Brzysk.
Cele projektu.	Celem głównym przedsięwzięcia jest przywrócenie Pałacowi Kotarskich w Brzyskach funkcji użytkowych poprzez jego rewitalizację, renowację, wyposażenie i przygotowanie do pełnienia roli ważnego miejsca życia społecznego, kulturalnego, edukacyjnego, turystycznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują w szczególności: – ochronę, zachowanie, rozwój i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Brzysk; – poprawę stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa Pałacu Kotarskich; – przygotowanie obiektu do prowadzenia działań kulturalnych, edukacyjnych, społecznych, międzypokoleniowych, promocyjnych i turystycznych; – stworzenie warunków do organizacji wydarzeń, wystaw, warsztatów, spotkań, prezentacji lokalnych twórców i działań opartych na historii oraz tożsamości miejsca; – poprawę atrakcyjności centrum Brzysk oraz wzmocnienie wizerunku miejscowości jako przestrzeni wykorzystującej własne dziedzictwo i zasoby; – wspieranie rozwoju usług lokalnych, turystyki, drobnej przedsiębiorczości i współpracy z organizacjami oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi; – zwiększenie dostępności obiektu dla mieszkańców, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi, turystów i innych użytkowników. Przedsięwzięcie wpisuje się w następujące cele Gminnego

	Programu Rewitalizacji: Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Obiektem będzie zarządzać GCKiCz w Brzyskach. Duża kubatura wnętrza, przekraczająca 7,5 tys. m³ oraz znaczna powierzchnia użytkowa (650 m²), umożliwią stworzenie funkcjonalnego i nowoczesnego obiektu dostosowanego do potrzeb mieszkańców.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	Planowane działania inwestycyjne i techniczne w ramach przedsięwzięcia obejmują w szczególności: – opracowanie dokumentacji technicznej, konserwatorskiej i kosztorysowej oraz uzyskanie wymaganych uzgodnień i pozwoleń; – zabezpieczenie obiektu przed dalszą degradacją oraz wykonanie niezbędnych prac konstrukcyjnych, remontowych i konserwatorskich; – renowację zewnętrzną pałacu, w tym prace przy elewacjach, dachu, stolarki, detalach architektonicznych i elementach historycznego wystroju, zgodnie z wymaganiami ochrony zabytków; – odbudowę, remont i adaptację pomieszczeń wewnętrznych do przyszłych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych, wystawienniczych lub usługowych; – modernizację lub wykonanie niezbędnych instalacji technicznych, w tym instalacji elektrycznych, grzewczych, sanitarnych, wentylacyjnych, przeciwpożarowych, teletechnicznych i bezpieczeństwa; – dostosowanie obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie możliwym przy uwzględnieniu charakteru zabytkowego obiektu i uwarunkowań konserwatorskich; – wyposażenie obiektu w elementy niezbędne do prowadzenia funkcji publicznych, kulturalnych, edukacyjnych, społecznych, wystawienniczych i turystycznych; – zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia pałacu, w tym dojść, elementów małej architektury, oświetlenia, oznakowania, zieleni, miejsc odpoczynku i infrastruktury wspierającej użytkowanie obiektu; – prowadzenie nadzoru inwestorskiego, konserwatorskiego i autorskiego nad realizacją prac.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 7. Kultura dla każdego. Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia zwiększy się dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy do oferty kulturalnej, edukacyjnej i twórczej poprzez organizację warsztatów, pokazów, wystaw, kiermaszów oraz zajęć artystycznych opartych na lokalnym dziedzictwie, rękodziele i aktywności mieszkańców. Przedsięwzięcie przyczyni się również do wzmacniania więzi międzypokoleniowych oraz organizacji wspólnego spędzania czasu przez dzieci, młodzież,

	dorosłych i seniorów. Odbiorcami przedsięwzięcia będą w szczególności: – mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jako główni użytkownicy odnowionego obiektu i jego przyszłej oferty; – dzieci, młodzież i rodziny z dziećmi, korzystające z wydarzeń, warsztatów, wystaw, spotkań i działań edukacyjnych; – seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami, dla których dostępny obiekt dziedzictwa może stać się miejscem integracji, aktywności i uczestnictwa w kulturze; – organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne, lokalni liderzy, artyści, twórcy i animatorzy kultury; – przedsiębiorcy i usługodawcy, którzy mogą korzystać z większej atrakcyjności centrum Brzysk oraz ruchu odwiedzających; – turyści, pielgrzymi, odwiedzający oraz osoby zainteresowane lokalnym dziedzictwem, historią, kulturą i walorami Brzysk; – instytucje publiczne i partnerzy lokalni zaangażowani w rozwój oferty społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej.
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	Zakres rozwiązań zostanie dostosowany do charakteru zabytkowego obiektu oraz wymagań wynikających z dokumentacji technicznej i konserwatorskiej. 1. Dostępność architektoniczna: – likwidacja barier architektonicznych w zakresie możliwym do pogodzenia z ochroną zabytkowego charakteru pałacu; – dostosowanie wejść, dojść, ciągów komunikacyjnych, wybranych pomieszczeń i stref użytkowych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności; – ograniczanie progów, różnic poziomów i innych barier utrudniających samodzielne korzystanie z obiektu; – zastosowanie urządzeń, rozwiązań technicznych lub organizacyjnych wspierających dostęp do obiektu i jego funkcji; – zapewnienie dostępnych toalet, miejsc odpoczynku i elementów wyposażenia w zakresie wynikającym z projektu budowlanego; – porządkowanie dojść, nawierzchni i otoczenia obiektu w sposób bezpieczny dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób czasowo o ograniczonej sprawności. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna: – wprowadzenie czytelnego i kontrastowego oznakowania obiektu, wejść, ciągów komunikacyjnych i podstawowych funkcji; – zastosowanie piktogramów, tablic informacyjnych i oznaczeń ułatwiających orientację przestrzenną; – zapewnienie informacji o dostępności obiektu i organizowanych wydarzeniach w formach zrozumiałych dla różnych grup odbiorców; – umożliwienie skorzystania z pomocy pracownika lub organizatora wydarzenia w przypadku osób wymagających wsparcia. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna: – publikowanie informacji o dostępności pałacu, wydarzeń i usług w formie cyfrowej; – zapewnienie możliwości wcześniejszego zgłoszenia potrzeby wsparcia przez osoby ze szczególnymi potrzebami; – uwzględnianie potrzeb osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz innych osób wymagających wsparcia przy organizacji wydarzeń i korzystaniu z obiektu; – stosowanie zasad równego i niedyskryminującego dostępu do

	infrastruktury oraz oferty społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej. Efektom będzie zwiększenie możliwości samodzielnego, bezpiecznego i komfortowego korzystania z Pałacu Kotarskich oraz jego otoczenia przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby czasowo o ograniczonej sprawności, rodziny z dziećmi oraz inne osoby ze szczególnymi potrzebami.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognostowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – Liczba zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa lokalnego – 1; – Powierzchnia zrewitalizowanego obiektu lub przestrzeni – 650 m²; – Liczba pomieszczeń odbudowanych, zaadaptowanych lub wyposażonych na funkcje społeczne, kulturalne, edukacyjne, wystawiennicze, turystyczne lub usługowe - 15; – Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami – 1; – Liczba użytkowników zrewitalizowanego obiektu – 3000 os. Rezultaty miękkie: – Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji; – Wzrost wykorzystania potencjału Góry Liwocz, dziedzictwa kulturowego, lokalnych atrakcji i walorów przyrodniczych w ofercie gospodarczej oraz turystycznej; – Poprawa funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa parku, otoczenia Pałacu Kotarskich oraz terenów przy obiektach publicznych; – Wzrost wykorzystania przestrzeni publicznych przez dzieci, młodzież, rodziny, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i odwiedzających; – Wzmocnienie się więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem.	– Protokoły odbioru robót, dokumentacja powykonawcza, dokumentacja fotograficzna przed i po realizacji. – Dokumentacja projektowa i powykonawcza, protokoły odbioru robót, obmiary powierzchni. – Protokoły odbioru robót i dostaw, ewidencja wyposażenia, dokumentacja fotograficzna. – Protokoły odbioru robót, dokumentacja potwierdzająca wdrożenie rozwiązań dostępnościowych, dokumentacja fotograficzna. – Rejestr korzystających z obiektu, listy obecności, sprawozdania organizatorów wydarzeń, dokumentacja fotograficzna. – Harmonogramy wydarzeń, programy zajęć, listy obecności, sprawozdania organizatorów, dokumentacja fotograficzna; – Programy wydarzeń, materiały promocyjne, sprawozdania z działań kulturalnych i turystycznych, informacje o liczbie uczestników i odwiedzających; – Dokumentacja fotograficzna przed i po

		realizacji, protokoły odbioru, ankiety użytkowników, sprawozdania z funkcjonowania przestrzeni; – Rejestry korzystających, listy obecności, obserwacje użytkowania przestrzeni, sprawozdania organizatorów wydarzeń; – Ankiety uczestników, dokumentacja wydarzeń, sprawozdania z działań integracyjnych, kulturalnych i międzypokoleniowych.
HARMONOGRAM		
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2026	
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030Plus	
BUDŻET		
Nazwa wydatku		Wartość
– Dokumentacja techniczna, konserwatorska, kosztorysowa, uzgodnienia, pozwolenia oraz nadzory inwestorski, konserwatorski i autorski		1 200 000,00 zł
– Zabezpieczenie konstrukcji, odbudowa pomieszczeń oraz roboty konstrukcyjno-budowlane wewnątrz obiektu		10 800 000,00 zł
– Renowacja zewnętrzna obiektu, w tym dach, elewacje, stolarka, detale architektoniczne i prace konserwatorskie		6 200 000,00 zł
– Wykonanie i modernizacja instalacji technicznych, w tym elektrycznych, grzewczych, sanitarnych, wentylacyjnych, przeciwpożarowych i teletechnicznych		4 000 000,00 zł
– Dostosowanie obiektu do przyszłych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, wystawienniczych, turystycznych i usługowych		2 700 000,00 zł
– Wyposażenie obiektu niezbędne do prowadzenia funkcji publicznych, kulturalnych, edukacyjnych, społecznych, wystawienniczych i turystycznych		4 100 000,00 zł
– Zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia pałacu, w tym dojścia, mała architektura, oświetlenie, oznakowanie, zieleń i miejsca odpoczynku		1 000 000,00 zł
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W ZŁ)		

Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
	3 000 000,00	9 000 000,00	15 000 000,00	3 000 000,00	30 000 000,00

Źródło: opracowanie na podstawie Kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 33. Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus – przedsięwzięcia komplementarne społeczne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 3

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska - obszar rewitalizacji. Działania będą realizowane w obiektach publicznych i przestrzeniach dostępnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności: – Klub Seniora w Brzyskach, Brzyska 2; – GOPS Brzyska, Brzyska 11a; – Klub Dziecięcy Krasnale w Brzyskach. W zależności od charakteru wsparcia dopuszcza się realizację części spotkań, warsztatów i konsultacji w pomieszczeniach Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach, jeżeli będzie to zgodne z dostępnością obiektu i potrzebami uczestników.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	Gmina Brzyska - podmiot odpowiedzialny za realizację i rozliczenie przedsięwzięcia. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzyskach - lider merytoryczny i koordynator działań wspierających rodziny, w tym diagnozy potrzeb, rekrutacji uczestników, poradnictwa, pracy środowiskowej oraz współpracy z partnerami. Powiatowy Urząd Pracy, fundacje i stowarzyszenia - podmioty wspierające realizację wybranych działań, zgodnie z zakresem właściwości i możliwościami organizacyjnymi.
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	W realizacji przedsięwzięcia będą uczestniczyć różne podmioty i instytucje. Współpraca partnerów umożliwi lepszą identyfikację potrzeb rodzin, skuteczniejsze kierowanie uczestników do odpowiednich form pomocy oraz łączenie wsparcia społecznego, edukacyjnego, profilaktycznego i aktywizacyjnego. Będą to: – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Liwocz”, – Powiatowy Urząd Pracy, – fundacje i stowarzyszenia prowadzące działania społeczne, placówki oświatowe, – Policja, – specjaliści i podmioty świadczące poradnictwo rodzinne, psychologiczne, terapeutyczne, prawne, zawodowe lub profilaktyczne.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji występują problemy społeczne związane z ograniczoną dostępnością usług wsparcia dla rodzin, niewystarczającą skalą działań profilaktycznych i informacyjno-edukacyjnych oraz potrzebą silniejszego wsparcia rodzin

	doświadczających kryzysu, dysfunkcji lub zagrożenia wykluczeniem społecznym. W diagnozie GPR wskazano problemy powiązane z ubóstwem, bezrobociem, trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, uzależnieniami, przemocą domową, osamotnieniem części mieszkańców oraz potrzebami osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób niesamodzielnych i ich opiekunów. W części rodzin kumuluje się kilka trudności jednocześnie, co powoduje ryzyko pogłębiania wykluczenia, bezradności życiowej i obniżenia poczucia bezpieczeństwa socjalnego. Szczególnym wyzwaniem jest ograniczony dostęp do regularnego poradnictwa specjalistycznego, wsparcia terapeutycznego, informacji o możliwościach uzyskania pomocy, działań wzmacniających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcia w zakresie powrotu na rynek pracy lub przekwalifikowania zawodowego. Planowane przedsięwzięcie będzie przeciwdziałać tym zjawiskom przez kompleksowe wsparcie rodzin, wzmocnienie usług społecznych i profilaktycznych, zwiększenie dostępu do poradnictwa oraz lepsze wykorzystanie lokalnych instytucji i obiektów publicznych jako miejsc pomocy, spotkań i aktywizacji.
Cele projektu.	Celem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności i jakości wsparcia społecznego dla rodzin mieszkających na obszarze rewitalizacji, w szczególności rodzin doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych, kryzysów, przemocy, problemów ekonomicznych, bezrobocia, uzależnień, osamotnienia lub zagrożenia wykluczeniem społecznym. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – zwiększenie dostępności usług pomocy społecznej, poradnictwa specjalistycznego i wsparcia rodzinnego; – wzmocnienie rodzin w radzeniu sobie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, społecznymi, prawnymi, zawodowymi i zdrowotnymi; – prowadzenie działań profilaktycznych i informacyjno-edukacyjnych dotyczących przemocy domowej, uzależnień, bezpieczeństwa oraz możliwości uzyskania pomocy; – ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego rodzin oraz poprawę poczucia bezpieczeństwa socjalnego, opiekuńczego i rodzinnego; – wzmacnianie współpracy instytucji, organizacji społecznych i lokalnych liderów działających na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcie jest spójne z celami GPR, w szczególności z: Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny. Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących działań:

	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu rodzin mieszkających na obszarze rewitalizacji, w tym diagnoza potrzeb, rekrutacja uczestników, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, wsparcie w zakresie prawa rodzinnego, możliwości terapii, przekwalifikowania zawodowego oraz radzenia sobie w życiu codziennym. 2. Udzielanie wsparcia w postaci pracy środowiskowej i asystentury rodziny dla rodzin wymagających dłuższego, indywidualnego towarzyszenia w rozwiązywaniu problemów. 3. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, w tym udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy, kierowanie do właściwych instytucji, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy oraz podnoszenie świadomości społecznej. 4. Organizacja szkoleń, warsztatów i spotkań edukacyjno-profilaktycznych dla rodzin, dzieci i młodzieży, dotyczących bezpieczeństwa, asertywności, przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, kompetencji rodzicielskich, komunikacji oraz aktywności zawodowej. 5. Wspieranie środowisk wzajemnej pomocy i współpracy instytucji, stowarzyszeń oraz osób zaangażowanych w rozwiązywanie problemów rodzin z obszaru rewitalizacji. 6. Monitoring udzielonego wsparcia, dokumentowanie efektów oraz zbieranie opinii uczestników w celu dostosowywania działań do potrzeb mieszkańców.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 8. Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe. Przedsięwzięcie społeczne będzie realizowane przede wszystkim z wykorzystaniem dostępnych obiektów publicznych w Brzyskach, w tym pomieszczeń służących spotkaniom, warsztatom, konsultacjom i działaniom aktywizacyjnym dla rodzin z obszaru rewitalizacji.
Odbiorcy projektu.	Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięcia będą przede wszystkim rodziny mieszkające na obszarze rewitalizacji, w szczególności te, które doświadczają trudności społecznych, opiekuńczo-wychowawczych, ekonomicznych, zawodowych, zdrowotnych lub relacyjnych. Grupy docelowe obejmują: – rodziny z dziećmi, w tym rodziny wymagające wsparcia opiekuńczo-wychowawczego lub asystentury rodziny; – dzieci i młodzież z rodzin objętych wsparciem, szczególnie zagrożone wykluczeniem, przemocą, uzależnieniami lub niską aktywnością społeczną; – osoby dorosłe pozostające bez pracy, wymagające doradztwa, informacji, przekwalifikowania lub wsparcia w powrocie na rynek pracy; – seniorów, osoby z niepełnosprawnościami, osoby niesamodzielne i ich opiekunów, jeżeli ich sytuacja wpływa na funkcjonowanie rodziny; – osoby doświadczające przemocy domowej, kryzysu rodzinnego, osamotnienia lub ograniczonego dostępu do informacji o dostępnej pomocy;

	– instytucje, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne i lokalnych liderów działających na rzecz rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji.	
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	Przedsięwzięcie będzie realizowane z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna. Spotkania, konsultacje, warsztaty i działania grupowe będą prowadzone w możliwie dostępnych obiektach publicznych, z zapewnieniem bezpiecznego wejścia, możliwości przemieszczania się, miejsc siedzących oraz dostępu do sanitariatów. Przy wyborze lokalizacji uwzględnione zostaną potrzeby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodziców z małymi dziećmi i osób o czasowo ograniczonej mobilności. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna. Informacje o możliwości udziału w przedsięwzięciu będą przekazywane w sposób zrozumiały, prostym językiem, z wykorzystaniem kilku kanałów kontaktu, w tym bezpośrednio przez GOPS, telefonicznie, elektronicznie i przez lokalne instytucje. Materiały informacyjne będą przygotowywane czytelnie, z odpowiednią wielkością czcionki i jasnym opisem miejsca oraz zasad udziału. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna. Uczestnicy będą mogli zgłaszać szczególne potrzeby przed udziałem w działaniach. Organizator dostosuje formę wsparcia w miarę możliwości organizacyjnych, w tym przez indywidualne terminy konsultacji, pomoc w dotarciu do informacji, możliwość kontaktu telefonicznego oraz organizację spotkań w godzinach dogodnych dla rodzin, opiekunów i osób pracujących. Efekt działań. Dzięki tym rozwiązaniom przedsięwzięcie będzie bardziej dostępne dla rodzin z dziećmi, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie, opiekunów osób zależnych oraz mieszkańców wymagających indywidualnego dostosowania sposobu uczestnictwa.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – Liczba rodzin objętych wsparciem - 15 rodzin. – Liczba szkoleń dla mieszkańców i rodzin - 5 szt. – Liczba warsztatów lub spotkań edukacyjno-profilaktycznych - 2 szt. – Liczba konsultacji specjalistycznych - 15 szt. – Liczba partnerów lub instytucji zaangażowanych we wsparcie rodzin - 4 podmioty. Rezultaty miękkie/jakościowe:	– karty pracy i dokumentacja prowadzona przez GOPS lub osoby realizujące wsparcie; – listy obecności uczestników szkoleń, warsztatów, spotkań i konsultacji; – rejestry konsultacji, poradnictwa i udzielonego wsparcia specjalistycznego; – sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia, zestawienia organizatora

	– Wzrost dostępności usług społecznych, profilaktycznych, specjalistycznych i wsparcia rodziny dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. – Zmniejszenie barier organizacyjnych i informacyjnych w korzystaniu z usług społecznych, opiekuńczych i pomocowych. – Poprawa poczucia bezpieczeństwa socjalnego, rodzinnego i opiekuńczego mieszkańców. – Wzmocnienie kompetencji rodzin w radzeniu sobie z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, kryzysami i problemami życia codziennego. – Utrwalenie współpracy instytucji, organizacji i lokalnych liderów działających na rzecz rodzin z obszaru rewitalizacji.	i dokumentacja partnerów; – ankiety uczestników, notatki ewaluacyjne, rozmowy podsumowujące i obserwacje organizatorów; – porozumienia, wykazy partnerów i dokumentacja współpracy instytucjonalnej; – dokumentacja fotograficzna z działań grupowych, jeżeli jej wykonanie będzie możliwe i zgodne z zasadami ochrony danych osobowych.			
HARMONOGRAM					
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027				
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030				
BUDŻET					
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.					
Nazwa wydatku		Wartość			
1. Diagnoza potrzeb, rekrutacja uczestników, koordynacja i monitoring wsparcia rodzin		50 000,00			
2. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne: rodzinne, psychologiczne, terapeutyczne, prawne i zawodowe		140 000,00			
3. Wsparcie asystenta rodziny i praca środowiskowa z rodzinami		160 000,00			
4. Szkolenia, warsztaty oraz działania profilaktyczne i informacyjno-edukacyjne dla rodzin, dzieci i młodzieży		145 000,00			
5. Wspieranie środowisk wzajemnej pomocy, współpraca z partnerami, zapewnienie dostępności, materiały, ewaluacja i koszty organizacyjne		55 000,00			
Razem		550 000,00			
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
-	82 500,00	-	467 500,00	-	550 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 4**NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA**

Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska - obszar rewitalizacji oraz ogólnodostępne obiekty i przestrzenie publiczne wykorzystywane do działań edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i integracyjnych. Ujazd – Dom Ludowy. Działania będą realizowane w szczególności w następujących miejscach: – Szkoła Podstawowa w Brzyskach, Brzyska 348; – Klub Seniora i Klub Dziecięcy Krasnale w Brzyskach, Brzyska 2; – Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach; – Dom Ludowy w Brzyskach, Brzyska 1 – zrewitalizowane przestrzenie publiczne centrum Brzysk oraz park przy Pałacu Kotarskich, jeżeli zakres wydarzeń będzie wymagał organizacji działań plenerowych. Ostateczny dobór miejsc będzie zależał od charakteru wydarzenia, liczby uczestników, warunków pogodowych, dostępności obiektu oraz potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - lider merytoryczny przedsięwzięcia, odpowiedzialny za przygotowanie programu wydarzeń, koordynację działań kulturalnych i edukacyjnych oraz współpracę z partnerami. Gmina Brzyska - podmiot odpowiedzialny za organizacyjne i finansowe wsparcie realizacji przedsięwzięcia oraz za jego powiązanie z działaniami rewitalizacyjnymi prowadzonymi na obszarze rewitalizacji. Placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie im. Mirka Nahacza „Biały Sokół” z Brzysk - współrealizatorzy wybranych działań edukacyjnych, artystycznych, sportowych i animacyjnych.
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	W realizacji przedsięwzięcia przewiduje się współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi, kołami gospodyń wiejskich, ochotniczymi strażami pożarnymi, grupami nieformalnymi, lokalnymi liderami, animatorami, twórcami, instruktorami, artystami oraz przedsiębiorcami świadczącymi usługi przy organizacji wydarzeń. Współpraca partnerów ma służyć zwiększeniu zasięgu przedsięwzięcia, lepszemu dopasowaniu oferty do potrzeb dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, a także trwałemu ożywieniu społecznemu i kulturalnemu przestrzeni publicznych Brzysk.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji występuje potrzeba zwiększenia dostępności regularnej, lokalnej oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, skierowanej do dzieci, młodzieży, rodzin, osób dorosłych i seniorów. W diagnozie GPR wskazano m.in. następujące problemy: – niską aktywność części mieszkańców, – słabsze relacje sąsiedzkie i międzypokoleniowe, – ograniczoną liczbę atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego,

	– niewystarczające wykorzystanie lokalnych obiektów i przestrzeni publicznych poza ich podstawowymi funkcjami. Problemy te są pogłębiane przez bariery ekonomiczne, organizacyjne i transportowe, które ograniczają udział części mieszkańców w kulturze, edukacji i sporcie. Dzieci i młodzież częściej spędzają czas w sposób bierny, a rodziny i seniorzy mają ograniczoną liczbę lokalnych, dostępnych i bezpłatnych okazji do wspólnego uczestnictwa w wydarzeniach. Jednocześnie Brzyska dysponują istotnymi potencjałami: Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa, szkołą, Klubem Seniora, Klubem Dziecięcym, aktywnymi organizacjami społecznymi, lokalnymi twórcami, tradycjami oraz przestrzeniami publicznymi, które po uporządkowaniu i rewitalizacji mogą pełnić funkcję miejsc spotkań, integracji, wydarzeń plenerowych, edukacji regionalnej i aktywności czasu wolnego. Planowane przedsięwzięcie ma przeciwdziałać zidentyfikowanym problemom przez organizację cyklicznych wydarzeń, zajęć i działań animacyjnych, które będą wykorzystywać lokalne zasoby, wzmacniać aktywność społeczną mieszkańców i łączyć efekty przedsięwzięć inwestycyjnych z realnym ożywieniem społecznym obszaru rewitalizacji.
Cele projektu.	Celem przedsięwzięcia jest wzbogacenie oferty edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz zwiększenie aktywności społecznej i integracji mieszkańców przez organizację cyklicznych wydarzeń, zajęć, warsztatów i działań animacyjnych w Brzyskach. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – zwiększenie liczby i różnorodności wydarzeń oraz zajęć dostępnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; – wzrost uczestnictwa dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów w życiu kulturalnym, edukacyjnym, sportowym i społecznym; – wzmocnienie więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowych przez wspólne wydarzenia oraz działania plenerowe i warsztatowe; – lepsze wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni publicznych i obiektów jako miejsc spotkań, edukacji, kultury i integracji; – promowanie lokalnego dziedzictwa, tradycji, twórców, organizacji społecznych i potencjałów Brzysk; – pośrednie ożywienie centrum Brzysk i wsparcie lokalnych usług przez zwiększenie liczby użytkowników przestrzeni publicznych. Przedsięwzięcie jest spójne z celami GPR, w szczególności z: Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację następujących działań:

	1. Opracowanie rocznego lub sezonowego programu wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i integracyjnych na obszarze rewitalizacji. 2. Organizację cyklu wydarzeń plenerowych i lokalnych, w tym kina plenerowego w okresie letnim oraz wydarzeń powiązanych z lokalnym dziedzictwem, historią i potencjałem Brzysk, w tym z kontynuacją i rozwijaniem formuły Dni Liwocza. 3. Organizację działań angażujących organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne i lokalnych liderów, w tym przeglądów, spotkań, prezentacji i działań integracyjnych. 4. Prowadzenie zajęć plastycznych, fotograficznych, artystycznych, edukacyjnych i animacyjnych dla dzieci i młodzieży, z udziałem lokalnych organizacji i twórców. 5. Organizację warsztatów, spotkań, pokazów, konkursów, działań edukacji regionalnej i aktywności czasu wolnego dla różnych grup mieszkańców. 6. Wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni publicznych, parku, obiektów kultury, szkoły, Klubu Seniora i innych dostępnych miejsc do działań służących integracji mieszkańców. 7. Prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych zwiększających udział mieszkańców w przedsięwzięciu. 8. Monitoring frekwencji, dokumentowanie przebiegu działań oraz zbieranie opinii uczestników w celu dostosowywania oferty do potrzeb mieszkańców.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 2. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach i nadanie mu funkcji dostępnej, bezpiecznej, atrakcyjnej i wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej będzie służyć integracji mieszkańców, rekreacji, edukacji, kulturze, wypoczynkowi oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.
Odbiorcy projektu.	Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięcia będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji, a także mieszkańcy całej gminy i osoby odwiedzające Brzyska, korzystające z oferty wydarzeń, zajęć i działań czasu wolnego. Kluczowe grupy odbiorców obejmują: – dzieci i młodzież, dla których przedsięwzięcie stworzy dodatkową ofertę edukacyjną, artystyczną, sportową i integracyjną; – rodziny z dziećmi, które zyskają więcej okazji do wspólnego uczestnictwa w wydarzeniach i aktywnościach lokalnych; – seniorów, dla których działania będą formą przeciwdziałania izolacji i włączenia w życie społeczne oraz kulturalne; – osoby z niepełnosprawnościami i osoby o ograniczonej mobilności, dzięki organizacji działań w dostępnych miejscach oraz z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb; – mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym, którzy dzięki bezpłatnym lub łatwo dostępnym wydarzeniom będą mogli częściej uczestniczyć w życiu lokalnym; – organizacje pozarządowe, KGW, OSP, grupy nieformalne, lokalnych twórców, animatorów i liderów społecznych, którzy będą mogli współtworzyć ofertę;

	– lokalnych przedsiębiorców i usługodawców, którzy pośrednio skorzystają z większego ruchu i ożywienia przestrzeni publicznych.	
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	Przedsięwzięcie będzie realizowane z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna. Wydarzenia, warsztaty i spotkania będą organizowane w możliwie dostępnych obiektach i przestrzeniach publicznych, z uwzględnieniem bezpiecznego dojścia, możliwości przemieszczania się, miejsc siedzących, miejsc odpoczynku oraz dostępu do sanitariatów. Przy wydarzeniach plenerowych przewiduje się takie rozmieszczenie stref, aby ograniczać bariery dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z małymi dziećmi i osób o czasowo ograniczonej mobilności. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna. Informacje o wydarzeniach będą przekazywane w sposób czytelny i zrozumiały, prostym językiem, z odpowiednią wielkością czcionki i wyraźnym wskazaniem miejsca, terminu, zasad udziału oraz możliwości zgłoszenia szczególnych potrzeb. Komunikacja będzie prowadzona przez kanały gminne, GCKiCz, placówki oświatowe, organizacje społeczne i informacje lokalne. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna. Informacje publikowane elektronicznie będą przygotowywane z dbałością o czytelność i dostępność. Uczestnicy będą mogli wcześniej zgłaszać szczególne potrzeby, a organizator będzie dostosowywał sposób udziału w miarę możliwości organizacyjnych, np. przez pomoc wolontariuszy, zapewnienie miejsc siedzących, dostosowanie godzin wydarzeń lub wybór bardziej dostępnej lokalizacji. 4. Efekt działań. Dzięki tym rozwiązaniom przedsięwzięcie będzie bardziej dostępne dla dzieci, rodzin z małymi dziećmi, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonej mobilności oraz mieszkańców, którzy wymagają dostosowania sposobu uczestnictwa w wydarzeniach.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – Liczba wydarzeń lub imprez kulturalnych, edukacyjnych, sportowych i integracyjnych - 4 szt. – Liczba uczestników wydarzeń, zajęć i działań animacyjnych - ok. 1 500 osób. – Liczba zajęć, warsztatów lub spotkań dla dzieci i młodzieży - min. 8 szt.	– listy obecności uczestników wydarzeń, zajęć, warsztatów i spotkań; – dokumentacja fotograficzna z wydarzeń, jeżeli jej wykonanie będzie możliwe i zgodne z zasadami ochrony danych osobowych;

	– Liczba partnerów lub grup lokalnych zaangażowanych w realizację działań - min. 5 podmiotów lub grup. Rezultaty miękkie/jakościowe: – Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. – Wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej. – Wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem. – Utrwalona sieć współpracy organizacji, instytucji i lokalnych liderów działających na rzecz mieszkańców. – Wzrost wykorzystania przestrzeni publicznych przez dzieci, młodzież, rodziny, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i odwiedzających.		– sprawozdania GCKiCz i organizatorów z realizacji działań; – zestawienia liczby wydarzeń, liczby uczestników i liczby zaangażowanych partnerów; – ankiety lub krótkie formularze opinii uczestników; – materiały promocyjne, informacje publikowane przez gminę, GCKiCz i partnerów; – dokumentacja współpracy z partnerami, organizacjami społecznymi i grupami lokalnymi.		
HARMONOGRAM					
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027				
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030Plus				
BUDŻET					
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.					
Nazwa wydatku				Wartość	
Kino plenerowe w okresie letnim				50 000,00	
Dni Liwocza				500 000,00	
Integracja i przegląd KGW i OSP z terenu gminy Brzyska				60 000,00	
Zajęcia plastyczne i fotograficzne dla dzieci i młodzieży				60 000,00	
Razem				670 000,00	
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus

-	220 000,00	-	400 000,00	50 000,00	670 000,00
---	------------	---	------------	-----------	------------

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 6

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska - obszar rewitalizacji oraz ogólnodostępne obiekty i przestrzenie publiczne umożliwiające organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych dla różnych grup mieszkańców. Zajęcia będą realizowane w szczególności w następujących miejscach: – Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzyskach / Szkoła Podstawowa w Brzyskach, Brzyska 348, dz. ewid. 1062; – sala gimnastyczna przy szkole w Brzyskach - po zakończeniu przedsięwzięcia inwestycyjnego; – Klub Seniora w Brzyskach, Brzyska 2; – park przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach, dz. ewid. 925 - w przypadku zajęć plenerowych i rekreacyjnych; – inne dostępne obiekty i przestrzenie publiczne w Brzyskach, jeżeli będzie to uzasadnione rodzajem zajęć, liczbą uczestników, warunkami pogodowymi i potrzebami osób ze szczególnymi potrzebami.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	– Ludowy Klub Sportowy „Liwocz” oraz Klub Sportowy „Wisłoka” - podmioty prowadzące zajęcia sportowo-rekreacyjne, odpowiedzialne za przygotowanie programu zajęć, prowadzenie treningów i warsztatów ruchowych oraz dokumentowanie udziału uczestników. – Gmina Brzyska - podmiot wspierający organizacyjnie realizację przedsięwzięcia, zapewniający powiązanie działań z procesem rewitalizacji oraz możliwość wykorzystania gminnej infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i społecznej.
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	– Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzyskach, – Klub Seniora, – OSP Brzyska, – Akademia Piłkarska Wisłoka Błazkowa, Współpraca partnerów ma służyć zwiększeniu dostępności zajęć, lepszemu dopasowaniu ich do wieku i możliwości uczestników oraz wykorzystaniu nowej i istniejącej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji występuje potrzeba zwiększenia dostępności regularnych, lokalnych i bezpłatnych form aktywności fizycznej. Najistotniejszym problemem jest obniżający się poziom aktywności ruchowej mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży, co wpływa na pogorszenie kondycji, wzrost ryzyka problemów zdrowotnych, obniżone samopoczucie oraz ograniczone kontakty społeczne. W diagnozie GPR wskazano także: – niską aktywność społeczną części mieszkańców,

	– słabsze relacje lokalne, – ograniczoną ofertę czasu wolnego, – niewystarczającą liczbę regularnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, – potrzebę lepszego wykorzystania infrastruktury społecznej, sportowej i publicznej po godzinach jej podstawowego użytkowania. Brak systematycznych, łatwo dostępnych zajęć sportowych pogłębia bierność i sprzyja spędzaniu czasu w sposób izolowany, w tym przy urządzeniach cyfrowych. Dotyczy to w szczególności dzieci, młodzieży, rodzin, seniorów oraz osób, które z przyczyn ekonomicznych, zdrowotnych lub organizacyjnych rzadziej korzystają z odpłatnej oferty sportowo-rekreacyjnej poza miejscem zamieszkania. Przedsięwzięcie odpowiada na te problemy przez organizację cyklicznych zajęć sportowo-rekreacyjnych prowadzonych lokalnie i dostępnych dla różnych grup mieszkańców. Działania będą łączyć aktywizację fizyczną z integracją społeczną, promocją zdrowego stylu życia i lepszym wykorzystaniem infrastruktury sportowej oraz przestrzeni publicznych objętych rewitalizacją.
Cele projektu.	Celem przedsięwzięcia jest wzbogacenie oferty czasu wolnego skierowanej do różnych grup mieszkańców, poprawa kondycji fizycznej i aktywności sportowej oraz wzmacnianie integracji społecznej poprzez regularne, dostępne lokalnie zajęcia sportowo-rekreacyjne. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – zwiększenie liczby regularnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; – aktywizację fizyczną dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów; – promocję zdrowego stylu życia, profilaktykę zdrowotną oraz poprawę kondycji i dobrostanu uczestników; – tworzenie okazji do integracji międzypokoleniowej oraz wzmacniania relacji sąsiedzkich; – pełniejsze wykorzystanie infrastruktury sportowej, edukacyjnej i rekreacyjnej, w tym sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach po jej wybudowaniu; – zwiększenie dostępności bezpłatnych lub niskokosztowych form aktywnego spędzania czasu wolnego. Przedsięwzięcie jest spójne z celami GPR, w szczególności z: Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny. Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.

Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację regularnych, dostępnych lokalnie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy. Zajęcia będą dostosowane do wieku, poziomu sprawności i potrzeb uczestników. Zakres obejmie w szczególności: – zajęcia piłki nożnej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych - planowana liczba uczestników: około 120 osób w okresie realizacji przedsięwzięcia; – zajęcia koszykówki i siatkówki dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych - planowana liczba uczestników: około 80 osób w okresie realizacji przedsięwzięcia; – zajęcia ruchowe o charakterze prozdrowotnym dla seniorów, obejmujące m.in. gimnastykę, ćwiczenia ogólnorozwojowe, pilates, jogę lub zumbę, dobrane do możliwości uczestników - planowana liczba uczestników: około 50 osób; – organizację naboru uczestników, przygotowanie harmonogramu zajęć, zapewnienie prowadzących oraz materiałów i sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć; – prowadzenie dokumentacji frekwencji i przebiegu zajęć, monitorowanie potrzeb uczestników oraz dostosowywanie programu do ich możliwości; – wykorzystanie sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach po jej wybudowaniu, a także innych dostępnych przestrzeni sportowych, rekreacyjnych i społecznych w Brzyskach.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 5. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach. Przedsięwzięcie społeczne będzie wykorzystywać infrastrukturę sportową powstałą w ramach przedsięwzięcia inwestycyjnego, przede wszystkim salę gimnastyczną jako miejsce prowadzenia regularnych zajęć sportowych, rekreacyjnych i prozdrowotnych dla różnych grup mieszkańców.
Odbiorcy projektu.	Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięcia będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej gminy, w tym osoby i grupy wymagające szerszej oferty aktywizującej, integracyjnej i profilaktycznej. Kluczowe grupy odbiorców obejmują: – dzieci i młodzież, dla których zajęcia będą formą aktywnego spędzania czasu wolnego, rozwoju sprawności i przeciwdziałania bierności ruchowej; – osoby dorosłe, w tym rodziców i opiekunów, korzystające z lokalnej oferty rekreacyjnej i integracyjnej; – seniorów, dla których zajęcia prozdrowotne będą wspierały sprawność, samodzielność, dobrostan i kontakty społeczne; – osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby o ograniczonej mobilności, jeżeli charakter zajęć pozwoli na bezpieczne dostosowanie formy uczestnictwa; – rodziny z dziećmi, które pośrednio skorzystają z rozszerzenia lokalnej oferty czasu wolnego;

	– mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ekonomicznym, dla których bezpłatny lub łatwo dostępny udział w zajęciach ograniczy bariery uczestnictwa; – kluby sportowe, organizacje społeczne i lokalnych animatorów, którzy będą mogli rozwijać współpracę na rzecz aktywizacji mieszkańców.	
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	Przedsięwzięcie będzie realizowane z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna Zajęcia będą organizowane w możliwie dostępnych obiektach i przestrzeniach, w szczególności w sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach po jej wybudowaniu oraz w innych miejscach umożliwiających bezpieczne dojście, wejście i przemieszczanie się. Przy wyborze lokalizacji uwzględnione zostaną potrzeby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób czasowo ograniczonych ruchowo oraz rodzin z dziećmi. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna Informacje o naborze, harmonogramie i zasadach udziału będą przekazywane w prosty i czytelny sposób, z podaniem miejsca, terminu, grupy docelowej, poziomu trudności zajęć oraz możliwości zgłoszenia szczególnych potrzeb. Komunikacja będzie prowadzona przez kanały gminne, kluby sportowe, szkołę, Klub Seniora i lokalne organizacje. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna Informacje publikowane elektronicznie będą przygotowywane z dbałością o czytelność. Na etapie naboru uczestnicy będą mogli zgłosić szczególne potrzeby, a organizatorzy będą dostosowywać formę zajęć w miarę możliwości organizacyjnych, m.in. przez dobór poziomu intensywności, zapewnienie przerw, wsparcie prowadzących oraz możliwość udziału osób o różnym poziomie sprawności. Efekt działań: Dzięki tym rozwiązaniom zajęcia będą bardziej dostępne dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i mieszkańców, którzy wymagają dostosowania formy uczestnictwa lub ograniczenia barier organizacyjnych.	
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
	Rezultaty twarde: – Liczba zorganizowanych zajęć sportowo-rekreacyjnych w okresie realizacji przedsięwzięcia - minimum 30 zajęć; – Liczba osób biorących udział w zajęciach – 500 osób, w tym 250 dzieci i młodzieży ;	Podstawą oceny rezultatów będą: – listy obecności uczestników zajęć; – harmonogramy zajęć i dokumentacja organizatorów; – karty zajęć, rejestry uczestników i zestawienia frekwencji;

	– Liczba osób uczestniczących w zajęciach piłki nożnej - ok. 150 osób; – Liczba osób uczestniczących w zajęciach koszykówki i siatkówki - 40 osób; – Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach prozdrowotnych – 50 osób Rezultaty miękkie/jakościowe: – Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. – Wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej. – Wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem. – Poprawa kondycji fizycznej, samopoczucia i aktywności społecznej uczestników. – Lepsze wykorzystanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na obszarze rewitalizacji.	– sprawozdania klubów sportowych i podmiotów realizujących zajęcia; – ankiety lub krótkie formularze opinii uczestników; – dokumentacja fotograficzna z zajęć, jeżeli jej wykonanie będzie możliwe i zgodne z zasadami ochrony danych osobowych.
HARMONOGRAM		
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027	
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030	
BUDŻET		
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.		
Nazwa wydatku		Wartość
Zajęcia - piłka nożna		80 000,00
Zajęcia - koszykówka/siatkówka		60 000,00
Zajęcia prozdrowotne dla seniorów		60 000,00
Razem		200 000,00
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)		

Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
-	40 000,00	-	160 000,00	-	200 000,00

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 7

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Kultura dla każdego	
Lokalizacja/miejsce realizacji przedsięwzięcia (powierzchnia, nr działki).	Brzyska - obszar rewitalizacji oraz ogólnodostępne obiekty i przestrzenie publiczne wykorzystywane do działań kulturalnych, edukacyjnych, warsztatowych i integracyjnych. Przedsięwzięcie będzie realizowane przede wszystkim w Gminnym Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz w innych dostępnych miejscach w Brzyskach, w zależności od rodzaju działania: w Klubie Seniora w Brzyskach, Brzyska 2, w Szkole Podstawowej w Brzyskach / Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Brzyskach, Brzyska 348, a także w przestrzeniach Pałacu Kotarskich i parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach, dz. ewid. 925, po ich udostępnieniu do działań społecznych i kulturalnych. Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Brzyskach. Dom Ludowy w Brzyskach, Brzyska 1. • Dom Ludowy w Ujeździe - Ujazd, działka ewidencyjna nr 384. Część przedsięwzięcia zlokalizowana jest poza obszarem rewitalizacji, jednak obiekt pełni funkcję ponadlokalną i istotnie oddziałuje na mieszkańców obszaru rewitalizacji; uzasadnienie przedstawiono w dalszej części rozdziału. Ostateczny dobór lokalizacji będzie zależał od charakteru warsztatów, liczby uczestników, wymogów bezpieczeństwa, dostępności obiektu oraz potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
Podmioty realizujące przedsięwzięcie.	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach - lider przedsięwzięcia, odpowiedzialny za przygotowanie programu, koordynację organizacyjną, współpracę z twórcami i prowadzącymi oraz dokumentowanie przebiegu działań. Gmina Brzyska - podmiot wspierający realizację przedsięwzięcia, zapewniający spójność działań z Gminnym Programem Rewitalizacji, współpracę z jednostkami organizacyjnymi oraz możliwość wykorzystania infrastruktury publicznej.
Partnerzy w realizacji przedsięwzięcia.	W realizacji przedsięwzięcia przewiduje się współpracę z lokalnymi twórcami, rękodzielnikami, artystami, instruktorami, animatorami kultury, placówkami oświatowymi, Klubem Seniora, organizacjami pozarządowymi, kołami gospodyń wiejskich, grupami nieformalnymi, wolontariuszami oraz instytucjami i partnerami działającymi na rzecz dziedzictwa lokalnego. Współpraca partnerów ma służyć zwiększeniu dostępności oferty kulturalnej, wykorzystaniu lokalnych zasobów twórczych, włączeniu różnych grup mieszkańców oraz trwałemu ożywieniu społeczno-kulturalnemu przestrzeni i obiektów objętych rewitalizacją.

	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzyskach, Grupa teatralna GRUBBO przy GCKiCz w Brzyskach.
OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA	
Opis stanu istniejącego.	Na obszarze rewitalizacji występuje potrzeba wzmocnienia regularnej, dostępnej lokalnie oferty kulturalnej, edukacyjnej i integracyjnej. Szczególnym problemem jest społeczna izolacja części mieszkańców, zwłaszcza osób starszych, oraz ograniczona możliwość organizacji spotkań, wspólnego działania i budowania relacji między mieszkańcami. Diagnoza GPR wskazuje również następujące problemy: – niską aktywność społeczną części mieszkańców, – słabnące więzi lokalne, więzi międzypokoleniowe, – ograniczoną ofertę czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji, a także potrzebę lepszego wykorzystania istniejących i planowanych obiektów publicznych oraz przestrzeni objętych rewitalizacją. Problemy te dotyczą w szczególności dzieci i młodzieży, rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, nowych mieszkańców oraz osób rzadziej uczestniczących w życiu społecznym i kulturalnym. Istotnym problemem jest także stopniowe zanikanie kontaktu młodszych pokoleń z lokalnym dziedzictwem, tradycyjnym rzemiosłem, rękodziełem i twórczością ludową. Lokalni twórcy, artyści i rękodzielnicy nie zawsze mają wystarczające możliwości prezentowania swoich umiejętności oraz przekazywania wiedzy i doświadczenia mieszkańcom, zwłaszcza dzieciom i młodzieży. Potencjał kulturowy Brzysk, w tym Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa, Pałacu Kotarskich, parku przy pałacu, lokalnych artystów i twórców oraz tradycji gminy, nie jest w pełni wykorzystywany jako narzędzie integracji, edukacji regionalnej i aktywizacji mieszkańców. Przedsięwzięcie ma przeciwdziałać tym zjawiskom poprzez cykliczne działania kulturalne, edukacyjne i międzypokoleniowe.
Cele projektu.	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu mieszkańców obszaru rewitalizacji do oferty kulturalnej, edukacyjnej i twórczej poprzez organizację warsztatów, pokazów, wystaw, kiermaszów oraz zajęć artystycznych opartych na lokalnym dziedzictwie, rękodziele i aktywności mieszkańców. Przedsięwzięcie odpowiada również na problem osłabienia więzi międzypokoleniowych oraz ograniczonej liczby okazji do wspólnego spędzania czasu przez dzieci, młodzież, dorosłych i seniorów. Cele szczegółowe przedsięwzięcia obejmują: – zwiększenie liczby dostępnych działań kulturalnych i edukacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji; – aktywizację społeczną mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów; – integrację międzypokoleniową przez wspólne uczestnictwo w warsztatach, pokazach i wydarzeniach; – ochronę, promocję i popularyzację lokalnego dziedzictwa kulturowego, rękodzieła i tradycyjnych umiejętności;

	– wzmocnienie roli lokalnych twórców, artystów, rękodzielników i organizacji społecznych; – pełniejsze wykorzystanie infrastruktury kultury oraz przestrzeni publicznych objętych rewitalizacją; – wzmacnianie identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania i lokalną wspólnotą. Przedsięwzięcie jest spójne z celami GPR, w szczególności z: Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji. Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk. Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.
Działania w ramach przedsięwzięcia.	W ramach przedsięwzięcia planuje się organizację cyklicznych działań kulturalnych, edukacyjnych i animacyjnych prowadzonych przez lokalnych twórców, rzemieślników, artystów, instruktorów i animatorów. Zakres działań zostaje uporządkowany w następujące moduły: – warsztaty rękodzielnicze obejmujące tworzenie ozdób, haftowanie oraz wykonywanie tradycyjnych ozdób z papieru; – pokazy na żywo i demonstracje pracy rzemieślniczej, w szczególności pokaz garncarstwa oraz pokaz rzeźby w drewnie; – zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży dotyczące historii lokalnego rzemiosła, twórczości ludowej, zabaw tradycyjnych i podstaw edukacji regionalnej; – wystawy czasowe i kiermasze rękodzieła prezentujące efekty prac uczestników oraz twórczość lokalnych artystów i rękodzielników; – naukę gry na instrumentach oraz zajęcia wokalne dla mieszkańców zainteresowanych rozwojem aktywności muzycznej; – działania informacyjne i promocyjne zachęcające mieszkańców do udziału, w tym komunikaty w kanałach gminnych, GCKiCz, szkoły, Klubu Seniora i organizacji społecznych; – prowadzenie dokumentacji frekwencji, dokumentacji fotograficznej, zbieranie opinii uczestników oraz dostosowywanie programu kolejnych działań do potrzeb mieszkańców.
Przedsięwzięcie/a komplementarne.	Przedsięwzięcie 9. Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach. Przywrócenie Pałacowi Kotarskich w Brzyskach funkcji użytkowych przygotowuje go do pełnienia roli ważnego miejsca życia społecznego, kulturalnego, edukacyjnego, turystycznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji.
Odbiorcy projektu.	Ostatecznymi odbiorcami przedsięwzięcia będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz mieszkańcy gminy korzystający z oferty kulturalnej i edukacyjnej realizowanej w Brzyskach.

	Kluczowe grupy odbiorców obejmują: – dzieci i młodzież, dla których przedsięwzięcie stworzy dodatkową ofertę edukacji kulturalnej, twórczej i regionalnej; – seniorów, dla których udział w warsztatach i wydarzeniach będzie okazją do aktywności, spotkań i przeciwdziałania izolacji; – rodziny z dziećmi, które będą mogły uczestniczyć w dostępnych działaniach kulturalnych i międzypokoleniowych; – osoby z niepełnosprawnościami i osoby o ograniczonej mobilności, jeśli charakter zajęć i dostępność miejsca pozwolą na bezpieczne uczestnictwo; – nowych mieszkańców oraz osoby rzadziej uczestniczące w życiu lokalnym, dla których przedsięwzięcie będzie okazją do nawiązania relacji społecznych; – lokalnych twórców, artystów, rękodzielników, instruktorów i animatorów kultury, którzy będą mogli dzielić się wiedzą i umiejętnościami; – organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, koła gospodyń wiejskich i lokalnych liderów współtworzących ofertę kulturalną; – odwiedzających i turystów, którzy pośrednio skorzystają z lepszego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i oferty kulturalnej Brzysk.
Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (przykładowo osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością lub inne osoby mające trwale lub czasowo naruszoną sprawność w zakresie mobilności czy percepcji: osoby poruszające się przy pomocy kul, protez, wózków inwalidzkich, osoby z wózkiem dziecięcym, z ciężkim bagażem itp.).	Przedsięwzięcie będzie realizowane z uwzględnieniem zasad dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. 1. Dostępność architektoniczna. Warsztaty, zajęcia, wystawy i kiermasze będą organizowane w miarę możliwości w obiektach i przestrzeniach dostępnych architektonicznie, z bezpiecznym dojściem, możliwością wejścia i przemieszczania się oraz dostępem do miejsc siedzących. Przy wydarzeniach o większej frekwencji uwzględnione zostaną miejsca odpoczynku oraz dostęp do sanitariatów. 2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna. Informacje o działaniach będą przekazywane w sposób czytelny, prostym językiem, z podaniem miejsca, terminu, grupy docelowej i zasad udziału. W materiałach informacyjnych stosowana będzie czytelna grafika, odpowiedni kontrast i większa czcionka tam, gdzie będzie to potrzebne. 3. Dostępność cyfrowa i organizacyjna. Informacje publikowane elektronicznie będą przygotowywane z dbałością o czytelność i dostępność. Uczestnicy będą mogli zgłaszać szczególne potrzeby przed udziałem w zajęciach lub wydarzeniach. Organizatorzy będą dostosowywać sposób prowadzenia zajęć, tempo pracy, wielkość grup, czas trwania i przerwy do możliwości uczestników, w miarę dostępnych zasobów. Efekt działań: Dzięki tym rozwiązaniom przedsięwzięcie będzie bardziej dostępne dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z małymi dziećmi, dzieci i młodzieży oraz mieszkańców wymagających dostosowania sposobu uczestnictwa.

	Prognozowane rezultaty (nazwa i wartość docelowa)	Sposób oceny i miary
Planowane rezultaty przedsięwzięcia.	Rezultaty twarde: – Liczba zorganizowanych warsztatów rękodzielniczych - 6 szt. – Liczba zorganizowanych wystaw czasowych i kiermaszów - 4 szt. – Liczba uczestników warsztatów – 30 osób na warsztat. – Liczba uczestników wystaw czasowych i kiermaszów – 150 osób. – Liczba zrealizowanych modułów zajęć lub pokazów kulturalno-edukacyjnych - 5 modułów. Rezultaty jakościowe: – Wzrost liczby i regularności zajęć, wydarzeń oraz form spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizacji. – Wzrost liczby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów częściej korzystających z lokalnej infrastruktury społecznej, sportowej i kulturalnej. – Wzmocnienie więzi sąsiedzkich, międzypokoleniowych i poczucia identyfikacji z miejscem. – Utrwalona sieć współpracy organizacji, instytucji i lokalnych liderów działających na rzecz mieszkańców. – Wzrost wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego, lokalnych atrakcji i walorów Brzysk w ofercie społecznej, kulturalnej oraz turystycznej.	Podstawą oceny rezultatów będą: – programy warsztatów, wystaw, kiermaszów i zajęć; – listy obecności uczestników warsztatów i zajęć; – szacunkowe rejestry uczestników wystaw, kiermaszów i wydarzeń otwartych; – dokumentacja fotograficzna, jeżeli jej wykonanie będzie możliwe i zgodne z zasadami ochrony danych osobowych; – sprawozdania GCKiCz i organizatorów z realizacji działań; – materiały promocyjne i informacje publikowane przez gminę, GCKiCz oraz partnerów; – ankiety lub krótkie formularze opinii uczestników.
HARMONOGRAM		
Planowane rozpoczęcie realizacji przedsięwzięcia.	2027	
Planowane zakończenie realizacji przedsięwzięcia.	2030	
BUDŻET		
Niezbędne wydatki w ramach przedsięwzięcia.		
Nazwa wydatku		Wartość

Warsztaty rękodzielnicze	30 000,00				
Pokazy na żywo i demonstracje pracy rzemieślniczej	20 000,00				
Zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży	15 000,00				
Wystawy czasowe i kiermasze rękodzieła	15 000,00				
Nauka gry na instrumentach oraz zajęcia wokalne	20 000,00				
Razem	100 000,00				
PLANOWANE FINANSOWANIE PRZEDSIĘWZIĘCIA (W Zł)					
Środki własne	Budżet Gminy	Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Fundusze europejskie	Środki pochodzące z innych źródeł	Szacowana całkowita wartość projektu
-	40 000,00	-	40 000,00	20 000,00	100 000,00

Źródło: opracowanie na podstawie Kart przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Uzasadnienie koncentracji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w centrum miejscowości Brzyska

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne przewidziane do realizacji na obszarze rewitalizacji Gminy Brzyska wykazują wyraźną koncentrację w centralnej części miejscowości Brzyska. Taki sposób rozmieszczenia interwencji nie wynika jednak wyłącznie z przestrzennego skupienia planowanych inwestycji, lecz przede wszystkim z funkcjonalnej struktury miejscowości oraz roli, jaką centrum pełni wobec całego obszaru rewitalizacji i jego mieszkańców.

Brzyska są niewielką miejscowością wiejską, w której centrum stanowi podstawowy i wielofunkcyjny rdzeń życia społecznego, administracyjnego, edukacyjnego, kulturalnego, usługowego i religijnego. W odróżnieniu od większych miast, gdzie poszczególne funkcje rozproszone są pomiędzy kilka dzielnic lub lokalnych centrów, w Brzyskach najważniejsze instytucje i miejsca codziennej aktywności mieszkańców skupione są w stosunkowo niewielkiej przestrzeni. To właśnie tutaj koncentrują się m.in. Urząd Gminy, szkoła, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Klub Seniora, Klub Dzieciątka, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, Dom Ludowy, kościół oraz najważniejsze przestrzenie publiczne. Centrum generuje tym samym codzienny ruch mieszkańców całego obszaru rewitalizacji, niezależnie od ich wieku, miejsca zamieszkania czy sytuacji społecznej.

Koncentracja przedsięwzięć w tej części Brzysk odpowiada więc rzeczywistemu sposobowi funkcjonowania miejscowości. Interwencja jest kierowana tam, gdzie w największym stopniu nakładają się funkcje publiczne, społeczne i usługowe oraz gdzie poprawa jakości przestrzeni i infrastruktury może oddziaływać jednocześnie na największą liczbę mieszkańców i na wiele różnych grup społecznych.

Znaczenie takiego podejścia wynika również z charakteru problemów zdiagnozowanych w GPR. Na obszarze rewitalizacji wskazano m.in. niewystarczającą ofertę czasu wolnego, niską aktywność części mieszkańców, ograniczoną liczbę miejsc spotkań i integracji, niedostateczne wykorzystanie przestrzeni publicznych, potrzeby dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, a także obniżony standard części

infrastruktury i obiektów publicznych. Problemy te nie mają charakteru wyłącznie punktowego. Dotyczą sposobu funkcjonowania całego obszaru rewitalizacji, natomiast ich największe przestrzenne skupienie i największa możliwość skutecznej interwencji występują właśnie w centrum.

W przypadku Brzysk degradacja centralnej przestrzeni publicznej ma szczególnie istotne konsekwencje społeczne. Jeżeli przestrzeń pomiędzy najważniejszymi instytucjami jest nieatrakcyjna, niedostatecznie urządzona, pozbawiona miejsc odpoczynku, zieleni, infrastruktury rekreacyjnej lub bezpiecznych i dostępnych ciągów komunikacyjnych, mieszkańcy traktują centrum przede wszystkim jako miejsce załatwiania pojedynczych spraw, a nie jako przestrzeń wspólnego przebywania. Osłabia to możliwość budowania kontaktów sąsiedzkich, integracji międzypokoleniowej, spontanicznych spotkań oraz aktywności społecznej.

Rewitalizacja centrum ma zmienić ten sposób funkcjonowania. Przestrzeń pomiędzy szkołą, instytucjami kultury, obiektami administracji, pomocy społecznej i innymi miejscami aktywności ma pełnić nie tylko funkcję komunikacyjną, lecz również funkcję wspólnej, ogólnodostępnej przestrzeni życia lokalnego. Wprowadzenie miejsc odpoczynku, zieleni, infrastruktury rekreacyjnej, poprawa estetyki, bezpieczeństwa i dostępności stworzą warunki do dłuższego przebywania mieszkańców w centrum, spotkań oraz podejmowania wspólnych aktywności.

Szczególne znaczenie ma przy tym powiązanie inwestycji przestrzennych z działalnością funkcjonujących w centrum instytucji. GPR przyjmuje zasadę integrowania przedsięwzięć infrastrukturalnych z działaniami społecznymi, edukacyjnymi, kulturalnymi i animacyjnymi. Modernizacja przestrzeni i obiektów ma prowadzić do ich rzeczywistego wykorzystania przez mieszkańców, organizacje, instytucje i lokalnych liderów.

Koncentracja przedsięwzięć w sąsiedztwie szkoły, GCKiCz, Klubu Seniora, Klubu Dziecięcego oraz innych instytucji tworzy w tym zakresie szczególnie silny efekt synergii. Modernizacja pojedynczego obiektu nie byłaby wystarczająca, jeżeli jego otoczenie nadal pozostawałoby nieatrakcyjne lub niedostosowane do prowadzenia aktywności społecznej. Podobnie samo uporządkowanie przestrzeni publicznej nie przyniosłoby pełnych efektów bez instytucji i organizacji zdolnych do jej aktywnego wykorzystywania. Dlatego skupienie przedsięwzięć w jednym, funkcjonalnie powiązanym obszarze pozwala łączyć inwestycje infrastrukturalne z ofertą zajęć, wydarzeń, sportu, kultury, edukacji, integracji i działań społecznych.

Szczególne istotne jest wykorzystanie potencjału szkoły oraz Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa. Instytucje te posiadają możliwość organizowania zajęć, warsztatów i wydarzeń, jednak ich oddziaływanie może być znacząco zwiększone poprzez stworzenie odpowiedniego zaplecza zewnętrznego. Rewitalizacja przestrzeni publicznych w ich otoczeniu pozwoli przenieść część aktywności

poza budynki, umożliwiając organizację wydarzeń plenerowych, zajęć rekreacyjnych, warsztatów, spotkań międzypokoleniowych i innych działań integracyjnych. GPR zakłada właśnie takie wykorzystanie zrewitalizowanych przestrzeni, parku, obiektów kultury, szkoły i innych dostępnych miejsc do działań służących integracji mieszkańców.

Koncentracja interwencji w centrum ma również szczególne znaczenie dla dzieci i młodzieży. Brak atrakcyjnej, bezpiecznej i dostępnej przestrzeni po zakończeniu zajęć szkolnych ogranicza możliwości lokalnego spędzania czasu wolnego oraz budowania relacji rówieśniczych. Jednocześnie GPR wskazuje na potrzebę zwiększenia liczby i różnorodności lokalnych zajęć oraz wydarzeń, wzrost uczestnictwa dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów oraz lepsze wykorzystanie przestrzeni publicznych i obiektów jako miejsc spotkań, edukacji, kultury i integracji.

Analogiczne znaczenie ma centrum dla seniorów, rodzin z dziećmi i osób ze szczególnymi potrzebami. Skupienie usług i instytucji w niewielkiej odległości pozwala ograniczać konieczność przemieszczania się pomiędzy różnymi częściami miejscowości. Poprawa dostępności ciągów pieszych, miejsc odpoczynku oraz przestrzeni wspólnych może więc jednocześnie poprawić dostęp do usług społecznych, administracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych.

Koncentracja przestrzenna przedsięwzięć wzmacnia ponadto możliwość osiągnięcia efektu gospodarczego. Centrum miejscowości jest obszarem największego codziennego przepływu mieszkańców i osób odwiedzających. Poprawa jakości przestrzeni, zwiększenie liczby wydarzeń oraz większa aktywność mieszkańców mogą zwiększać częstotliwość korzystania z lokalnych usług oraz poprawiać warunki rozwoju drobnej przedsiębiorczości. Nie jest to odrębny cel inwestycyjny, lecz jeden z oczekiwanych pośrednich efektów ożywienia społecznego i przestrzennego centrum. GPR wskazuje wprost na potrzebę pośredniego ożywienia centrum Brzysk i wsparcia lokalnych usług poprzez zwiększenie liczby użytkowników przestrzeni publicznych.

Istotny jest również efekt rozprzestrzeniania się rezultatów rewitalizacji na pozostałą część obszaru rewitalizacji. Skoncentrowana interwencja w jego najbardziej intensywnie użytkowanym i funkcjonalnie najważniejszym fragmencie pozwala osiągnąć większą skalę efektów niż rozproszenie pojedynczych, niepowiązanych inwestycji w wielu lokalizacjach. Mieszkańcy całego obszaru rewitalizacji będą korzystali z poprawionej infrastruktury, usług, wydarzeń i przestrzeni publicznych niezależnie od tego, czy ich miejsce zamieszkania znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie realizowanej inwestycji.

Nie należy zatem utożsamiać przestrzennej lokalizacji przedsięwzięcia z przestrzennym zasięgiem jego oddziaływania. Obiekt lub przestrzeń mogą być zlokalizowane punktowo w centrum, natomiast ich funkcja społeczna, edukacyjna, kulturalna, administracyjna lub rekreacyjna obejmuje mieszkańców znacznie większej części obszaru rewitalizacji. Przykładem jest planowana infrastruktura sportowa przy

szkole, której odbiorcami mają być nie tylko uczniowie, lecz także dzieci, młodzież, rodziny, osoby dorosłe, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, kluby sportowe i organizacje społeczne.

Takie podejście odpowiada również zasadzie koncentracji interwencji właściwej procesowi rewitalizacji. Celem nie jest równomierne rozmieszczenie inwestycji na całym obszarze rewitalizacji, lecz kierowanie działań do miejsc, których poprawa może najskuteczniej ograniczać zdiagnozowane problemy i uruchamiać dalsze procesy pozytywnej zmiany. Rozproszenie środków na wiele niezależnych, słabo powiązanych lokalizacji prowadziłoby do osłabienia skali oddziaływania oraz ograniczało możliwość uzyskania efektów synergicznych.

W przypadku Brzysk centrum posiada największy potencjał do pełnienia funkcji katalizatora zmian. Jest miejscem codziennej obecności mieszkańców, funkcjonowania najważniejszych instytucji, świadczenia usług publicznych, edukacji, kultury, aktywności społecznej i kontaktów międzyludzkich. Poprawa jego jakości wpływa więc nie tylko na wygląd przestrzeni, lecz przede wszystkim na sposób korzystania z usług, możliwości spotkań, dostępność aktywności, integrację społeczną oraz warunki funkcjonowania lokalnych instytucji.

W efekcie koncentracja przedsięwzięć w centrum Brzysk nie ogranicza procesu rewitalizacji do niewielkiego fragmentu obszaru rewitalizacji. Przeciwnie, stanowi świadomy sposób prowadzenia zintegrowanej interwencji w miejscu o największym znaczeniu funkcjonalnym i największym potencjale oddziaływania na cały obszar rewitalizacji. Skupienie działań umożliwia jednocześnie oddziaływanie na problemy społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i gospodarcze, wzmacnia wzajemną komplementarność przedsięwzięć oraz pozwala wykorzystać centrum Brzysk jako główny punkt aktywizacji, integracji i poprawy jakości życia mieszkańców całego obszaru rewitalizacji.

PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE POZA OBSZAREM

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne zamieszczone w gminnym programie rewitalizacji mogą być realizowane również poza obszarem rewitalizacji, jeżeli wynika to z ich specyfiki i służą one realizacji celów i kierunków działań programu.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus część zakresu przedsięwzięć nr 4, 7 i 8 przewidziano do realizacji w miejscowości Ujazd, położonej poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji. Ujęcie tych działań w Programie jest uzasadnione ich specyfiką, funkcjonalnym powiązaniem z działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji oraz bezpośrednim oddziaływaniem na mieszkańców tego obszaru.

Podstawowym kryterium kwalifikującym przedmiotowe działania jako przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie jest wyłącznie miejsce ich fizycznej realizacji, lecz ich rzeczywisty wpływ na ograniczanie negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji oraz osiągnięcie celów GPR. Przyjęta logika Programu zakłada prowadzenie działań zintegrowanych, w których inwestycje w infrastrukturę i obiekty publiczne są powiązane z działaniami społecznymi, edukacyjnymi, kulturalnymi i animacyjnymi, a przedsięwzięcia powinny odpowiadać na konkretne problemy obszaru rewitalizacji i prowadzić do mierzalnych rezultatów.

Realizacja części działań w Ujeździe nie oznacza rozszerzenia granic obszaru rewitalizacji ani przeniesienia interwencji rewitalizacyjnej na inny obszar gminy. Ma ona charakter uzupełniający i służebny wobec procesu prowadzonego na obszarze rewitalizacji w Brzyskach. O wyborze tej lokalizacji przesądzają istniejące zasoby infrastrukturalne i społeczne oraz możliwość ich wykorzystania do prowadzenia działań adresowanych również do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Tym samym lokalizacja poza obszarem rewitalizacji wynika ze specyfiki przedsięwzięć i potrzeby wykorzystania infrastruktury tworzącej wspólny, funkcjonalnie powiązany system świadczenia usług i organizowania aktywności dla mieszkańców.

Szczególne znaczenie ma fakt, że obszar rewitalizacji obejmuje część miejscowości Brzyska pełniącą funkcję centrum życia publicznego, społecznego i usługowego gminy. Zdiagnozowano na nim m.in. ograniczoną ofertę czasu wolnego, potrzebę wzmocnienia aktywności społecznej, niewystarczającą dostępność miejsc spotkań oraz potrzebę poprawy warunków prowadzenia działalności kulturalnej, edukacyjnej, integracyjnej i społecznej. Program zakłada jednocześnie, że jego efekty mogą oddziaływać szerzej, jeżeli wspiera to osiągnięcie trwałych zmian na obszarze rewitalizacji.

W przypadku infrastruktury zlokalizowanej w Ujeździe zasadnicze znaczenie ma jej ponadlokalna funkcja. Nie jest ona traktowana wyłącznie jako infrastruktura przeznaczona dla mieszkańców Ujazdu, lecz jako element gminnej sieci obiektów służących realizacji działań kulturalnych, edukacyjnych, integracyjnych i społecznych, z których korzystać mogą również mieszkańcy obszaru rewitalizacji. W odniesieniu do Domu Ludowego w Ujeździe GPR wprost wskazuje, że pomimo lokalizacji poza obszarem rewitalizacji jest to obiekt o istotnym oddziaływaniu na jego mieszkańców.

Powiązanie to znajduje odzwierciedlenie również w zakładanych efektach przedsięwzięć. Modernizacja i wykorzystanie infrastruktury ma umożliwiać prowadzenie regularnych zajęć, warsztatów, wydarzeń i inicjatyw społecznych, aktywizację mieszkańców, rozwijanie współpracy międzypokoleniowej oraz lepsze wykorzystanie lokalnego dziedzictwa. Odbiorcami przedsięwzięcia są przy tym wprost wskazani mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz całej Gminy Brzyska. Realizacja części przedsięwzięć poza obszarem rewitalizacji wzmacnia zatem efekty działań prowadzonych bezpośrednio w Brzyskach,

zwiększa dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do infrastruktury i oferty społecznej oraz pozwala racjonalnie wykorzystać istniejące zasoby gminne. Działania te pozostają podporządkowane celom GPR, w szczególności dotyczącym zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców i integracji lokalnej, poszerzenia oferty czasu wolnego, kultury i edukacji, poprawy standardu infrastruktury i obiektów publicznych oraz lepszego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i potencjałów gminy.

W konsekwencji należy uznać, że objęcie Gminnym Programem Rewitalizacji części zakresu przedsięwzięć realizowanych w Ujeździe spełnia przesłanki określone w art. 15 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Lokalizacja poza obszarem rewitalizacji wynika ze specyfiki i funkcjonalnego charakteru tych przedsięwzięć, natomiast ich zasadniczym celem i efektem pozostaje wsparcie procesu wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz realizacja określonych w GPR celów i kierunków działań. Nie są to zatem autonomiczne działania rozwojowe dotyczące Ujazdu, lecz element spójnej i zintegrowanej interwencji rewitalizacyjnej ukierunkowanej na osiągnięcie trwałych efektów na obszarze rewitalizacji w Brzyskach.

9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wszystkie przedsięwzięcia zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska wynikają z diagnozy problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji oraz z ustaleń prowadzonych z udziałem interesariuszy procesu rewitalizacji. Zaplanowana interwencja ma charakter powiązany i wzajemnie uzupełniający się. Poszczególne przedsięwzięcia nie funkcjonują jako odrębne, jednostkowe działania, lecz tworzą wspólny system oddziaływania na mieszkańców obszaru rewitalizacji, obejmujący sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.

Istotą procesu rewitalizacji w Gminie Brzyska jest koncentracja działań na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału lokalnych instytucji, organizacji, mieszkańców, liderów społecznych i innych partnerów. Samorząd gminny pełni w tym procesie rolę koordynatora, natomiast skuteczność programu zależy od współpracy wszystkich interesariuszy oraz od konsekwentnego wdrażania przedsięwzięć zgodnie z celami GPR.

Przyjęte podejście zakłada, że rewitalizacja powinna być procesem kompleksowym, partnerskim i interdyscyplinarnym, zdolnym do reagowania na zdiagnozowane zjawiska kryzysowe oraz do wzmacniania lokalnych zasobów. Dzięki temu planowane działania będą nie tylko odpowiadać na konkretne problemy mieszkańców, ale również tworzyć trwałe podstawy poprawy jakości życia, aktywności społecznej, dostępności usług, funkcjonalności przestrzeni publicznych oraz wykorzystania dziedzictwa i potencjału Brzysk.

9.1. Komplementarność problemowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska ujmuje działania w sposób kompleksowy. Przedsięwzięcia wzajemnie się uzupełniają, tak aby obejmować interwencją możliwie szeroką grupę mieszkańców i odpowiadać na problemy występujące w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Komplementarność problemowa wynika z powiązania przedsięwzięć inwestycyjnych ze społecznymi nieinwestycyjnymi oraz z ich łącznego oddziaływania na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Tabela 34. Wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty życia mieszkańców.

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Aspekt środowiskowy
Przedsięwzięcia inwestycyjne				

1. Odnowa przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska	✓	✓	✓	✓
2. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach	✓	✓	✓	✓
5. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach	✓		✓	
8. Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe	✓	✓	✓	✓
9. Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach	✓	✓	✓	
Przedsięwzięcia społeczne nieinwestycyjne				
3. Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji	✓	✓		
4. Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji	✓	✓	✓	
6. Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców	✓		✓	
7. Kultura dla każdego	✓	✓	✓	

Legenda: ✓ - przedsięwzięcie oddziałuje na dany aspekt życia mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

9.2. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska wynika z koncentracji zaplanowanych działań na wyznaczonym obszarze rewitalizacji oraz z ich wzajemnego powiązania w przestrzeni. Obszar ten został określony na podstawie analizy wskaźnikowej, która pozwoliła wskazać część gminy charakteryzującą się największym natężeniem zjawisk kryzysowych, z jednoczesnym uwzględnieniem ustawowych limitów dotyczących powierzchni i liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przedsięwzięcia ujęte w Programie zostały rozmieszczone i zaplanowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy występujące w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Poszczególne działania wzajemnie się uzupełniają, wykorzystują te same przestrzenie, obiekty i lokalne zasoby oraz wspólnie prowadzą do osiągnięcia przyjętych celów rewitalizacji.

Najsilniejsze oddziaływanie Programu będzie koncentrować się na obszarze rewitalizacji, jednak efekty realizowanych przedsięwzięć będą odczuwalne również przez mieszkańców pozostałych części gminy. Dotyczy to w szczególności poprawy dostępności usług, rozwoju oferty społecznej, kulturalnej i rekreacyjnej, podniesienia jakości przestrzeni publicznych oraz lepszego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i infrastruktury.

Komplementarność przestrzenna polega zatem na takim rozmieszczeniu i powiązaniu przedsięwzięć, aby tworzyły spójny układ działań wzajemnie wzmacniających swoje efekty i prowadzących do trwałej poprawy funkcjonowania całego obszaru objętego interwencją.

9.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska opiera się na współpracy podmiotów uczestniczących w przygotowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ocenie Programu oraz na stosowaniu spójnych zasad postępowania na wszystkich etapach procesu rewitalizacji. Takie podejście pozwala ograniczyć ryzyko prowadzenia rozproszonych i nieskoordynowanych działań, a jednocześnie zwiększa skuteczność interwencji oraz trwałość osiągniętych efektów.

Zapewnienie tej formy komplementarności wymaga funkcjonowania czytelnego systemu zarządzania Programem, określenia zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów oraz stworzenia warunków do bieżącej wymiany informacji i współpracy między instytucjami, jednostkami organizacyjnymi, partnerami społecznymi i innymi interesariuszami. Istotne jest również zachowanie zgodności procedur związanych z przygotowaniem przedsięwzięć, ich finansowaniem, realizacją, monitorowaniem i oceną rezultatów.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska odpowiada Wójt Gminy Brzyska, przy wsparciu Urzędu Gminy Brzyska, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Taki model zarządzania umożliwia koordynowanie działań, wzajemne uzupełnianie się kompetencji oraz sprawne reagowanie na pojawiające się potrzeby i problemy w toku wdrażania Programu.

9.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska oznacza zachowanie ciągłości działań podejmowanych na rzecz obszaru rewitalizacji oraz wykorzystywanie doświadczeń wynikających z wcześniejszych etapów polityki rozwojowej gminy. Jej istotą jest takie planowanie interwencji, aby nowe przedsięwzięcia nie miały charakteru przypadkowego ani jednorazowego, lecz rozwijały wcześniej podjęte działania i prowadziły do trwałych, długofalowych efektów społecznych, przestrzennych, gospodarczych i środowiskowych.

Część przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus pozostaje tematycznie i funkcjonalnie powiązana z działaniami realizowanymi w ramach wcześniejszych dokumentów oraz inicjatyw rozwojowych gminy. Dotyczy to w szczególności poprawy jakości przestrzeni publicznych, rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej, wzmacniania aktywności mieszkańców oraz lepszego wykorzystania lokalnego dziedzictwa i zasobów Brzysk.

Takie podejście pozwala zachować ciągłość polityki rozwojowej Gminy Brzyska, rozwijać wcześniej osiągnięte efekty oraz lepiej planować kolejne etapy rewitalizacji na podstawie zdobytych doświadczeń i zmieniających się potrzeb mieszkańców.

PRZEDSIĘWZIĘCIA LPR 2017-2023	PRZEDSIĘWZIĘCIA GPR 2025-2030PLUS
✓ Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Brzyska poprzez utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej	✓ Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji ✓ Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców
✓ Przebudowa budynków dawnej GS w Brzyskach z przeznaczeniem na cele społeczne i gospodarcze: - utworzenie Ośrodka Wsparcia Dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, wraz z wyposażeniem w podstawowe meble biurowe - lokale dla przedsiębiorców, wraz z wyposażeniem w podstawowe meble biurowe - utworzenie dwóch stanowisk dla pojazdów straży pożarnej	✓ Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji ✓ Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji.
✓ Odnowa zespołu pałacowo-dworskiego w Brzyskach	✓ Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach ✓ Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach
✓ Przebudowa i modernizacja budynku Domu Ludowego w Lipnicy mająca na celu utworzenie zasobu mieszkaniowego gminy - mieszkań socjalnych i lokali zastępczych	✓ Kultura dla każdego
✓ Wymiana nawierzchni ulic i chodników w centrum Brzysk, wraz z montażem elementów małej architektury ✓ Montaż barierek ochronnych oddzielających jezdnię od chodników dla pieszych w centrum Brzysk	✓ Odnowa przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska

✓ Modernizacja oświetlenia przestrzeni publicznej w centrum Brzysk	
--	--

Źródło: opracowanie własne

9.5. Komplementarność finansowa

Finansowanie przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska będzie opierało się na łączeniu różnych źródeł środków publicznych, europejskich oraz prywatnych. Takie podejście umożliwi przygotowanie montażu finansowego dostosowanego do charakteru poszczególnych przedsięwzięć, ich wartości, zakresu rzeczowego, harmonogramu realizacji oraz możliwości organizacyjnych podmiotów odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Zgodnie z aktualnym zestawieniem przedsięwzięć łączna szacowana wartość wszystkich działań ujętych w Programie wynosi 47 332 944,71 zł. W tej kwocie przedsięwzięcia inwestycyjne stanowią 45 812 944,71 zł, natomiast przedsięwzięcia społeczne i nieinwestycyjne 1 520 000,00 zł. Struktura ta pokazuje, że największa część nakładów będzie związana z poprawą przestrzeni publicznych, modernizacją i rozwojem obiektów oraz infrastruktury, jednak ważnym uzupełnieniem inwestycji pozostają działania społeczne, kulturalne, edukacyjne, sportowe i wspierające rodziny.

Podstawowym źródłem finansowania pozostanie budżet Gminy Brzyska, wykorzystywany przede wszystkim do zapewnienia wkładu własnego, przygotowania dokumentacji, pokrycia kosztów niekwalifikowalnych oraz finansowania działań, dla których nie będzie możliwe uzyskanie pełnego wsparcia zewnętrznego. Według obecnych założeń udział budżetu gminy w finansowaniu wszystkich przedsięwzięć wynosi 5 248 561,07 zł.

Istotne znaczenie będą miały również krajowe środki publiczne, pochodzące z programów rządowych, funduszy celowych, budżetu państwa oraz innych instrumentów wspierających rozwój infrastruktury, kultury, sportu, usług społecznych, ochrony dziedzictwa i poprawy jakości przestrzeni publicznych. Ich planowana wartość wynosi obecnie 10 382 604,64 zł.

Największe znaczenie w montażu finansowym mają fundusze europejskie, których planowany udział wynosi 28 631 779,00 zł. Środki te będą stanowiły główne zewnętrzne źródło współfinansowania zarówno przedsięwzięć inwestycyjnych, jak i społecznych. Mogą one zostać przeznaczone między innymi na modernizację i rozwój infrastruktury publicznej, rewitalizację przestrzeni i obiektów, poprawę dostępności, rozwój usług społecznych, aktywizację mieszkańców, edukację, kulturę, sport oraz wzmacnianie lokalnego potencjału gospodarczego i turystycznego.

Uzupełnieniem montażu finansowego będą środki własne i inne źródła wnoszone przez podmioty uczestniczące w realizacji przedsięwzięć. Ich łączna planowana wartość wynosi 3 070 000,00 zł. W zależności od rodzaju przedsięwzięcia udział ten może przyjmować formę wkładu finansowego,

rzeczowego, organizacyjnego lub osobowego, pochodzącego między innymi od instytucji kultury, organizacji społecznych, partnerów lokalnych, przedsiębiorców i innych podmiotów zainteresowanych współpracą.

Obecna struktura finansowania przedstawia się zatem następująco:

- budżet Gminy Brzyska: 5 248 561,07 zł,
- krajowe środki publiczne: 10 382 604,64 zł,
- środki własne i inne źródła: 3 070 000,00 zł,
- fundusze europejskie: 28 631 779,00 zł.

Przedsięwzięcia o większej wartości inwestycyjnej będą opierały się przede wszystkim na połączeniu funduszy europejskich, krajowych środków publicznych i budżetu gminy. Działania społeczne i nieinwestycyjne będą natomiast finansowane głównie ze środków europejskich, budżetu gminy oraz wkładu partnerów i innych źródeł wspierających aktywność społeczną, edukacyjną, kulturalną i sportową.

Komplementarność finansowa oznacza również możliwość etapowania przedsięwzięć i wykorzystywania różnych instrumentów finansowych w kolejnych latach obowiązywania Programu. Pozwoli to dostosowywać zakres działań do aktualnie dostępnych naborów, możliwości budżetowych gminy oraz gotowości dokumentacyjnej poszczególnych przedsięwzięć. Wskazane w Programie wartości i źródła mają charakter planistyczny i będą każdorazowo doprecyzowywane na etapie przygotowywania wniosków o dofinansowanie, postępowań inwestycyjnych i szczegółowych budżetów realizacyjnych.

Tak skonstruowany system finansowania ogranicza uzależnienie realizacji Programu od jednego źródła środków, zwiększa możliwość pozyskiwania dofinansowania zewnętrznego oraz sprzyja równoległemu wdrażaniu działań inwestycyjnych i społecznych. Dzięki temu przedsięwzięcia będą mogły wzajemnie wzmacniać swoje efekty i tworzyć spójny mechanizm finansowania procesu rewitalizacji w Gminie Brzyska.

10. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Poniższa tabela przedstawia przedsięwzięcia ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska wraz z szacunkowym montażem finansowym oraz planowanymi źródłami ich finansowania. Na etapie opracowania GPR łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych została oszacowana na **47 332 944,71 zł**, w tym wartość przedsięwzięć inwestycyjnych wynosi **45 812 944,71 zł**, natomiast wartość przedsięwzięć społecznych nieinwestycyjnych wynosi **1 520 000,00 zł**.

Należy podkreślić, że wskazane kwoty mają charakter szacunkowy i odpowiadają poziomowi rozpoznania dostępnemu na etapie przygotowania Programu.

W przypadku części przedsięwzięć ostateczne koszty realizacji będą możliwe do doprecyzowania dopiero po przygotowaniu dokumentacji technicznej, kosztorysów, wniosków o dofinansowanie, przeprowadzeniu procedur wyboru wykonawców lub uzyskaniu decyzji o przyznaniu środków zewnętrznych. Z tego względu przedstawiony montaż finansowy nie zamyka katalogu możliwych źródeł finansowania, które mogą zostać wykorzystane do realizacji działań służących wyprowadzeniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Tabela 35. Finansowanie przedsięwzięć w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	SZACOWANA WARTOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA w zł	SZACOWANE ŚRODKI PUBLICZNE Z BUDŻETU GMINY w zł	SZACOWANE INNE ŚRODKI PUBLICZNE w zł	ŚRODKI WŁASNE w zł	FUNDUSZE EUROPEJSKIE w zł	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1. Odnowa przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska	2 800 000,00	140 000,00	280 000,00	-	2 380 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 140 000,00 zł Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych - 280 000,00 zł Fundusze europejskie - 2 380 000,00 zł
2. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach	2 400 000,00	160 000,00	200 000,00	-	2 040 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 160 000,00 zł Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych - 200 000,00 zł Fundusze europejskie - 2 040 000,00 zł
5. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach	8 000 000,00	800 000,00	800 000,00	-	6 400 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 800 000,00 zł Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych - 800 000,00 zł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	SZACOWANA WARTOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘCIA w zł	SZACOWANE ŚRODKI PUBLICZNE Z BUDŻETU GMINY w zł	SZACOWANE INNE ŚRODKI PUBLICZNE w zł	ŚRODKI WŁASNE w zł	FUNDUSZE EUROPEJSKIE w zł	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
						Fundusze europejskie - 6 400 000,00 zł
8. Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe	2 612 944,71	766 061,07	102 604,64	-	1 744 279,00	Budżet Gminy Brzyska - 766 061,07 zł Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych - 102 604,64 zł Fundusze europejskie - 1 744 279,00 zł
9. Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach	30 000 000,00	3 000 000,00	9 000 000,00	3 000 000,00	15 000 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 3 000 000,00 zł Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych - 9 000 000,00 zł Środki własne / inne źródła - 3 000 000,00 zł Fundusze europejskie - 15 000 000,00 zł
3. Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji	550 000,00	82 500,00	-	-	467 500,00	Budżet Gminy Brzyska - 82 500,00 zł Fundusze europejskie - 467 500,00 zł
4. Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji	670 000,00	220 000,00	-	50 000,00	400 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 220 000,00 zł Środki własne / inne źródła - 50 000,00 zł Fundusze europejskie - 400 000,00 zł
6. Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców	200 000,00	40 000,00	-	-	160 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 40 000,00 zł Fundusze europejskie - 160 000,00 zł
7. Kultura dla każdego	100 000,00	40 000,00	-	20 000,00	40 000,00	Budżet Gminy Brzyska - 40 000,00 zł Środki własne / inne źródła - 20 000,00 zł Fundusze europejskie - 40 000,00 zł
RAZEM	47 332 944,71	5 248 561,07	10 382 604,64	3 070 000,00	28 631 779,00	

Źródło: opracowanie własne

Osiągnięcie celów rewitalizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus, zgodnie z wyznaczonymi kierunkami działań i określonymi dla nich rezultatami, będzie możliwe poprzez realizację **9 przedsięwzięć** ujętych w Programie. Ich skuteczna realizacja wymaga zaangażowania organizacyjnego, kadrowego i rzeczowego Gminy Brzyska, jej jednostek organizacyjnych, instytucji kultury, organizacji społecznych, partnerów lokalnych oraz innych podmiotów uczestniczących w procesie rewitalizacji. Niezbędne będzie również zapewnienie środków finansowych odpowiednich do zakresu zaplanowanych zadań, harmonogramu ich realizacji oraz przyjętego montażu finansowego.

Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych można ująć w sześciu grupach, prezentowanych poniżej:

1. Budżet Gminy Brzyska.

Budżet Gminy Brzyska jest podstawowym źródłem finansowania zadań własnych gminy oraz wkładu własnego niezbędnego do pozyskiwania środków zewnętrznych. Stanowi coroczny plan dochodów i wydatków uchwalany w formie uchwały budżetowej, będący podstawą prowadzenia gospodarki finansowej gminy. W finansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych istotne znaczenie ma również wieloletnia prognoza finansowa, która pozwala planować wydatki wykraczające poza jeden rok budżetowy i zapewniać ciągłość realizacji przedsięwzięć o charakterze wieloletnim.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji oraz ustawą o finansach publicznych przedsięwzięcia rewitalizacyjne służące realizacji zadań własnych gminy powinny zostać ujęte w wieloletniej prognozie finansowej Gminy Brzyska, jeżeli wymagają finansowania w kolejnych latach budżetowych. Powinno to nastąpić niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji, w zakresie wynikającym z przyjętego harmonogramu i montażu finansowego.

2. Środki Unii Europejskiej.

Źródłem wsparcia przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska mogą być środki Unii Europejskiej dostępne w perspektywie finansowej 2021-2027, w szczególności środki programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027, a także instrumenty wspierające rozwój lokalny, usługi społeczne, aktywizację mieszkańców, kulturę, edukację, infrastrukturę publiczną, efektywność energetyczną, dziedzictwo kulturowe, adaptację do zmian klimatu oraz poprawę dostępności.

Potencjalnie możliwe jest również wykorzystanie środków dostępnych za pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania "Liwocz" w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, w szczególności dla przedsięwzięć społecznych, kulturalnych, integracyjnych, rekreacyjnych, turystycznych lub wzmacniających lokalne dziedzictwo. Zakres możliwego wsparcia wymaga każdorazowego potwierdzenia w aktualnej lokalnej strategii rozwoju, regulaminie naboru i kryteriach wyboru operacji.

W przypadku przedsięwzięć związanych z koordynacją, przygotowaniem, wzmocnieniem zdolności instytucjonalnej lub zarządzaniem procesem rewitalizacji możliwe może być korzystanie z programów pomocy technicznej, w tym instrumentów wspierających gminy w prowadzeniu rewitalizacji.

Nie wszystkie programy i działania finansowane ze środków europejskich są bezpośrednio dedykowane rewitalizacji. Dlatego możliwość sfinansowania poszczególnych przedsięwzięć będzie każdorazowo uzależniona od zgodności ich zakresu z warunkami właściwego naboru, celami programu, kryteriami wyboru projektów oraz dostępnością alokacji.

3. Krajowe publiczne źródła finansowania.

Krajowe publiczne źródła finansowania mogą obejmować programy rządowe, ministerialne i fundusze celowe, które odpowiadają zakresowi przedsięwzięć ujętych w GPR. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć związanych z infrastrukturą sportową, kulturą, ochroną zabytków i dziedzictwa, usługami społecznymi, aktywizacją mieszkańców, dostępnością, efektywnością energetyczną, adaptacją do zmian klimatu, bezpieczeństwem oraz rozwojem infrastruktury publicznej.

Odpowiednie krajowe publiczne źródła finansowania powinny być dobierane indywidualnie do zakresu każdego przedsięwzięcia, zgodnie z informacjami wskazanymi w kartach przedsięwzięć i tabeli finansowej GPR. Konkretnie nazwy programów, poziomy dofinansowania, warunki kwalifikowalności i terminy naborów wymagają bieżącego potwierdzania na etapie przygotowania wniosków o dofinansowanie.

4. Pozaunijne europejskie źródła finansowania.

Pozaunijne europejskie źródła finansowania mogą zostać wykorzystane, jeżeli w okresie realizacji GPR zostaną uruchomione instrumenty wsparcia zgodne z zakresem przedsięwzięć planowanych w Brzyskach. Mogą one dotyczyć w szczególności działań społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, środowiskowych, partnerskich lub związanych z lokalnym dziedzictwem. Na obecnym etapie nie wskazano pewnych pozaunijnych europejskich źródeł finansowania przypisanych do konkretnych przedsięwzięć, dlatego możliwość ich wykorzystania wymaga dalszego monitorowania.

5. Prywatne źródła finansowania.

Prywatne źródła finansowania mogą obejmować środki własne partnerów społecznych i gospodarczych, wkład organizacji pozarządowych, darowizny, sponsoring, środki fundacji, fundacji korporacyjnych, przedsiębiorców oraz innych podmiotów prywatnych zainteresowanych udziałem w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub działań komplementarnych.

Tego rodzaju finansowanie może mieć znaczenie zwłaszcza przy działaniach kulturalnych, edukacyjnych, integracyjnych, promocyjnych, turystycznych lub gospodarczych, a także przy przedsięwzięciach, w których przewidziano środki pochodzące z innych źródeł niż budżet gminy, krajowe środki publiczne i fundusze europejskie. Zakres udziału środków prywatnych wymaga potwierdzenia na etapie przygotowania realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

6. Dotacje ze środków publicznych.

Dotacje ze środków publicznych mogą być przyznawane przez administrację rządową, samorządową, instytucje publiczne, fundusze celowe oraz inne podmioty dysponujące środkami publicznymi. Mogą one wspierać zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, w zależności od celów danego programu dotacyjnego.

W przypadku Gminy Brzyska szczególne znaczenie mogą mieć dotacje i konkursy dotyczące infrastruktury publicznej, sportu, kultury, dziedzictwa lokalnego, dostępności, usług społecznych, integracji mieszkańców, aktywizacji dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, a także rozwiązań środowiskowych i klimatycznych.

Podsumowanie

Wskazane w kartach przedsięwzięć oraz w tabeli finansowania GPR potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią listę otwartą. W przypadku ogłoszenia nowych naborów, programów lub instrumentów wsparcia odpowiadających zakresowi przedsięwzięć GPR, powinny one być analizowane jako możliwe elementy montażu finansowego.

Należy założyć, że w okresie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus będą uruchamiane nowe konkursy oraz ponawiane lub modyfikowane dotychczasowe formy wsparcia. Zmianie mogą podlegać również zasady kwalifikowalności wydatków, poziomy dofinansowania, kryteria wyboru przedsięwzięć i terminy naborów. Wymaga to stałego monitorowania dostępnych źródeł finansowania oraz elastycznego dopasowywania montażu finansowego do aktualnych możliwości pozyskania środków zewnętrznych.

11. Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji.

Schemat 3. Struktura organizacyjna procesu rewitalizacji w Gminie Brzyska

Źródło: opracowanie własne

1. **Wójt Gminy Brzyska**, jako organ wykonawczy w gminie, odpowiada za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska, jest wspierany przez komórki Urzędu Gminy, Gminne jednostki organizacyjne, Radę Gminy, a także Komitet Rewitalizacji.
2. **Komitet Rewitalizacji** stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy GPR z organami Gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, w ramach opracowywanego i realizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus. Komitet pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla Wójta Gminy Brzyska. Zasady wyznaczania składu i działania Komitetu, określa uchwała Rady Gminy w Brzyskach, a jego skład zostanie powołany przez Wójta Gminy Brzyska w drodze zarządzenia. W skład Komitetu wejdą przedstawiciele interesariuszy wymienionych w ustawie o rewitalizacji oraz partnerzy wskazani w ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w szczególności:
 - mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;

- mieszkańcy gminy inni, niż wymienieni w pkt 1;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;
- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa;
- partnerzy społeczno-gospodarczy;
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie;
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska;
- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

3. **Rada Gminy** uchwała Gminny Program Rewitalizacji, akceptuje jego zmiany oraz zatwierdza środki finansowe na realizację przedsięwzięć. Zgodnie z art. 21. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Rada Gminy, niezwłocznie po uchwaleniu Gminnego Programu Rewitalizacji, wprowadzi przedsięwzięcia służące realizacji zadań własnych Gminy, do załącznika do uchwały w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy.
4. **Urząd Gminy** będzie zarządzał GPR w ramach istniejących struktur. Za realizację Programu odpowiadać będzie Wójt Gminy Brzyska, wspierany przez komórki Urzędu Gminy zgodnie z obowiązującą strukturą organizacyjną Urzędu Gminy.
5. **Zespół Zadaniowy** powołany przez Wójta Gminy Brzyska, uczestniczy w procesie tworzenia dokumentu, odgrywa ważną rolę w identyfikacji problemów i potencjałów gminy, koordynacji wdrażania poszczególnych projektów w całym okresie realizacji dokumentu, gromadzeniu informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów dokumentu, a jego członkowie biorą aktywny udział w spotkaniach, co zwiększa efektywność wdrażania GPR.
6. Istotną rolę we wdrażaniu GPR będą miały również **podmioty realizujące przedsięwzięcia** oraz **partnerzy**, z którymi będą realizowane przedsięwzięcia.

12. System monitorowania i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji

12.1. Monitoring GPR

Monitoring jest kluczowym źródłem informacji, na podstawie których można ocenić stopień realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Jego istotą jest możliwość reakcji na trudności pojawiające się w procesie realizacji przedsięwzięć oraz odpowiedzi na zmiany, zachodzące na obszarze rewitalizacji.

Monitoring operacyjny, w oparciu o wskaźniki realizacji celów, prowadzony będzie w cyklu dwuletnim, za pomocą karty monitoringowej. Podmiot odpowiedzialny za realizację przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, wpisanego do programu rewitalizacji, zobowiązany będzie przekazywać wypełnioną kartę monitoringową do komórki organizacyjnej Urzędu Gminy w Brzyskach odpowiedzialnej za opracowywanie i aktualizację dokumentów strategicznych dla gminy, gdzie nastąpi proces weryfikacji poprawności wypełnionych kart pod względem kompletności informacji. Na podstawie informacji zawartych w zebranych kartach monitoringowych zostanie sporządzone zbiorcze sprawozdanie na temat postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Sprawozdanie zostanie przedłożone do zatwierdzenia Wójtowi Gminy Brzyska, a następnie przekazane do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono wzór karty monitoringu.

Tabela 36. Wzór karty monitoringu.

KARTA MONITORINGOWA		
		Gminny Program Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus
Okres, za jaki sporządzane jest sprawozdanie	(np. styczeń - grudzień 2027 r.)	
Przedsięwzięcie rewitalizacyjne <i>(należy wpisać tytuł przedsięwzięcia rewitalizacyjnego)</i>		
Nazwa jednostki (jednostka organizacyjna Gminy /komórka organizacyjna Urzędu Gminy/inna komórka/inny podmiot realizujący zadanie)		
Osoba sporządzająca sprawozdanie (imię i nazwisko, telefon, adres e-mail)		
Realizacja przedsięwzięcia		
Działania zrealizowane		
Działania w trakcie realizacji		

Działania niezrealizowane wraz z uzasadnieniem				
Poniesione koszty				
Harmonogram realizacji przedsięwzięcia				
Plan (należy wpisać zakładane terminy realizacji)				
Wykonanie (należy wpisać rzeczywiste terminy realizacji)				
Wskaźniki monitoringowe				
Nazwa wskaźnika	Rok 1 (np. 2026) Rok 2 (np. 2027)			
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie
np. liczba zrealizowanych spotkań				
Opis napotkanych trudności w prawidłowej realizacji zadań				
Planowane w ramach dalszych prac nad projektem działania konieczne do zrealizowania i niezbędne do ich realizacji zasoby				
Harmonogram prac planowanych na kolejne lata				
Uwagi dotyczące zapisów GPR wraz z uzasadnieniem				

Monitoring na poziomie strategicznym dotyczy postępów w całościowej realizacji GPR. Celem całego procesu jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z kryzysu, zatem całościowa realizacja GPR winna mieć odzwierciedlenie w poprawie wskaźników obrazujących stopień kryzysu obszaru rewitalizacji. Do monitoringu powinny służyć zarówno wskaźniki rezultatu jak i produktu.

Wskaźniki rezultatu będą mierzone na zakończenie całego procesu rewitalizacji.

Tabela 37. Wskaźniki rezultatu monitorowania osiągnięcia celów rewitalizacyjnych GPR.

Cel rewitalizacji	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość wskaźnika		Źródło danych
		Bazowa	Trend	
Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	8,17	spadek	GOPS w Brzyskach
	Saldo migracji na 100 mieszkańców	0,13	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców	2,54	spadek	Powiatowy Urząd Pracy w Jaśle
	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	0,27	wzrost	Starostwo Powiatowe w Jaśle
Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów na 100 mieszkańców	0,18	spadek	Urząd Gminy w Brzyskach
	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100	5,85	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	0,00	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach

Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Liczba obiektów kulturalnych na 100 mieszkańców	0,13	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
	Powierzchnia uporządkowanych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych Brzysk	0,00	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Liczba lokalizacji wykorzystujących rozwiązania błękitno-zielone, retencyjne lub służące poprawie gospodarowania wodami opadowymi	26,02	spadek	Urząd Gminy w Brzyskach

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na to, że na efekty pożądaných zmian należy oczekiwać dłużej niż na rezultaty pojedynczych projektów, wskaźniki produktu będą aktualizowane w ramach bieżącego monitoringu, natomiast zbiorcza ocena aktualności i stopnia realizacji GPR będzie prowadzona w terminach wynikających z ustawy. Poniżej przedstawiono wskaźniki produktu monitoringu osiągnięcia celów rewitalizacyjnych GPR.

Tabela 38. Wskaźniki produktu monitorowania osiągnięcia celów rewitalizacyjnych GPR.

Cel rewitalizacji	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość wskaźnika		Źródło danych
		Bazowa	Trend	
Cel 1. Lepszy dostęp mieszkańców obszaru rewitalizacji do usług społecznych, opiekuńczych, zdrowotnych, profilaktycznych i wsparcia rodziny.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć z zakresu kompleksowego wsparcia rodzin	0	wzrost	GOPS w Brzyskach
Cel 2. Wyższa aktywność społeczna mieszkańców, silniejsze relacje lokalne oraz bogatsza oferta czasu wolnego, kultury, edukacji i integracji.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć zwiększających dostęp do edukacji, kultury, sportu oraz wspierających działania z zakresu	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach

	organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin			
	Liczba obiektów kultury i sportowych objętych wsparciem w ramach działań rewitalizacyjnych	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 3. Większa aktywność gospodarcza, lepsze warunki tworzenia miejsc pracy oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego Brzysk.	Liczba przedsięwzięć wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości, usług, turystyki lub wykorzystanie lokalnego dziedzictwa	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 4. Wyższy standard infrastruktury technicznej i obiektów publicznych, poprawiający komfort życia, bezpieczeństwo oraz możliwości prowadzenia usług i aktywności społecznych.	Liczba obiektów publicznych wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych w ramach GPR	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
Cel 5. Uporządkowana, dostępna i atrakcyjna przestrzeń publiczna Brzysk, sprzyjająca integracji, rekreacji, mobilności, usługom oraz lepszemu wykorzystaniu lokalnego dziedzictwa.	Liczba projektów obejmujących zagospodarowanie przestrzeni publicznych	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
	Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych i terenów zieleni	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach

Cel 6. Większe bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne obszaru rewitalizacji oraz lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych Brzysk w sposób odpowiedzialny i odporny na zagrożenia.	Liczba przedsięwzięć obejmujących rozwiązania błękitno-zielone, retencyjne lub służące poprawie gospodarowania wodami opadowymi	0	wzrost	Urząd Gminy w Brzyskach
---	---	---	--------	-------------------------

Źródło: opracowanie własne

Dobrze zaplanowany i szczegółowy monitoring pozwoli na pozyskiwanie aktualnych danych jakościowych i ilościowych oraz na utrzymanie kontaktu ze wszystkimi podmiotami realizującymi przedsięwzięcia. W kolejnym etapie gromadzone dane z monitoringu pozwolą na właściwe przeprowadzenie ewaluacji.

12.2. Ewaluacja GPR

W ramach procesu ewaluacji przewiduje się ewaluację okresową oraz ewaluację końcową.

Ewaluacja okresowa będzie oparta na sprawozdaniach z monitoringu na poziomie operacyjnym oraz z monitoringu na poziomie strategicznym. Ewaluacja będzie realizowana raz na trzy lata i obejmie zarówno ocenę aktualności, jak i stopnia realizacji wszystkich działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR.

Prowadzenie monitoringu pozwoli na ciągłą weryfikację postępu wdrażania projektów i ewentualną reakcję poprzez aktualizację dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba. Prezentowane w GPR narzędzia monitoringu przełożą się na jego realizację w sposób zgodny z regulacjami prawnymi, w szczególności ustawą o rewitalizacji. Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej oraz karty monitoringu.

Raport z ewaluacji zostanie przedłożony do zatwierdzenia Wójtowi Gminy, a następnie przekazany do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji. Po zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji, podlegać będzie ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

W oparciu o rekomendacje zawarte w raportach z ewaluacji oraz w reakcji na sprawozdania monitoringowe i potrzeby podjęcia dodatkowych działań w ramach GPR, możliwe będzie wprowadzanie modyfikacji do GPR.

W razie potrzeby zmiany GPR, Urząd Gminy i komórka organizacyjna Urzędu Gminy w Brzyskach odpowiedzialna za opracowywanie i aktualizację dokumentów strategicznych dla gminy opracuje

projekt zmodyfikowanego programu rewitalizacji, który następnie przekaże do zaopiniowania Komitetowi Rewitalizacji. Projekt zostanie przedłożony Radzie Gminy, w celu podjęcia uchwały o zmianie zapisów GPR. Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji, zgodnie z ustawą, następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany.

Ewaluacja końcowa (ex-post) zostanie sporządzona na zakończenie obowiązywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus. Zostanie ona zlecona podmiotowi zewnętrznemu, który przygotuje raport z ewaluacji. Raport końcowy będzie zawierał ocenę stopnia zaawansowania wdrażania GPR, sporządzoną w oparciu o poziom osiągnięcia wskaźników monitoringu, wskazanych we wszystkich przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. Raport powinien zawierać również ocenę skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych, w odniesieniu do założonych celów rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji.

Raport końcowy powinien również zawierać rekomendacje do podjęcia kolejnych działań aktualizujących i usprawniających rewitalizację w gminie. Rekomendacje zawarte w raporcie końcowym będą przedłożone Komitetowi Rewitalizacji do zaopiniowania.

13. Harmonogram działań

Prace przygotowawcze rozpoczęto w 2024 r., natomiast formalne prace nad sporządzeniem GPR rozpoczęły się po podjęciu uchwały z 29 października 2025 r. Prace związane z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji obejmują perspektywę lat 2025-2030Plus. Ewaluacja, sporządzona w 2030 r., będzie podstawą do decyzji, czy należy kontynuować działania w ramach obowiązującego programu.

Przedział lat 2025-2030 to okres:

- ✓ wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji,
- ✓ opracowania i przyjęcia GPR,
- ✓ realizacji przedsięwzięć,
- ✓ monitorowania i ewaluacji okresowej,
- ✓ ewaluacji zakończonej rekomendacjami o przedłużeniu obowiązywania programu po roku 2030.

Tabela 39. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	2025	2026	2027	2028	2029	2030Plus
1. Odnowa przestrzeni publicznej w centrum miejscowości Brzyska						
2. Rewitalizacja zabytkowego parku przy Pałacu Kotarskich w Brzyskach						

5. Budowa sali gimnastycznej przy szkole w Brzyskach						
8. Rozwój instytucji kultury w Brzyskach poprzez przebudowę, adaptację i wyposażenie budynków Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Brzyskach oraz Domu Ludowego w Ujeździe						
9. Rewitalizacja Pałacu Kotarskich w Brzyskach						
3. Kompleksowe wsparcie społeczne rodzin z obszaru rewitalizacji						
4. Wzbogacenie oferty w dostępie do edukacji, kultury, sportu oraz wspieranie działań z zakresu organizacji czasu wolnego dzieci, młodzieży i całych rodzin na obszarze rewitalizacji						
6. Zajęcia sportowe dla różnych grup mieszkańców						
7. Kultura dla każdego						

Źródło: opracowanie własne

14. Mechanizmy włączenia interesariuszy i partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus przyjęto, że zasada partycypacji społecznej będzie towarzyszyć procesowi na każdym etapie.

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został przy współudziale szeroko rozumianych interesariuszy GPR, do których zaliczono:

1. mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
2. mieszkańców gminy innych niż wymienieni w pkt 1;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;
6. organy władzy publicznej;

7. podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa;
8. partnerów społeczno-gospodarczych;
9. podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie;
10. podmioty działające na rzecz ochrony środowiska;
11. podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych udział wzięli interesariusze z następujących podmiotów:

1. Wójt Gminy Brzyska,
2. Urząd Gminy w Brzyskach (grupa pracowników z komórek merytorycznych Urzędu),
3. Rady Gminy w Brzyskach,
4. Sołtysi
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
6. Koła Gospodyń Wiejskich,
7. Ochotnicze Straże Pożarne,
8. Inni.

W trakcie prac nad dokumentem podjęto działania, które miały wyczerpująco zdiagnozować potrzeby i oczekiwania interesariuszy oraz problemy występujące w obszarze rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej oraz włączyć całą społeczność w aktywną pracę nad programem. Na każdym etapie prac nad GPR podejmowano działania włączające interesariuszy procesu rewitalizacji, tak by cały proces opracowania GPR był jak najbardziej uspołeczniony: informowano, konsultowano, wypracowywano wspólnie rozwiązania, zachęcano do uczestnictwa w realizacji.

@2asDylentika

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Brzyska przeprowadzono następujące działania, mające wpływ na uspołecznienie procesu jego powstania:

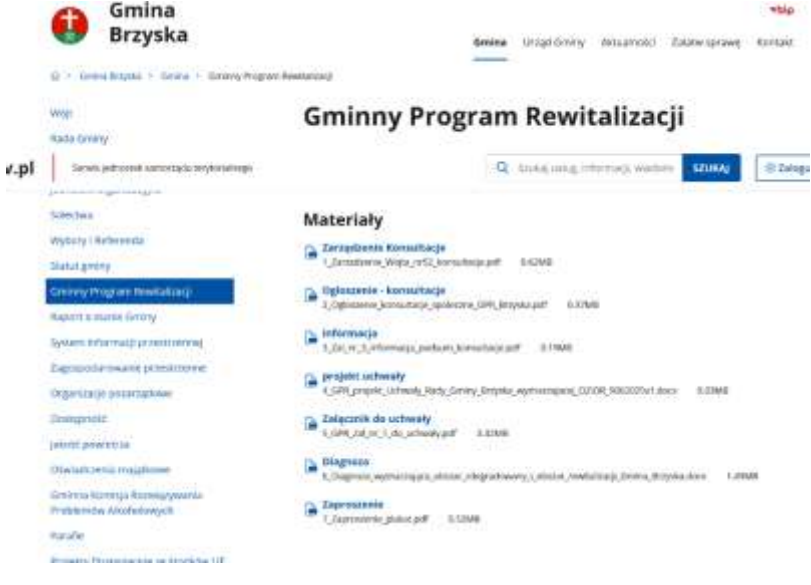
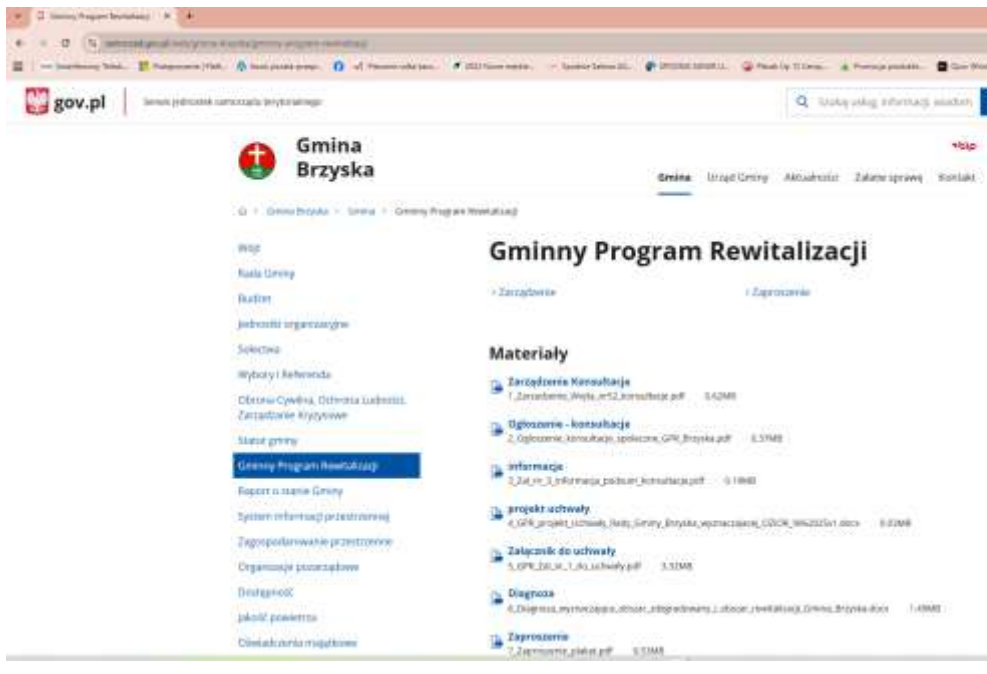
14.1. Informowanie

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 278), przeprowadzone zostały konsultacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska. Przedmiotem konsultacji był projekt Uchwały Rady Gminy Brzyska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska. Konsultacje miały na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji uwag, opinii i propozycji dotyczących wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska.

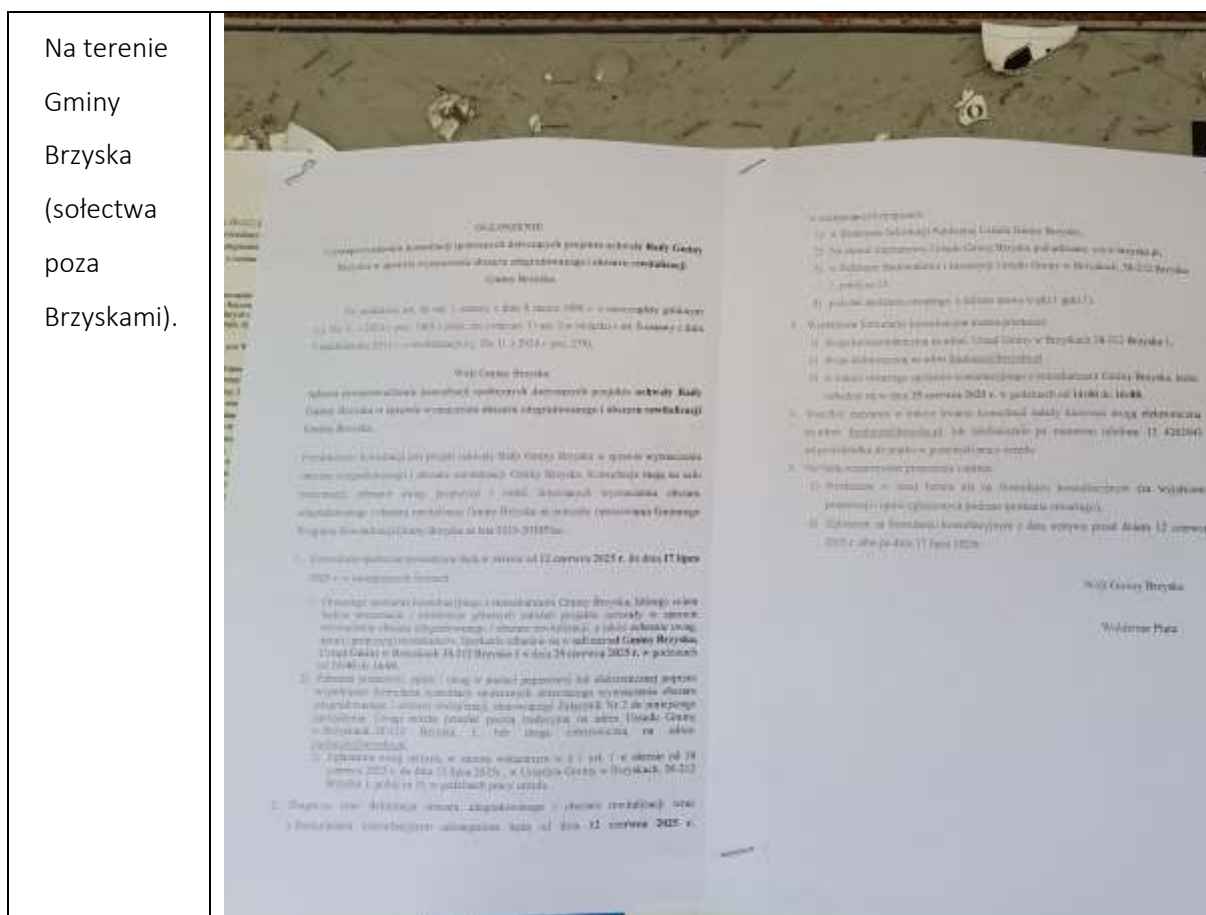
O rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadomiono interesariuszy w dniu 12 czerwca 2025 roku zarządzeniem Nr 52/2025 Wójta Gminy Brzyska z dnia 10 czerwca 2025 roku.

Konsultacje społeczne prowadzone były w okresie od dnia 12 czerwca 2025 r. do dnia 17 lipca 2025 r.

Obwieszczenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji, było podane do publicznej wiadomości od dnia 12 czerwca 2025 r. poprzez zamieszczenie:

W Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Brzyska w zakładce Gminny Program Rewitalizacji	
Na stronie internetowej Gminy Brzyska pod adresem: www.brzyska.pl.	

Na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Brzyska.	
W prasie lokalnej. Opublikowane w gazecie regionalnej w numerze 113 dziennika Nowiny w dniu 12.06.2025 r.	

Ogłoszenie w sprawie przeprowadzenia konsultacji, było ponadto podane do publicznej wiadomości od dnia 12 czerwca 2025 roku poprzez zamieszczenie:

- 1) Na stronie internetowej Gminy Brzyska pod adresem: www.brzyska.pl.
- 2) Na terenie Gminy Brzyska (sołectwa).

Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Gminy Brzyska w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Ważnym elementem umożliwiającym interesariuszom uczestnictwo w procesie rewitalizacji gminy były konsultacje społeczne uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska.

Konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

- 1) Zbierania uwag w formie papierowej i elektronicznej.
- 2) Zbierania uwag ustnych, w okresie od 12 czerwca 2025 r. do 17 lipca 2025 r.
- 3) Otwartego spotkania z interesariuszami rewitalizacji w dniu 25 czerwca 2025 r.

Zbieranie propozycji, opinii i uwag w formie papierowej i elektronicznej polegało na możliwości wypełnienia formularza konsultacji społecznych dotyczącego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji Gminy Brzyska na piśmie i wysłania go pocztą tradycyjną na adres Urząd Gminy w

Brzyskach 38-212 Brzyska 1, lub drogą elektroniczną na adres: fundusze@brzyska.pl. na formularzu konsultacji społecznych. W okresie trwania konsultacji społecznych łącznie wpłynęły 4 wypełnione formularze.

Zbieranie uwag ustnych było możliwe w okresie 12 czerwca 2025 r. do dnia 17 lipca 2025 r. w budynku Urzędu Gminy w Brzyskach, 38-212 Brzyska 1, pokój nr 15, w godzinach pracy Urzędu.

Od dnia 3 czerwca 2025 r. dostępne były: projekt uchwały wraz z załącznikiem graficznym w skali 1:5000 oraz formularz konsultacyjny do zgłaszania uwag.

Od dnia 3 czerwca 2025 r. był również dostępny materiał informacyjny: „*Diagnoza delimitacyjna służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska*”.

Otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami Gminy Brzyska odbyło się w sali narad Urzędu Gminy Brzyska, 38-212 Brzyska 1, w dniu 25 czerwca 2025 r. w godzinach od 14:00 do 16:00. Poniżej znajduje się plakat informacyjny, który był kolportowany w miejscach publicznych:

ZAPROSZENIE NA SPOTKANIE KONSULTACYJNE

**W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy
Brzyska na lata 2025-2030Plus**

WÓJT GMINY BRZYSKA

**serdecznie zaprasza mieszkańców, organizacje pozarządowe,
przedsiębiorców, na otwarte spotkanie konsultacyjne
dotyczące projektu uchwały Rady Gminy Brzyska
w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego
i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska**

Spotkanie odbędzie się:

**w sali narad Gminy Brzyska, Urząd Gminy w Brzyskach, 38-212 Brzyska 1
w dniu 25 czerwca 2025 r. w godzinach od 14:00 do 16:00.**

*Serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych
Gminnym Programem Rewitalizacji do udziału w spotkaniu.*

Wójt Gminy Brzyska

Waldemar Pięta

Na spotkanie zostali zaproszeni interesariusze rewitalizacji, zgodnie z art. 5 w związku z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Zaproszeni interesariusze rewitalizacji:

1. Mieszkańcy.
2. Właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami, znajdującymi się na obszarach rewitalizacji.
3. Przedstawiciele służb porządkowych i mundurowych (Policja, OSP).
4. Przedstawiciele służby zdrowia.
5. Przedstawiciele podmiotów prowadzących na obszarze Gminy działalność gospodarczą.
6. Przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu.
7. Przedstawiciele instytucji edukacyjnych.
8. Przedstawiciele podmiotów prowadzących na obszarze Gminy działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.
9. Przedstawiciele Rady Gminy.
10. Przedstawiciele Rady Młodzieżowej.
11. Przedstawiciele Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych Gminy.

W spotkaniu bezpośrednim wzięło udział 6 osób. Konsultacje zostały przygotowane i przeprowadzone przez specjalistę ds. pozyskiwania środków zewnętrznych w Referacie Budownictwa i Inwestycji Urzędu Gminy Brzyska, panią Anastazję Mikoś oraz przedstawiciela Konsorcjum Wykonawcy GPR, reprezentowanego na spotkaniu przez Pana Jacka Dębczyńskiego.

Spotkanie było prowadzone w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści z bezpośrednim odniesieniem się do nich, z wykorzystaniem rzutnika multimedialnego i ekranu, flipcharta oraz map papierowych w formacie A4. Dla uczestników dostępne były formularze konsultacyjne. Na spotkaniu została sporządzona lista obecności.

Przybyli mieszkańcy nie zgłosili żadnej uwagi bezpośrednio odnoszącej się do przedstawionych materiałów konsultacyjnych dotyczących wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska. Poza tym uczestnicy zadawali pytania dotyczące prezentowanych treści, w szczególności metody delimitacji oraz przyszłych działań w procesie tworzenia GPR. Ekspert zewnętrzny oraz przedstawiciel Urzędu (koordynator prac) udzielali odpowiedzi i wyjaśnień. Uczestnicy potwierdzili brak uwag i akceptację treści prezentowanych materiałów, które były przedmiotem konsultacji.

Raport podsumowujący przebieg konsultacji, zawierający wykaz zgłoszonych uwag wraz ze sposobem ich rozpatrzenia, został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Brzyska.

Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji zostało ogłoszone obwieszczeniem Wójta Gminy.

W obwieszczeniu poinformowano o podjęciu przez Radę Gminy w Brzyskach uchwały nr XVIII/112/2025 z dnia 29.10.2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.

Informacja o podjęciu uchwały została ogłoszona w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy, w zakładce „Uchwały Rady Gminy – Uchwały z XVIII Sesji IX Kadencji Rady Gminy Brzyska z dnia 29 października 2025 r.”

Informacja została również zamieszczona na stronie internetowej Gminy pod adresem: <https://samorząd.gov.pl/web/gmina-brzyska/uchwały-z-xviii-sesji-ix-kadencji-rady-gminy-brzyska-z-dnia-29-pazdziernika-2025-r>.

Ponadto informację wywieszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy oraz na tablicach ogłoszeń sołectw na terenie Gminy.

Informacja została także opublikowana w prasie lokalnej – „Gazecie Nowiny”.

Przeprowadzenie warsztatów diagnostyczno-projektowych i wywiadów indywidualnych

Działania partycypacyjne kontynuowano również po przyjęciu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska na etapie przygotowywania diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji oraz części strategicznej programu. W trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji przeprowadzono warsztaty diagnostyczno-projektowe oraz wywiady indywidualne.

Warsztaty diagnostyczno-projektowe odbyły się w dniu 30 lipca 2025 r. w sali narad Urzędu Gminy w Brzyskach.

Na spotkanie zaproszono wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji. Podczas warsztatów zaprezentowane zostały informacje dotyczące opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, głównych założeń tego programu oraz istoty procesu rewitalizacji - pogłębionej diagnozy problemów i potencjałów, a także zaprojektowania przedsięwzięć wspomagających wyjście z kryzysu.

W trakcie warsztatów identyfikowano główne problemy, potencjały na obszarze rewitalizacji oraz określano niezbędne działania rewitalizacyjne i adresatów działań.

Aby lepiej zrozumieć problemy społeczności lokalnej oraz uzupełnić zgromadzone informacje i pogłębić wiedzę o obszarze rewitalizacji przeprowadzono również indywidualne wywiady pogłębione z pięcioma

respondentami. Wzięły w nich udział osoby zamieszkałe oraz pracujące na obszarze rewitalizacji (Brzyska), aktywni członkowie lokalnej społeczności, którzy posiadają dużą wiedzę na temat obszaru rewitalizacji.

Przeprowadzenie otwartego naboru przedsięwzięć do Gminnego Programu Rewitalizacji

Etap otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych był niezwykle ważny z uwagi na wymóg partycypacji społecznej. Szczególny nacisk położono na włączenie szerokiego grona interesariuszy, tak aby zaplanowane przedsięwzięcia odzwierciedlały rzeczywiste potrzeby interesariuszy obszaru. Nabór przedsięwzięć został ogłoszony Zarządzeniem 102/2025 Wójta Gminy Brzyska z dnia 01.12.2025 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.

Nabór został przeprowadzony w terminie od 1 do 22 grudnia 2025 r.

Propozycje przedsięwzięć można było zgłosić poprzez:

1. elektroniczny formularz dostępny na stronie internetowej urzędu i przesłany na adres: gmina@brzyska.pl,
2. papierowy formularz dostępny w siedzibie Urzędu Gminy w Brzyskach, 38-212 Brzyska 1, w godzinach pracy urzędu lub za pośrednictwem operatora pocztowego na adres Urzędu Gminy w Brzyskach.

Otrzymane propozycje przedsięwzięć zostały zweryfikowane przez pracowników Urzędu Gminy Brzyska i członków Zespołu Zadaniowego. Do Gminnego Programu Rewitalizacji zostały wpisane wszystkie przedsięwzięcia, które spełniały wymagania określone w załączniku do Zarządzenia, o którym mowa powyżej.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji i projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji Gminy Brzyska

Rozdział zostanie opracowany po zakończeniu procedury konsultacji społecznych.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Rozdział zostanie opracowany po zakończeniu procedury.

16. Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	9
Tabela 2. Powiązania celów rewitalizacyjnych GPR z celami dokumentów strategicznych i planistycznych.....	11
Tabela 3. Przyrost naturalny i saldo migracji na 100 mieszkańców w Gminie Brzyska.....	16
Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego i osobami starszymi.....	17
Tabela 5. Wskaźniki opisujące poziom bezrobocia na obszarze Gminy Brzyska na koniec 2023 r.	18
Tabela 6. Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Brzyska.....	19
Tabela 7. Wskaźnik dotyczący bezpieczeństwa na obszarze Gminy Brzyska.....	20
Tabela 8. Wskaźnik dotyczący kapitału społecznego Gminy Brzyska	21
Tabela 9. Wskaźniki opisujące sytuację gospodarczą na obszarze Gminy Brzyska.....	22
Tabela 10. Wskaźniki opisujące sferę środowiskową na obszarze Gminy Brzyska	23
Tabela 11. Wskaźniki dotyczące sfery przestrzenno-funkcjonalnej na obszarze Gminy Brzyska	24
Tabela 12. Ocena stanu technicznego obiektów kulturalnych i infrastruktury społecznej na terenie Gminy Brzyska.....	25
Tabela 13. Wskaźniki infrastruktury technicznej i struktury wiekowej zabudowy w Gminie Brzyska	27
Tabela 14. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera społeczna (SP).....	28
Tabela 15. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera gospodarcza (G).....	29
Tabela 16. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera techniczna (T)	30
Tabela 17. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera przestrzenno-funkcjonalna (PF).....	30
Tabela 18. Problemy na obszarze rewitalizacji - sfera środowiskowa (Ś).....	30
Tabela 19. Problemy na obszarze rewitalizacji – synteza jakościowa i wskaźnikowa (bez wartości liczbowych)	33
Tabela 20. Podział delimitacyjny Gminy Brzyska.....	36
Tabela 21. Delimitacja obszaru zdegradowanego – zestawienie sum wskaźników w sferze społecznej i pozostałych sferach wraz z % ludności i powierzchni zurbanizowanej.....	39
Tabela 22. Obszar rewitalizacji w Gminie Brzyska.....	41
Tabela 23. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera społeczna.	44
Tabela 24. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera gospodarcza.	44
Tabela 25. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera techniczna.	45
Tabela 26. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera przestrzenno-funkcjonalna.	46
Tabela 27. Analiza SWOT obszaru rewitalizacji - sfera środowiskowa.	47
Tabela 28. Cele rewitalizacji, kierunki działań i rezultaty.	53
Tabela 29. Mapa powiązań celów rewitalizacyjnych z grupami docelowymi działań	57
Tabela 30. Założenia celów rewitalizacyjnych GPR Gminy Brzyska	63
Tabela 31. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.	68
Tabela 32. Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus – przedsięwzięcia podstawowe inwestycyjne	75
Tabela 33. Karty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus – przedsięwzięcia komplementarne społeczne	103
Tabela 34. Wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty życia mieszkańców.....	130
Tabela 35. Finansowanie przedsięwzięć w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.	136
Tabela 36. Wzór karty monitoringu.	144
Tabela 37. Wskaźniki rezultatu monitorowania osiągania celów rewitalizacyjnych GPR.	146
Tabela 38. Wskaźniki produktu monitorowania osiągania celów rewitalizacyjnych GPR.....	147
Tabela 39. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	150

Spis map

Mapa 1. Podział Gminy Brzyska na jednostki pomocnicze	37
Mapa 2. Obszar zdegradowany w Gminie Brzyska.....	40
Mapa 3. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Brzyska	41

Spis schematów

Schemat 1. Kanwa wizji stanu obszaru rewitalizacji Gminy Brzyska po przeprowadzeniu rewitalizacji.	49
Schemat 2. Struktura części programowej Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Brzyska na lata 2025-2030Plus.	52
Schemat 3. Struktura organizacyjna procesu rewitalizacji w Gminie Brzyska	141